

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

Journal for Social Sciences Research

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562/ Vol.10 No.2 July - December 2019

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562 Journal for Social Sciences Research Vol.10 No.2 July- December 2019 ISSN 2228-8287

ISSN 2228-8287

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

ที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
4. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต จันทน์ฉาย ข้าราชการบ้านาญ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

1. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประธานกรรมการ
2. รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (ดูแลบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กรรมการ
3. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง กรรมการ
4. ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี กรรมการ
5. ศาสตราจารย์ ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์ / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
6. ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
7. ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
8. ศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ ตีเียว / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล / มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรรมการ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์ / มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย กรรมการ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.แหวด เตชาทวีวรรณ / มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการ
13. รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ / มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรรมการ
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ฉิมะสังคนันท์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
15. รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ ปรีสุทฤษฎ์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขาวภา บัวเวช / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภะ / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐดาว พิศาลพงศ์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วิวัฒน์สุข / มหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา น้อยทิม / ข้าราชการบ้านาญ กรรมการ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจน / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
23. อาจารย์ ดร.นภาคช บุญเชิดชู / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
24. อาจารย์ ดร.อัมรินทร์ อินทร์อยู่ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการ
25. รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (ดูแลบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการและเลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

1. นางริญญาภัทร์ พลิชกุลเวช / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. นางสาววรรรณ ต้นสกุล / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

ความเป็นมา

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดขึ้นตามมติของการประชุม การพัฒนางานบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2551 ซึ่งได้เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตกมีภาระงานร่วมกัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัย ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี รับผิดชอบการจัดประชุมทางวิชาการ ต่อมา ที่ประชุมการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 2/2551 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 ได้มีมติรับหลักการตามร่างโครงการจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก และให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งที่รับผิดชอบภาระงานตามมติ ที่ประชุม ครั้งที่ 1/2551 จัดทำร่างโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาค ตะวันตก ในวันเสาร์ที่ 6 ธันวาคม 2551 ซึ่งที่ประชุมอธิการบดีในครั้งนั้นมีมติเห็นชอบในหลักการตามเสนอ งานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จึงได้รับมอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ ภายใต้ชื่อ “วารสารสังคมศาสตร์วิจัย” จนถึงปัจจุบัน

ผู้ดำเนินงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันออก 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย กำหนดตีพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม วารสารสังคมศาสตร์วิจัยเน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย และบทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ให้เตรียมบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน และให้กรอกรายละเอียดในหนังสือนำส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนเองและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใด ภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป

สาขาที่เปิดรับบทความ

ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประเภทบทความ

เน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย

กำหนดตีพิมพ์วารสาร

กำหนดตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

เงื่อนไข

1. ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ต้องเตรียมบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียนของวารสาร โดยบทความต้องเป็นศาสตร์ในสาขาที่วารสารกำหนด
2. บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน
3. ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น
4. ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนจริงและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ
5. กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

สารบัญ / Content

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน THE RELATTIONSHIP BETWEEN TEACHERS' HAPPINESS AT WORK AND EFFECTIVENESS OF SCHOOLS AFFILIATED WITH SUANKULARBWITTAYALAI UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION <i>กฤตชัย สุริยนต์ / KRITTAS SURİYONT</i> <i>ภารดี อนันต์นาวิ / PARADEE ANANNAWEE</i> <i>เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม / CHAROENWIT SOMPONGTAM</i>	1
ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม FACTORS AFFECTING ADVERSITY QUOTIENT OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN KASETSART UNIVERSITY KAMPHEANG SAEN CAMPUS, NAKHON PATHOM PROVINCE <i>กฤษณีย์ โหมดทอง / KRITSANEE MODTHONG</i> <i>ประสงค์ ตันพิชัย / PRASONG TANPICHAI</i> <i>ระวี สัจจโสภณ / RAVEE SAJJASOPORN</i>	18
การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อการออกแบบสื่อ DEVELOPMENT OF INTERACTIVE E-LEARNING ON LEARNING THEORY IN PSYCHOLOGY OF LEARNING FOR MEDIA DESIGN <i>เจษฎา บุญมาโฮม / JESADA BOONMAHOME</i> <i>มารุต คล่องแคล่ว / MARUT KLONGLAEW</i> <i>จีรรัตน์ ชिरเวทย์ / GEERARAT CHIRVATE</i> <i>วรรณีย์ เล็กมณี / WANNEE KEXMANEE</i> <i>ดรุณี โกเมนเอก / DARUNEE KOMEN-EK</i>	34
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน THE CONFIRMARY FACTOR ANALYSIS OF EFFECTIVENESS IN ICT MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION <i>ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ / SUPHIRUN JANTARAK</i> <i>เอกลักษณ์ เพ็ญสา / AKKALUCK PHEASA</i>	48

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

62

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

ADMINISTRATOR'S COMPETENCIES AFFECTING EFFECTIVENESS OF SCHOOLS

UNDER THE NAKHON PATHOM SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 9

ปวีณา รอดเจริญ / PAWEENA ROTCHAROEN

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ / PHORNSAK SUCHARITRAK

สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา

83

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

OPERATING CONDITION OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR ENTERING ASEAN

COMMUNITY OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NAKHON PATHOM SECONDARY

EDUCATIONAL SERVICE AREA 9

เพ็ญประภา เทียงตรง / PENPRAPA TIANGTRONG

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ / PHORNSAK SUCHARITRAK

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา

99

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ADMINISTRATORS' EMOTIONAL INTELLIGENCE AFFECTING

EFFECTIVENESS OF COMMUNICATION IN SCHOOLS UNDER

OFFICE OF RATCHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สุหาทิพย์ มณีรัตน์เลิศวานิช / SUTHATHIP MANEERATTANALERDVANID

นิมิตร มิ่งมีทรัพย์ / NIMITR MUNGMEESUP

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับ

113

กระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชางานประกอบอาหารของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF PROBLEM SOLVING ABILITY USING PSYCHOMOTOR SKILLS

LEARNING MANAGEMENT WITH PROBLEM SOLVING PROCESS AND JIGSAW

TECHNIQUE IN CULINARY ARTS FOR ELEVENTH-GRADE STUDENTS

อัญชลี แสงทอง / ANCHALEE SANGTHONG

นันทน์ภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

130

โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND CREATIVE PROBLEM SOLVING ABILITY OF FIFTH GRADE STUDENTS USING SCIENTIFIC LEARNING MANAGEMENT BASED ON STEM EDUCATION

อารยา แก้วบัวดี / ARAYA KAEObUADI

จินตนา ศิริชัยญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT

นันท์นภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ

149

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING EFFECTIVENESS OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

อุมาพร ธรรมประเสริฐ / UMAPORN THAMAPRASERT

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ทรัพยากร

168

เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

A DEVELOPMENT OF BLENDED LEARNING MODEL BASED ON COOPERATIVE LEARNING USING RESOURCE-BASED LEARNING TO DEVELOP MEDIA LITERACY SKILLS OF EDUCATION PROGRAM STUDENTS OF NAKHON PATHOM RAJABHAT UNIVERSITY

นภาพรณีย์ ยอดสิน / NAPAPORN YODSIN

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนใน
เครือข่ายสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' HAPPINESS AT WORK
AND EFFECTIVENESS OF SCHOOLS AFFILIATED WITH
SUANKULARBWITTAYALAI UNDER THE OFFICE OF
THE BASIC EDUCATION COMMISSION

กฤตชัย สุริยนต์ / KRITTAS SURIYONT¹

ภารดี อนันต์นาวิ / PARADEE ANANNAWEE²

เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม / CHAROENWIT SOMPONGTAM³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต 2) ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต 4) ศึกษาความสุขในการทำงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต และ 5) สร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต จำนวน 278 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย มีความตรงด้านเนื้อหาระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้านความสุขในการทำงานของครู 0.91 และด้านประสิทธิผลของโรงเรียน 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ความสุขในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขต โดยรวมอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

4. ความสุขในการทำงานของครูส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสุรนารีวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสุขในการทำงานของครู ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (X_1) ด้านความรักในงาน (X_2) ด้านการเป็นที่ยอมรับ (X_4) ของครูสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสุรนารีวิทยาลัย โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผล ได้ร้อยละ 53.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมการวิเคราะห์การถดถอย คือ $\hat{Y} = .405 + .443(X_1) + .252(X_2) + .133(X_4)$

คำสำคัญ: ความสุขในการทำงานของครู, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

The aims of this research were to: 1) study the level of teachers' happiness at work in schools affiliated with Suankularb Wittayalai; 2) study the effectiveness of schools affiliated with Suankularb Wittayalai; 3) study the relationship between the teachers' happiness at work and the effectiveness of the schools affiliated with Suankularb Wittayalai; 4) study the teachers' happiness at work affecting the effectiveness of schools affiliated with Suankularb Wittayalai; and 5) create the predictive equation for school effectiveness. The sample group consisted of 278 teachers in schools affiliated with Suankularb Wittayalai, obtained by proportionate sampling method. The research instruments were questionnaires constructed by the researcher with the content validity between 0.60 and 1.00. The reliability coefficients of the questionnaire were 0.91 for teachers' happiness at work and 0.93 for school effectiveness. Data were analyzed with mean, standard deviation, correlation coefficients, and stepwise multiple regression.

The findings of this research were as follows:

1) Overall and in specific aspect, the teachers' happiness at work in schools affiliated with Suankularb Wittayalai was at a high level.

2) Overall and in specific aspect, the effectiveness of schools affiliated with Suankularb Wittayalai was at a high level.

3) Overall the teachers' happiness at work had positive relationship with the effectiveness of schools affiliated with Suankularb Wittayalai at a high level with statistical significance level of .01.

4) The teachers' happiness at work affected the effectiveness of schools affiliated with Suankularb Wittayalai with statistical significance level of .01.

5) The teachers' happiness at work in the aspects of connection (X_1), love of work (X_2), and recognition (X_4) together predicted the effectiveness of schools affiliated with Suankularb Wittayalai at 53.20 percent with statistical significance of .01. The regression analysis equation was: $\hat{Y} = .405 + .443 (X_1) + .252 (X_2) + .133 (X_4)$.

Keywords: teacher's happiness at work, school effectiveness

บทนำ

ความสุขเป็นความรู้สึกของอารมณ์ที่ดีของบุคคลที่มีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต มีความรู้สึกเป็นสุข สนุกสนานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตและในการทำงาน พนักงานจึงต่างมีความรู้สึกพึงพอใจ เป็นสุข รู้สึกมีความสุขในการทำงานแตกต่างกันออกไป อาจอยู่ในระดับสูงบ้างหรือมีความสุขน้อยกว่าคนอื่นบ้าง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดนั่นคือ คนจำนวนมากย่อมต้องการที่จะมีความสุขในการทำงาน (Lyubomirsky, 2001: 239) ซึ่งความสุขในการทำงาน คือผลที่เกิดจากการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลตอบสนองจากการกระทำการสร้างสรรค์ ของตนเอง มีความรู้สึกปลาบปลื้มใจ และนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพทำให้บุคลากรมีความสุขผูกพัน และมีความพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้บุคลากรเกิดสัมพันธภาพที่ดีในที่ทำงาน ปฏิบัติงาน ด้วยความรู้สึกอยากที่จะทำงาน มีความผูกพันในงานและทำให้บุคลากรคงอยู่ในองค์กรต่อไป (Manion, 2003: 652-655) ในสภาพปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนมีภาระหน้าที่หนักมากยิ่งขึ้น มีเวลาในการพักผ่อน น้อยลง ความสุขในการทำงานของครูกำลังถูกบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากองค์กรมีการปรับตัว เพื่อเผชิญกับยุคโลกาภิวัตน์ และก้าวเข้าสู่ความรุ่งเรืองที่ทันสมัย รองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การสื่อสารและเทคโนโลยี ทั้งครูยังมีภาระอันหนักหน่วงที่ต้องทำการรับผิดชอบมากมาย ทำให้ประสบปัญหา ในการทำงาน ครูอาจเกิดความท้อแท้ มีความสุขในการทำงานลดลง ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการสอน ลดลง และผลการเรียนของผู้เรียนลดลงด้วย (สุพัตรา แซ่ซิม, 2554: 3-4) ประสิทธิภาพโรงเรียน คือ ความสามารถของโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพด้านการศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์ตาม เป้าหมายของโรงเรียนและตามความต้องการของสังคมด้วย (มนตรี บุญธรรม, 2544: 33) ซึ่งตามแนวคิดของ Mott (1972 cited in Hoy & Miskel, 1991: 305-307) ประสิทธิภาพโรงเรียนประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน คุณภาพชีวิตการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน ทางบวกนั้น หมายความว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูอยู่ในระดับดีมีความสุขส่งผลให้ประสิทธิผลของ โรงเรียนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน (อุษณีย์ รักซ้อน, 2543: 86)

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยสถาปนาขึ้นเป็นโรงเรียนหลวงแห่งแรก ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2425 ตามพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงพระราชประสงค์จะให้

โรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาสำหรับราษฎรชาวสยามทุกหมู่เหล่า ให้มีศักยภาพในการสร้างชาติบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ โดยต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ได้มีการขยายโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี เป็นโรงเรียนสาขาอันดับแรก และได้มีการขยายโรงเรียนสาขาจนปัจจุบันมีทั้งหมด 11 โรงเรียน เพื่อกระจายการศึกษาตามภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งทุกโรงเรียนในเครือมีพันธกิจสำคัญร่วมกันในการรักษาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษาที่สามารถหล่อหลอมอัตลักษณ์ “สุภาพบุรุษ สวนกุหลาบ” (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2558) โดยโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบได้จัดทำหลักสูตรสวนกุหลาบศึกษา เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง เช่นเดียวกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบก็อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน แต่ด้วยความแตกต่างของแต่ละโรงเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกัน ในภาพรวมทั้ง 11 โรงเรียน มีจำนวน 5 โรงเรียนที่นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยมีพัฒนาการดีขึ้น โดยโรงเรียนที่นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับดีกับดีมากเพิ่มสูงขึ้น จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนที่นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับดีกับดีมากเท่าเดิม 2 โรงเรียน โรงเรียนที่นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยในระดับดีและดีมากลดลง จำนวน 4 โรงเรียน (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2558: 202) จากรายงานการศึกษายังพบว่า คุณภาพของครูผู้สอนที่มีความรับผิดชอบและระบบการบริหารงานของโรงเรียนที่ให้ความสำคัญงานสอนและนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มีผลต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด ส่วนอุปสรรคที่มีผลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ ภาระงานพิเศษของครูผู้สอนมีมาก การมีคาบสอนมากเป็นสาเหตุให้การเตรียมการสอนของครูทำได้ไม่เต็มที่ จำนวนครูไม่เพียงพอ โรงเรียนมีที่ตั้งอยู่ห่างไกลและมีการคมนาคมที่ค่อนข้างไม่สะดวก การมีครูที่บรรจุใหม่หรือครูอัตราจ้างที่มีประสบการณ์น้อย และครูเกิดความเครียดในการทำงาน ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อภาวะจิตใจของครู จึงเป็นสาเหตุให้ประสิทธิภาพการสอนของครูลดต่ำลงทำให้นักเรียนมีผลการเรียนลดต่ำลง (โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2558: 204-205)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาโรงเรียนด้านครูและบุคลากร และเสนอเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงให้โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นองค์กรที่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสุขในการทำงาน และยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

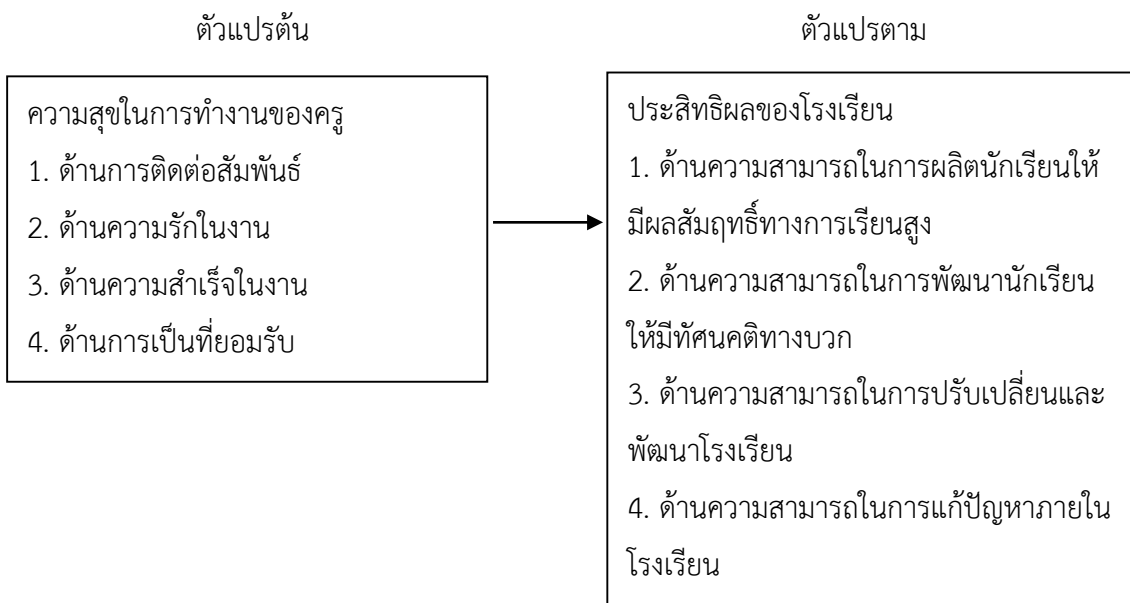
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน จากความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

ตัวแปรการวิจัย

1. **ตัวแปรต้น** คือ ความสุขในการทำงาน ตามแนวคิดของ Manion (2003: 652-655) ประกอบด้วย 1) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ 2) ด้านความรักในงาน 3) ด้านความสำเร็จในงาน และ 4) ด้านการเป็นที่ยอมรับ

2. **ตัวแปรตาม** คือ ประสิทธิผลของโรงเรียน ตามแนวคิดของ Mott (1972 cited in Hoy & Miskel, 1991: 305-307) ประกอบด้วย 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสุขในการทำงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

2. ความสุขในการทำงานของครู ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

3. ความสุขในการทำงานของครู สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายวิทยาลัย

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

1. ความสุขในการทำงาน (happiness at work) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลตอบสนองจากการกระทำ การสร้างสรรค์ของตนเอง มีความปลาบปลื้มใจ นำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการรับรู้การแสดงออก การปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกอยากที่จะทำงาน บุคลากรมีความผูกพันกัน และมีความพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน สำหรับความสุขในการทำงานเป็นการแสดงอารมณ์ในทางบวกเกิดความสนุกสนานมีการแสดงพฤติกรรมให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความคิดสร้างสรรค์ มีการตัดสินใจที่ดีมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกิดความรักในงานและมีความยึดมั่นในองค์กรสูง (Manion, 2003: 652-655) โดยองค์ประกอบของความสุข 4 ด้าน ได้แก่

1.1 การติดต่อสัมพันธ์ (connection) หมายถึง การรับรู้พื้นฐานที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของครู โดยที่บุคลากรมาร่วมกันทำงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรที่ตนปฏิบัติงานให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน การสนทนาพูดคุยอย่างเป็นมิตรให้การช่วยเหลือและได้รับการช่วยเหลือจากผู้ร่วมงาน เกิดมิตรภาพระหว่างปฏิบัติงานกับบุคลากรต่าง ๆ และความรู้สึกเป็นสุข ตลอดจนรู้ว่าได้อยู่ท่ามกลางเพื่อนร่วมงานที่มีความรักและความปรารถนาดีต่อกัน

1.2 ความรักในงาน (love of the work) หมายถึง การรับรู้ความรู้สึกรักและผูกพันกับงานที่ตนเองกระทำได้รับรู้ว่าตนมีการรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ มีความยินดีในสิ่งที่เป็นองค์ประกอบของงาน มีความกระตือรือร้น เพลิดเพลิน ตีใจและตื่นเต้นที่จะปฏิบัติงานและปรารถนาที่จะปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ รู้สึกเป็นสุขเมื่อได้ปฏิบัติงาน มีความภาคภูมิใจในงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ

1.3 ความสำเร็จในงาน (work achievement) หมายถึง การที่ครูรับรู้ว่าได้ปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยได้รับความสำเร็จในการทำงาน ได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ท้าทายให้สำเร็จ มีอิสระในการทำงาน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดผลการทำงานในทางบวก ทำให้รู้สึกมีคุณค่าในชีวิต เกิดความภาคภูมิใจในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จ มีความก้าวหน้าและทำให้องค์กรเกิดการพัฒนา

1.4 การเป็นที่ยอมรับ (recognition) หมายถึง การที่ครูได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากผู้ร่วมงานและบุคคลต่าง ๆ ได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบงานสำคัญ ๆ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ได้รับความคาดหวังที่ดีในการปฏิบัติงานและความไว้วางใจจากผู้ร่วมงานร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้ร่วมงาน เช่น การขอคำปรึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำงาน

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน (school effectiveness) หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพจนบรรลุเป้าหมายของผู้บริหารโรงเรียนและครูในการดำเนินงานหรือบริหารจัดการร่วมกัน

เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ ตลอดจนนักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ประสิทธิภาพของโรงเรียนมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ (Mott, 1972 cited in Hoy & Miskel, 1991: 305-307)

2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูง (the ability to produce students with high academic achievement) หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินงานโรงเรียนทั้งทางด้านบริหารจัดการการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม การจัดบรรยากาศการเรียน จนนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงที่สุด

2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก (the ability to develop students to have a positive attitude) หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินงานด้านการบริหารและการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระเบียบวินัย มีเหตุผล มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา

2.3 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (the ability to adjust and develop school) หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอนและการปรับหลักสูตร เพื่อให้โรงเรียนก้าวหน้าทันกับสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ

2.4 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน (the ability to solve problems within the school) หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการแก้ปัญหาดังต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จ หรือเป็นไปได้ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

3. โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย หมายถึง สถานศึกษาในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 11 โรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งโรงเรียนเป็น 3 ขนาด คือ 1) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500-2,499 คน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สระบุรี และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี 3) โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน ได้แก่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพชรบูรณ์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวีติ) นครสวรรค์ และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการ

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,009 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 278 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610) ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้น แบ่งขนาดโรงเรียนเป็น 3 ขนาด ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500-2,499 คน และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป ซึ่งทำการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากร ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. กลาง	3	140	39
2. ใหญ่	3	168	46
3. ใหญ่พิเศษ	5	701	193
รวม	11	1009	278

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแบบของ Likert (1961: 116-119) จำแนกตามตัวแปรต้น มีองค์ประกอบ 4 ด้าน มีข้อความ จำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปรตามมี 4 องค์ประกอบ 4 ด้าน มีข้อความ จำนวน 19 ข้อ นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการบริหารการศึกษาและสาขาวิชาวิจัย โดยพิจารณาเฉพาะข้อกระทงในแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของกระทงในแบบสอบถามที่มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นหาค่าความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach (1990: 202-204) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความสุข

ในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย เท่ากับ 0.91 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ประสิทธิภาพของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย เท่ากับ 0.93

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแบบของ Likert (1961: 116-119) จำแนกตามตัวแปรต้น องค์ประกอบ 4 ด้าน มีข้อความ จำนวน 30 ข้อและตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียน ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปรตาม 4 องค์ประกอบ มีข้อความ จำนวน 19 ข้อ ดังปรากฏ ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างของจำนวนข้อกระทงในแบบสอบถาม

ความสุขในการทำงานของครู	จำนวน (ข้อ)
1. การติดต่อสัมพันธ์	8
2. ความรักในงาน	7
3. ความสำเร็จในงาน	7
4. การเป็นที่ยอมรับ	8
รวม	30
ประสิทธิภาพของโรงเรียน	จำนวน (ข้อ)
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	5
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	5
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน	5
รวม	19

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 278 ฉบับ พร้อมหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิภาพของโรงเรียน ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product

moment correlation) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ขอบเขตค่าเฉลี่ยตามแนวความคิดของฟางร็อดน์ ทวีรัตน์ (2540: 144) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .81 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .61-.80	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .41-.60	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .21-.40	มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .20	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สำหรับการวิเคราะห์ความสุขในการทำงานของครูส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต่อน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ระดับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความรักในงาน ด้านติดต่อสัมพันธ์ และด้านการเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

ข้อ	ความสุขในการทำงานของครู	n = 278		ระดับ	อันดับ
		\bar{x}	S.D.		
1.	ด้านการติดต่อสัมพันธ์	4.28	0.48	มาก	3
2.	ด้านความรักในงาน	4.34	0.54	มาก	2
3.	ด้านความสำเร็จในงาน	4.34	0.54	มาก	1
4.	ด้านการเป็นที่ยอมรับ	4.09	0.58	มาก	4
รวม		4.26	0.46	มาก	

ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

ประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนและด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

ข้อ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	n = 278		ระดับ	อันดับ
		\bar{x}	S.D.		
1.	ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	3.80	0.54	มาก	4
2.	ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก	3.95	0.61	มาก	2
3.	ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	3.86	0.69	มาก	3
4.	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน	4.11	0.55	มาก	1
รวม		3.93	0.51	มาก	

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย

ความสุขของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ประกอบด้วย ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (X_1) ด้านความรักในงาน (X_2) และด้านการเป็นที่ยอมรับ (X_4) เป็นตัวแปรที่ ได้รับเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .532 ซึ่งแสดงว่าด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านความรักในงานและด้านการเป็นที่ยอมรับ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้ร้อยละ 53.20 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .405 + .443(X_1) + .252(X_2) + .133(X_4)$$

หรือ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .419(Z_1) + .269(Z_2) + .149(Z_4)$$

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือ
สวนกุหลาบวิทยาลัย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
สมการถดถอย	3	38.917	12.972	103.301**	.000
ความคลาดเคลื่อน	277	73.325	.126	-	-
ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	p
ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (X ₁)	.443	.064	.419	6.892**	.000
ด้านความรักในงาน (X ₂)	.252	.050	.269	5.075**	.000
ด้านการเป็นที่ยอมรับ (X ₄)	.131	.050	.149	2.649**	.000
ค่าคงที่ (a)	.405	.202	-	2.007*	.046

R = .729 R² = .532 S.E.est = .354 F = 77.633

**p < .01

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยได้มีการจัดทำกลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ โดยการมอบหมายงานให้คณะบุคคลทำงานในรูปแบบของทีมงาน การส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาครู เช่น มีการประชุมสัมมนาวิชาการโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารมีการมอบหมายงานตรงตามความสามารถของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของเมธาพร ผังลักษณ์ (2559: 51-52) เรื่องความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่าความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์ ความสำเร็จในงาน ความรักในงาน และการเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับ

2. ประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้อำนวยการโรงเรียนมีนโยบายในการทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความจริงจังต่อการแก้ปัญหาของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของมนชนก พุ่มเพชร (2559: 88)

ได้ศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย อันดับแรก คือ ความสามารถพัฒนาทัศนคติทางบวก ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการผลิตและความสามารถในการปรับตัวตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องวางแผนในการดำเนินงาน ให้สอดคล้องและประสบผลสำเร็จตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยทั้งนี้ เป็นเพราะครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้รับมอบหมายงานที่ตรงตามความรู้ความสามารถ ครูได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทำให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนทำให้โรงเรียนพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล แม่นญาติ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลโดยรวมและรายด้านของโรงเรียนมัศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บัวชูก้าน (2555: 77) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการมอบหมายงานให้ครูทำงานเป็นทีม มอบหมายงานให้ครูได้ทำตรงตามความสามารถของครูสนับสนุนครูให้ทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. การสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนจากความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย พบว่า องค์ประกอบของความสุขในการทำงานของครู ด้านการติดต่อสัมพันธ์ (X_1) ด้านความรักในงาน (X_2) และด้านการเป็นที่ยอมรับ (X_3) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร่วมกัน ร้อยละ 53.20 ($R^2 = .532$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์แสดงความสัมพันธ์ของความสุขในการทำงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตามที่เสนอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเมื่อครูมีความรัก ความผูกพัน มีความพึงพอใจต่อการดำรงชีวิตอยู่ภายในโรงเรียนอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจึงทำให้ครูสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ส่งผลดีต่อประสิทธิผลโรงเรียน และทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสอดคล้องกับหลักการที่ว่า สถานศึกษาที่มีประสิทธิผล คือสถานศึกษาที่มีความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนา โรงเรียนและมีความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน (Mott, 1979 cited by Hoy & Miskel 1991: 398) สอดคล้องกับผลการวิจัยของอาภรณ์ อินตะชัย (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่ พบว่า คุณภาพการสอนของอาจารย์วิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนจากอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง ทั้งนี้เพราะครูซึ่งเป็นผู้ให้ประสบการณ์และทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียนตลอดจนเทคนิคการสอนของครูยังมีความสำคัญมากสำหรับผู้เรียน วิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องทำความเข้าใจ ผิฝน ผิฝหัด ทักษะเพื่อให้เกิดความรู้ที่แท้จริง ครูผู้สอนที่มีเทคนิค วิธีการที่หลากหลาย มีการใช้สื่อประกอบการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคในการใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตาม มีเทคนิคในการนำเข้าสู่บทเรียนที่เร้าความสนใจ ย่อมสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ควรมีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน ดังนี้
 - 1.1 ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ผู้บริหารควรมีนโยบายให้ครูมีการวางแผนจัดบรรยากาศให้ครูที่ปฏิบัติงานรู้สึกผ่อนคลายจากการสอน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูในหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือกันทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงาน
 - 1.2 ด้านความรักในงาน ผู้บริหารควรจัดสวัสดิการและมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ผู้บริหารควรมีนโยบายหรือวิธีการจูงใจให้ครูรักในงานที่ทำและมุ่งมั่นในการทำงาน โดยการเลือกงานให้เหมาะสมกับคนเพื่อที่ผู้ปฏิบัติจะได้มีความสุขในการทำงานและรักในการทำงานนั้น
 - 1.3 ด้านความสำเร็จในงาน ผู้บริหารควรพิจารณาความก้าวหน้าของงานจากผลของการทำงานของครู เพื่อมอบรางวัลเป็นขวัญกำลังใจกับครูที่ปฏิบัติงาน หรือชมเชยในการทำงาน ส่งเสริมให้คนในองค์กรหาความรู้เพิ่มเติมจากการอบรม การค้นคว้า เพื่อมาประยุกต์กับการทำงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
 - 1.4 ด้านการเป็นที่ยอมรับ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถในงานในกิจกรรมต่างๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ร่วมงานตลอดจนได้ใช้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

2. โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ควรมีการเสริมสร้างประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนี้

2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารควรมีนโยบายให้ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียน จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมากยิ่งขึ้น

2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ผู้บริหารและครูควรร่วมกันส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น มีกิจกรรมให้นักเรียนแสดงความสามารถ การออกแบบการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและสนองความต้องการของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

2.3 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมขึ้นใช้ในการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและศักยภาพของผู้เรียนให้มากที่สุด

2.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริม กระตุ้น และสร้างความตระหนักให้ครูมีส่วนร่วมกันสร้างและพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ เช่น ร่วมกันแก้ปัญหาภายในโรงเรียนและพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีวิธีการเพิ่มพูนสร้างสรรค์ความผูกพันของครูให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการติดต่อสัมพันธ์ โดยให้ครูมีการร่วมมือช่วยเหลือในการทำงานเพื่อให้เกิดความสุขและเกิดประสิทธิผลโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

4. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ครูมีอิสระในการทำงาน ให้มีการทำงานเป็นทีม สนับสนุนให้ครูร่วมมือกันในการทำงานเพื่อให้เกิดความสุขและทำงานให้ประสบความสำเร็จ เกิดความสุขและเกิดประสิทธิผลของโรงเรียน

5. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงาน ให้ครูได้รับผิดชอบงานและยกย่องให้การยอมรับต่อครูที่ทำงานประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครูโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ด้านการเป็นที่ยอมรับ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ควรศึกษารูปแบบการติดต่อสัมพันธ์ของครู โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย เช่น แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของครู เป็นต้น

สรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยา-
ลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสุขในการทำงานของครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประสิทธิผลของ
โรงเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และความสุขในการทำงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือ
สหวิทยาลัย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ 2) ด้านความรัก
ในงาน 3) ด้านความสำเร็จในงาน และ 4) ด้านการเป็นที่ยอมรับ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
ในเครือข่ายสหวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยนี้พบว่า ความสุขในการทำงานของครู
ซึ่งได้แก่ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านความรักในงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับ ทำนายประสิทธิผลของ
โรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาลัย ได้ร้อยละ 53.20

เอกสารอ้างอิง

- ปวีณา บัวชูก้าน. (2555). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู กับ
ประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรพิมล แม้นญาติ. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูกับ
ประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์การศึกษามหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มนชนก พุ่มเพชร. (2559). กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- มนตรี บุญธรรม. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมธาพร ผังลักษณ์. (2559). ความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา
ทั้งระบบตามหลักสูตรสวนกุหลาบศึกษาของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย. กรุงเทพฯ:
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย.
- สุพัตรา แซ่ซิ้ม. (2554). ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตหนองจอก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาภรณ์ อินตะชัย. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
ของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- อุษณีย์ รักซ้อน. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูกับประสิทธิผลโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 12.
วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing** (5th ed.). New York: Harper &
Row.
- Hoy, W. K. & Miskel G. C. (1991). **Educational administration: Theory research and
practice** (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Journal of Education and Psychological Measurement, 30, 607-610.
- Likert, S. (1961). **New patterns of management**. New York: McGraw-Hill.
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than other? The role of cognitive
and motivational process in well-being. **American Psychologist, 56** (7), 239.
- Manion, J. (2003). Joy at work: Creating a positive work place. **Journal of Nursing
Administration, 33** (12), 652-665.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

FACTORS AFFECTING ADVERSITY QUOTIENT OF UNDERGRADUATE
STUDENTS IN KASETSART UNIVERSITY KAMPHEANG SAEN CAMPUS,
NAKHON PATHOM PROVINCE

กฤษณีย์ โหมตทอง / KRITSANEE MODTHONG¹

ประสงค์ ตันพิชัย / PRASONG TANPICHAI²

ระวี สัจจโสภณ / RAVEE SAJJASOPORN³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5,376 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 411 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน เพื่อทำนายตัวแปรความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตอยู่ในระดับมาก และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง (X_4) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (X_7) สามารถทำนายความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต ได้ร้อยละ 77.70 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.881 และสามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.1.25 + 0.354X_1 + 0.164X_4 + 0.124X_7$$

คำสำคัญ: การเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the level of students' adversity quotient; 2) the factors affecting adversity quotient of undergraduate students in Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom Province. The research population was 5,376 undergraduate students studying in year 1 to year 4 in academic year 2018. The cluster random sampling was used to select the sample of 411 students. The instrument for data collection was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis to predict factors affecting adversity quotient.

The results revealed that: 1) the adversity quotient of undergraduate students was at a high level; and 2) regarding factors affecting students' adversity quotient were motivation (X_1), self-esteem (X_4), and openness to experience (X_7). The three aspects could predict the adversity quotient of undergraduate students at the percentage of 77.70; and the multiple correlation coefficient (R) was 0.881. The equation was as follows:

$$\hat{Y} = 1.1.25 + 0.354X_1 + 0.164X_4 + 0.124X_7$$

Keywords: adversity quotient, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

บทนำ

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นทักษะชีวิตพื้นฐานที่สำคัญทักษะหนึ่ง ที่มนุษย์ใช้ในการแก้ไขและปรับตัวเมื่อได้รับแรงกระทบจากสภาวะแวดล้อมและสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพของคนไทยยังขาดในเรื่องขององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงาน สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา จากสภาพดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกนั้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มนิสิต นักศึกษา และเยาวชนที่นับว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัวยุคใหม่ สถานการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เป็นสัญญาณชี้การเปลี่ยนแปลง

ชีวิตและการทำงานของบัณฑิตในอนาคต จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของนิสิต นักศึกษา ให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้นี้ รัฐบาลจึงได้จัดทำแนวทางการพัฒนาประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ มีหลักสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ เป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เช่นเดียวกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและเป็นการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

นิสิต นักศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก ในการนำความรู้ความสามารถที่มีมาปรับใช้ สังคมประเทศชาติบ้านเมือง อีกทั้งนิสิต นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพื่อการวางแผนปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาสังคมต่อไป ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้องค์กรและหน่วยงานการศึกษามีการเตรียมพร้อมในการเตรียมนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นกำลังหลักของประเทศให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนานิสิต นักศึกษา ให้ได้รับความประสบความสำเร็จได้ตามแผนการพัฒนาประเทศนั้น ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถและทักษะต่าง ๆ การพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าให้สูงขึ้นส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีผลการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ การทำงานร่วมกัน สุขภาพ และอื่น ๆ ดีขึ้น การพัฒนาคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญานั้นต้องกระทำร่วมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงจะสามารถสร้างนิสิต นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชาติให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังที่ได้กล่าวมานั้นทำให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพของคนนั้นจะต้องใช้การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความสามารถ และมีคุณธรรมเพื่อนำมาเป็นเรื่องกำกับกับการใช้ความรู้ และความสามารถให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการวิจัยขั้นสูงและการผลิตบัณฑิตหลากหลายสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีการจัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เห็นความสำคัญในการพัฒนานิสิตให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของนิสิตทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd.) เป็นระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในการผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพ

ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ เพื่อให้มีหลักประกันที่ชัดเจนในคุณภาพของบัณฑิตระดับอุดมศึกษา และเป็นแรงกระตุ้นให้แต่ละสถาบันมีการพัฒนาคุณภาพที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้น เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้รอบและเท่าทันความเป็นไปตามกระแสโลก พร้อมสร้างคุณค่าตนเองให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2557) และเมื่อสังคมมีเยาวชนที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต และเมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น นิสิต นักศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคควบคู่ไปกับการพัฒนาสติปัญญา การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิตได้ หากเยาวชนสามารถปรับตัวสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ก็จะส่งผลให้เยาวชนมีความสุขและประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความสามารถในระดับที่ออกไปสู่โลกแห่งการทำงานได้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิต เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนิสิตทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติ บัณฑิตได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานทัดเทียมระดับสากล อันเป็นการพัฒนาคนให้ตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ทฤษฎีและกรอบการวิจัย

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำรงชีวิต สามารถเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคคลเพิ่มขึ้น Stoltz (1997) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก หรือความลำบาก คนที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูง จะมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ แม้ว่าจะพ่ายแพ้หรือล้มเหลวก็สามารถต่อสู้เอาชนะความล้มเหลวได้

ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคต่ำ เมื่อเผชิญกับความผิดหวังหรือความทุกข์ยากก็ยอมแพ้ บางคนอาจทิ้งงานไปกลางคันหรือบางคนอาจถึงกับท้อแท้ในชีวิต Stoltz (1997) จึงได้เสนอถึงองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคว่าประกอบด้วย 4 มิติ ที่รวมเรียกว่า CO2RE ดังนี้

มิติที่ 1 การควบคุมสถานการณ์ (C=Control) หมายถึง ระดับการรับรู้ในการควบคุมตนเองของบุคคล เพื่อผ่านพ้นอุปสรรคความยากลำบาก หรือเหตุการณ์ที่คับขัน หรือเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมสถานการณ์ ให้สามารถผ่านพ้นเหตุการณ์ที่ยากลำบากหรืออุปสรรคไปได้

มิติที่ 2 สาเหตุและความรับผิดชอบ (O=Origin and Ownership) หมายถึง การค้นหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามาจากสาเหตุใด โดยวิเคราะห์ทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมภายนอกและกำหนดบทบาทตนเองให้เป็นเจ้าของปัญหา เรียนรู้จนสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ การพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกนั้นเป็นการมองในแง่ดี แง่บวก ส่วนการพิจารณาตนเองนั้นจะเป็นการตำหนิหรือกล่าวโทษตนเองเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

มิติที่ 3 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (R=Reach) หมายถึง การวัดผลกระทบของปัญหาความยุ่งยากที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนว่าปัญหาอุปสรรคมีมากน้อยเพียงใด พร้อมระวางและมีสติอยู่เสมอ ว่าอีกนานเท่าใดปัญหาหรืออุปสรรคจะเข้ามาในชีวิต

มิติที่ 4 ความอดทน (E=Endurance) หมายถึง การรับรู้ถึงความคงทนของอุปสรรคและการรับมือกับความยืดเยื้อของปัญหา และพยายามขจัดไปให้หมดอย่างถูกวิธี มิติดังนี้จะมีการประเมินว่าปัญหาอุปสรรคและสาเหตุนั้นจะคงทนถาวรอยู่นานแค่ไหน

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) นั้น สรุปได้ว่า บุคคลที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคสูง คือ ผู้ที่รับรู้ว่าจะต้องมีหนทางที่จะควบคุมสถานการณ์และสามารถหาหนทางของปัญหาที่เกิดขึ้นให้ดีขึ้นได้ (control) มีความเต็มใจในการรับผิดชอบต่อปัญหาว่าเป็นปัญหาของตนเอง เพื่อที่จะหาทางแก้ไขปรับปรุง (origin and ownership) รวมทั้งรับรู้ว่าจะไม่ขยายตัวออกไป อย่างมีสติ (reach) และปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวไม่นานก็จะผ่านพ้นไปได้ (endurance)

นอกจาก Stoltz (1997) ผู้ที่ค้นพบแนวคิดความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และให้ความหมายไว้ข้างต้น ยังมีนักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักวิจัย ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคไว้ว่า เป็นศักยภาพของบุคคลในการจัดการกับปัญหา ด้วยกำลังใจ ความเข้มแข็งอดทน มุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะควบคุมและแก้ไขปัญหา สถานการณ์ ความยากลำบากหรือการต่อสู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นให้สำเร็จได้อย่างมีสติ (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์, 2548; บุญส่ง กวยเงิน, 2549; ชัดติยา น้อยทอง, 2551; และบุญจันทร์ สีสันต์, 2557)

ทั้งนี้ Stoltz (1997) ได้กล่าวอีกว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค นั้นสามารถที่จะทำนายความสำเร็จได้ของบุคคลได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่า ในการพัฒนานิสิต นักศึกษา และเยาวชนให้

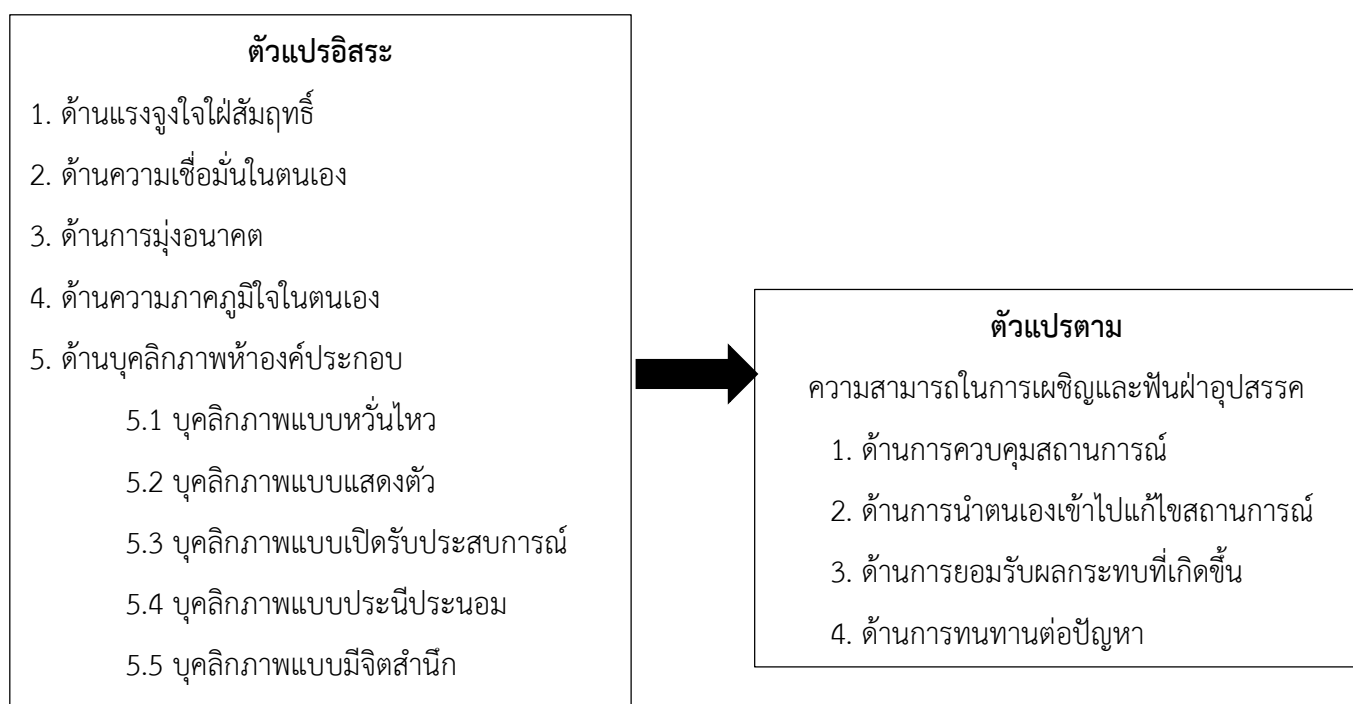
ได้รับความประสบความสำเร็จได้ ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถและทักษะต่าง ๆ จากความเชื่อที่ว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นตัวทำนายระดับความสำเร็จของบุคคลได้ดีในระดับหนึ่ง ใครที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะประสบความสำเร็จได้มากกว่า มีผลปฏิบัติงานที่สูงกว่า สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้มากกว่า มีการเรียนรู้สูงกว่า มีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์มากกว่า มีสุขภาพกายที่แข็งแรง และมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค อติพร นฤนาทชีวิน (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ กระตือรือร้นและสนุกสนานกับงานที่ทำ มีความมานะอดทน สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการแก้ปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัชภูมิ พงษ์มา (2550) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า ความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยที่ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคได้ร้อยละ 68 เช่นเดียวกับบลีร์ตัน จันท์เลาะ (2552) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และการมุ่งอนาคต เป็นตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ดังที่ Cattell (1965) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้ว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมอะไร ในสถานการณ์ที่ประสบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Allport (1961) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดลักษณะพฤติกรรมและความคิดของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ บุญส่ง กวยเงิน (2549) ที่ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพมีค่าอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เช่นเดียวกับที่ ทิพย์วิมล จรลี (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค 4 ด้าน โดยพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ปานกลางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบประนีประนอม มีความสัมพันธ์ต่ำเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก และมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบหัวน้าว และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ทั้งนี้ ภัทรญาณี จงธนะพิพัฒน์ (2551) ได้ศึกษาเพิ่มเติมด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ส่วนบุคลิกภาพแบบหัวน้าวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

นอกจากนี้ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแบบประนีประนอม บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคได้

จึงได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งอนาคต ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตและปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5,376 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1967) กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 411 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาข้อคำถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตฯ โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) เพื่อวัดระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) โดยสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนิสิต ข้อคำถามที่ใช้จะมีข้อคำถามที่เป็นทั้งทางบวกและทางลบ โดยแบ่งออกเป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขในสถานการณ์ ด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นและด้านการทนทานต่อปัญหา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งอนาคต ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรง แบบสอบถามที่กำหนดขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ และสามารถวัดในสิ่งที่จะวัดได้ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการทดสอบกับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ .852 และปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเท่ากับ .955 ด้านการมุ่งอนาคต มีค่าเท่ากับ .901 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเท่ากับ .962 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าเท่ากับ .887 และด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ .940 เมื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นรวม (reliability) มีเท่ากับ .977

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม แยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน ทั้งหมด

5 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมุ่งอนาคต ด้านความภาคภูมิใจ และด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมุ่งอนาคต ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิต ใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation coefficient)

3. การหาปัจจัยที่มีผลต่อการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อทำนายตัวแปรความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ภาพรวมของนิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค อยู่ในระดับมาก โดยสามารถพิจารณาระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรครายด้าน ดังนี้

ด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นของนิสิต พบว่า มีความสามารถอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ ด้านการทนทานต่อปัญหา และด้านการควบคุมสถานการณ์หรือปัญหา ซึ่งนิสิตมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

(n = 411)				
ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค	\bar{X}	S.D.	ระดับความสามารถ	ลำดับที่
ด้านการควบคุมสถานการณ์หรือปัญหา	3.25	1.39	ปานกลาง	4
ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์	3.45	1.10	ปานกลาง	2
ด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้น	3.57	1.06	มาก	1
ด้านการทนทานต่อปัญหา	3.41	1.12	ปานกลาง	3
รวม 4 ด้าน	3.53	0.53	มาก	

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิต มีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สัมฤทธิ์ ($r = .865, p < .001$) ความเชื่อมั่นในตนเอง ($r = 0.835, p < 0.01$) การมุ่ง

อนาคต ($r = 0.819, p < .001$) และความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = 0.800, p < .001$) มีความสัมพันธ์สูงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบประนีประนอม ($r = 0.636, p < .001$) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ($r = 0.610, p < 0.01$) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ ($r = 0.580, p < .001$) มีความสัมพันธ์ปานกลางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = 0.433, p < .001$) และมีความสัมพันธ์ต่ำเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว ($r = 0.287, p < .001$)

ในกลุ่มตัวแปรต้น พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความเชื่อมั่นในตนเอง ($r = .915, p < .001$) การมุ่งอนาคต ($r = .913, p < .001$) และความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = .836, p < .001$) นอกจากนี้ ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการมุ่งอนาคต ($r = .915, p < .001$) และความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = .854, p < .001$) อีกทั้งยังพบว่าการมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = .866, p < .001$)

ดังตารางที่ 2

โดยกำหนดให้	X_1	แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
	X_2	แทน ความเชื่อมั่นในตนเอง
	X_3	แทน การมุ่งอนาคต
	X_4	แทน ความภาคภูมิใจในตนเอง
	X_5	แทน บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว
	X_6	แทน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว
	X_7	แทน บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์
	X_8	แทน บุคลิกภาพแบบประนีประนอม
	X_9	แทน บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก
	Y	แทน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสามารถเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1.00									
X ₂	0.915*	1.00								
X ₃	0.913*	0.915*	1.00							
X ₄	0.836*	0.854*	0.866*	1.00						
X ₅	0.246*	0.325*	0.273*	0.335*	1.00					
X ₆	0.408*	0.486*	0.457*	0.522*	0.582*	1.00				
X ₇	0.598*	0.643*	0.613*	0.627*	0.594*	0.626*	1.00			
X ₈	0.648*	0.680*	0.660*	0.703*	0.506*	0.613*	0.698*	1.00		
X ₉	0.584*	0.617*	0.591*	0.615*	0.574*	0.648*	0.689*	0.717*	1.00	
Y	0.865*	0.835*	0.819*	0.800*	0.287*	0.433*	0.580*	0.636*	0.610*	1.00

หมายเหตุ * = มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับตัวแปรตาม ดังนั้น คาดว่าตัวแปรต้นเหล่านี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ จึงนำเอาตัวแปรต้นทั้ง 9 ตัวแปร เข้าสมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ เข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้ถึง 0.777 หรือร้อยละ 77.70 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.881 สามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบและสมการรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.1.25 + 0.354X_1 + 0.164X_4 + 0.124X_7$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.622Zx_1 + 0.206Zx_4 + 0.120Zx_7$$

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	R ² _{change}	b	Beta	S.E.	t	p-value
X ₁	0.748	0.354	0.622	0.025	14.371	0.000
X ₄	0.020	0.164	0.206	0.035	4.630	0.000
X ₇	0.008	0.124	0.120	0.031	3.982	0.000
ค่าคงที่ (a) = 1.125 R = 0.881 R ² = 0.777						

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทำให้ทราบว่า นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งนิสิตมีความสามารถด้านนี้ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการทนทานต่อปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการควบคุมสถานการณ์หรือปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคนั้น ผู้วิจัย พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ทั้งหมด 3 ตัวแปร ดังนี้

1. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค เปรียบได้กับกลุ่มนักปีนเขา ตามแนวคิดการแบ่งประเภทของบุคคลของ Stoltz (1997) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพยายามในการปีนเขาเพื่อให้ถึงยอดเขาที่สูงใหญ่โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด เพื่อให้ปีนให้ถึงยอดเขา กลุ่มคนที่ยอมเสียสละและทุ่มเททำงานให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป มีความอดทนต่อการหาหนทางในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะประสบในการทำงาน เป็นกลุ่มที่ชอบสร้างงาน และชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เสมอ มีความสอดคล้องกับ Herman (1970) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ เช่นเดียวกับสุรางค์ โค้วตระกูล (2553) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (statement of excellent) ที่ตนเองตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่มีอยู่ในระดับสามารถสูงด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับ Stoltz (1997) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านนี้สูง คือ คนที่สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบ ควบคุมผลกระทบและความเสียหายต่อ

การดำเนินชีวิต เมื่อมีปัญหาความยุ่งยากเกิดขึ้น เป็นผู้พร้อมรับความยากลำบากทุกสถานการณ์ไม่หวั่นไหว ไม่คิดมากหรือจมอยู่กับความทุกข์ แต่คิดว่าอุปสรรคเป็นเพียงเหตุการณ์หนึ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและจะผ่านไป เป็นผู้ที่สามารถสู้กับอุปสรรคได้อย่างเหนียวแน่น ทำให้มองเห็นหนทางในการจัดการกับปัญหาอุปสรรค เช่นเดียวกันกับ Coopersmith (1981) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะรับรู้ค่าของตนเอง ตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองมีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้มีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งจะตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งตนเองและต่อผู้อื่นด้วย

3. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ พบว่า นิสิตมีบุคลิกภาพแบบนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบนี้จะมีลักษณะมีความสามารถในการปรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตนเองให้เข้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและสถานการณ์ และมีความรู้สึกสนใจมากสิ่งแปลกใหม่ที่ไมคุ้นเคย ผู้ที่มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านนี้สูงจะเป็นคนที่มีความรู้สึกสนใจต่อสิ่งใหม่ และยอมรับความคิดใหม่ ชอบที่จะหาประสบการณ์ใหม่ ๆ สอดคล้องกับ Stoltz (1997) ที่กล่าวถึงผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านการยอมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นสูงว่า เป็นผู้ที่มีพลังล้นเหลือ มองปัญหาและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ท้าทาย มองว่าไม่มีอะไรที่เหนือบ่ากว่าแรงและเป็นผู้ที่มีความทรหดอดทน ไม่ล้มเหลว รักษาสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นไว้ได้ การรู้จักควบคุมปัญหาที่เข้ามาในชีวิตจึงเป็นยอดปรารถนาของบุคคล เพราะจะทำให้บุคคลสามารถทำอะไรต่าง ๆ ได้อย่างเข้มแข็ง อีกทั้งผลการวิจัยของภทรญาณี จงธนะพิพัฒน์ (2551) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์สามารถทำนายความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 28.60 จึงกล่าวได้ว่า นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดประสบการณ์สูง สามารถทำให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตภาพรวมอยู่ในระดับที่สูง แต่เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบแล้ว พบว่า นิสิตยังคงมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคบางองค์ประกอบ เช่น ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ และด้านการทนทานต่อปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาในด้านดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิต ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวกับการพัฒนานิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ควร

สนับสนุนและพัฒนากิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีความภาคภูมิใจและมีบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ อันจะส่งผลถึงความสามารถของนิสิตในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่อไป

2. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ควรมีการศึกษาเชิงลึกกับนิสิตที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับต่าง ๆ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบสำหรับการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และนำแนวทางดังกล่าวไปขับเคลื่อนจริงกับนิสิตให้มีศักยภาพเป็นไปตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.2 เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเท่านั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเพิ่มเติมจากงานวิจัยข้างต้น เพื่อที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของบุคคลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สรุป

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ ซึ่งในบุคคลที่ลักษณะทั้ง 3 ด้านดังกล่าวสูง สามารถทำให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงเช่นกัน หากนิสิตได้รับการส่งเสริมจากปัจจัยทั้ง 3 ด้าน อาจทำให้นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่สูงขึ้น ทั้งนี้มีความเชื่อว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นตัวทำนายระดับความสำเร็จของบุคคลได้ดี ดังนั้นการพัฒนานิสิต นักศึกษา และเยาวชนให้ได้รับความประสบความสำเร็จได้ตามแผนการพัฒนาประเทศนั้น ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถพื้นฐานของมนุษย์และทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเผชิญปัญหา ผลกระทบจากสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ชัตติยา น้ายาทอง. (2551). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ทิพย์วิมล จรลี. (2558). **บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และการรับรู้พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ของพนักงานกลุ่ม บริษัทผลิตไฟฟ้าขนาดเล็ก แห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์. (2548). **AQ อีตเกินพิภัก** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- บุญจันทร์ สีสันต์. (2557). **รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฟื้นฟ้อุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหาร ลาดกระบัง**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- บุญส่ง กวยเงิน. (2549). **รูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทรญาณี จงระนะพิพัฒน์. (2551). **บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคกับการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพในบริษัทชั้นนำ: กรณีศึกษาพนักงานขายเอสซีเอ็นที**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2557, 30 พฤษภาคม). **ประกาศมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ฉบับแก้ไข)**.
- รัชภูมิ แพงมา. (2550). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วลีรัตน์ จันทร์เลาะ. (2552). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2562, จาก <https://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับ
คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์: ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อติพร นฤนาทชีวิน. (2547). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกห้าองค์ประกอบที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนดนตรี
ของวัยรุ่นที่เรียนดนตรีในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย
และสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Rinehart and Winston.
- Cattell, R. B. (1965). *The scientific analysis of personality*. London: Penguin.
- Coopersmit, S. (1981). *The antecedents of self-esteem*. Palo Alto, Calif: Consulting
Psychologists Press.
- Herman, H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of
Applied Psychology*, 54 (4), 353-363.
- Stoltz, P. G. (1997). *Adversity quotient turning obstacles into opportunities*. New York:
John Wiley & Son.
- Yamane, T. (1997). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยา การเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

DEVELOPMENT OF INTERACTIVE E-LEARNING ON LEARNING THEORY IN PSYCHOLOGY OF LEARNING FOR MEDIA DESIGN

เจษฎา บุญมาโฮม / JESADA BOONMAHOME ¹

มารุต คล่องแคล่ว / MARUT KLONGLAEW ²

จีรารัตน์ ชिरเวทย์ / GEERARAT CHIRVATE ³

วรรณีย์ เล็กมณี / WANNEE LEXMANEE ⁴

ดรุณี โกเมนเอก / DARUNEE KOMEN-EK ⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ 82.70/83.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์, ปฏิสัมพันธ์, จิตวิทยาการเรียนรู้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

⁴ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

⁵ ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop the interactive e-Learning on learning theory in Psychology of Learning for Media Design Course; 2) compare the learning achievement before and after learning by using the developed interactive e-Learning; and 3) study the students' satisfaction with the developed interactive e-Learning. The research sample was 39 students majoring in Technology and Educational Innovation at Nakhon Pathom Rajabhat University, derived by cluster random sampling. The research instruments were: 1) interactive e-Learning on learning theory in Psychology of Learning for Media Design Course, 2) an achievement test, and 3) a satisfaction questionnaire constructed by the researcher. The statistics used in the research were mean, standard deviation, and the t-test.

The research results were as follows:

1) The effectiveness of interactive e-Learning was 82.70/83.20 which was higher than the set criterion of 80/80.

2) The learning achievement of students after learning by using interactive e-Learning was higher than that of before with statistical significance at .05 level.

3) The students' satisfaction with the interactive e-Learning was at a high level.

Keywords: e-Learning lesson, interactive, psychology of learning

บทนำ

การศึกษาคือเครื่องมือการพัฒนามนุษย์และประเทศชาติ รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาโดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักความเสมอภาค มีหลักการว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดโดยถือว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และต้องจัดการเรียนการสอนให้ผสมสาระความรู้ต่าง ๆ ได้สัดส่วนอย่างสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จากหลักการดังกล่าวสถานศึกษาจึงนำแนวคิดนี้สู่กระบวนการปฏิบัติ

การจัดการเรียนรู้ระดับมหาวิทยาลัยเป็นการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทางอาชีพให้กับผู้เรียน โดยทุกมหาวิทยาลัยได้เร่งปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีศักยภาพสู่ตลาดแรงงานและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป จากแนวคิดนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จึงมุ่งมั่นพัฒนาบัณฑิตให้มีองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ และเจตคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพภายใต้หลักการที่ชื่อว่า “บัณฑิตนักปฏิบัติ” คือการให้นักศึกษารักและศรัทธาต่ออาชีพ สามารถปฏิบัติงานได้จริงในอาชีพ

สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาเป็นสาขาวิชาที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถด้านผลิตและพัฒนาสื่อ โดยองค์ความรู้พื้นฐานสำคัญคือศาสตร์ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้เพราะจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นศาสตร์เกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้และการรับรู้ของมนุษย์ หลักการสำคัญของการผลิตสื่อคือ การตอบสนองและพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลได้ แต่จากปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อพบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจเพื่อการประยุกต์มี ปัญหาการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด เพราะเนื้อหาเป็นเชิงทฤษฎีต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจจึงสามารถวิเคราะห์เพื่อการออกแบบสื่อได้ นักศึกษาจึงมักเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนรู้ทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ไม่ผ่านเกณฑ์ ส่งผลกระทบต่อพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อการเรียนเป็นอย่างยิ่ง

บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เป็นสิ่งที่สามารถนำมาช่วยจัดการเรียนการสอนในโลกยุคปัจจุบันได้ เพราะเป็นสื่อที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายด้านการนำไปใช้ สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันที่ผู้เรียนนั้นมีช่องทางการรับข้อมูลเพิ่มขึ้น ผู้เรียนสามารถใช้โทรศัพท์มือถือในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทุกที่ โดยเชื่อมต่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำหนดช่วงเวลา สถานที่ ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จุดเด่นของสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ อีกส่วนหนึ่งก็คือมีการสนับสนุนรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย เช่น สื่อเสียง หรือ สื่อที่เป็นรูปแบบวีดิทัศน์ แม้กระทั่งเอกสารให้ดาวน์โหลดไปอ่านเพิ่มเติม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต่างกัน

บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เป็นการออกแบบบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นสื่อที่มีรูปแบบการนำเสนอที่ทันสมัย น่าสนใจสอดคล้องกับความสนใจ และพัฒนาการของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้บทเรียนออนไลน์ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการบันทึกข้อมูลและกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ในระบบเพื่อผู้สอนสามารถนำไปวิเคราะห์ติดตามและประเมินผลการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เช่น ชวนชม, 2561: 197) บทเรียนออนไลน์จึงเป็นสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับบริบทของสังคม ในศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันจึงมีผู้นำบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์มาพัฒนาการเรียนรู้อะไรและสมรรถนะต่าง ๆ ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เช่น สิญญาพัฒน์ ใจบ้านเอี่ยม (2549) ชัยวัฒน์ ยะปัญญา (2557) เกรียงไกร พลະสนธิ และนริรัตน์ สร้อยศรี (2559) ธนพงษ์ ไชยลาโภ, เอกลักษณ์ โภคทรัพย์ไพบูลย์ และ ปริญญา โสภา (2559) และเช่น ชวนชม (2561) ที่ได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาซึ่งพบว่าบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างดี

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ ในวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเพื่อให้ศึกษามีองค์ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานการออกแบบสื่อการเรียนรู้ต่อไป

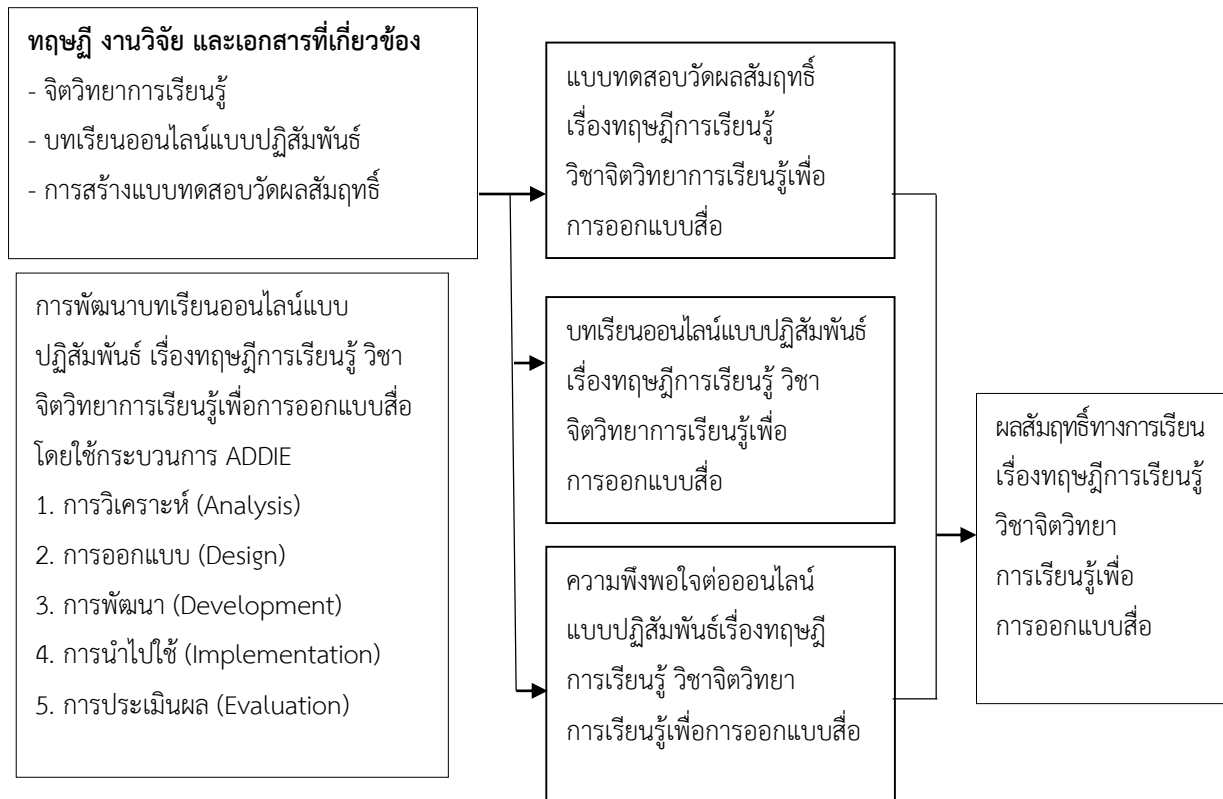
วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่ออยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended-learning) คือ รูปแบบการเรียนรู้แบบแบ่งสัดส่วนการเรียนรู้ที่ชัดเจนในห้องเรียนและการเรียนในรูปแบบอื่นเช่นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ โดยคำนึงถึงลักษณะของรายวิชาว่าสามารถแบ่งเป็นการเรียนรู้แบบผสมผสานได้หรือไม่ และผู้สอนจะเป็นผู้ออกแบบลักษณะว่าจะใช้รูปแบบการนำเสนอสื่ออย่างไรให้เหมาะสม จุดเด่นของการเรียนในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง เลือกจัดสรรเวลาสถานที่ได้ตามความเหมาะสม ทำให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งช่วยเสริมเรื่องที่ไม่สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจนในห้องเรียนได้

กระบวนการ ADDIE คือ การออกแบบระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาโปรแกรมการสอนจากการวิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาจากนั้นดำเนินการพัฒนาสื่อแล้วพัฒนาเชิงระบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ (analysis) ประกอบด้วย 1) การกำหนดหัวเรื่องและวัตถุประสงค์ทั่วไป 2) การวิเคราะห์ผู้เรียน 3) การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และ 4) การวิเคราะห์เนื้อหา
2. ขั้นตอนการออกแบบ (design) ประกอบด้วย 1) การออกแบบบทเรียน 2) การออกแบบผังงานและการดำเนินเรื่อง และ 3) การออกแบบหน้าจอภาพ
3. ขั้นตอนการพัฒนา (develop) ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การสร้างบทเรียน และ 3) การสร้างเอกสารประกอบการเรียน

4. ขั้นตอนการนำไปใช้ (implement) เป็นการนำสื่อไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของบทเรียน

5. การประเมินผล (evaluate) เป็นการประเมินผลและเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อหลังการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อการออกแบบสื่อ หมายถึง โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อใช้สอนในวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ในทุกสถานที่ ทุกเวลา ตามต้องการ โดยเรียนจากบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือช่วยค้นคว้าและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ร่วมกัน โดยมี เฟซบุ๊ก ไลน์ และ ระบบ LMS ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ช่วยในการติดต่อกับผู้สอนและผู้เรียน เว็บไซต์ที่ใช้ในการแจ้งข่าว นัดหมาย ประกาศ ส่งงาน อภิปราย มีห้องสนทนา (chat room) ใช้ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ พุดคุยปรึกษา ทั้งนี้มีเนื้อหาทั้งสิ้น 4 เรื่อง คือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับคะแนนคุณภาพขั้นต่ำที่จะยอมรับได้ อ้างอิงตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ซึ่งเป็นการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของการปฏิบัติด้วยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลพฤติกรรมต่อเนืองลักษณะกระบวนการ (E_1) และการประเมินผลพฤติกรรมขั้นสุดท้ายลักษณะผลลัพธ์ (E_2) ตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพนวัตกรรม $E_1/E_2 = 80/80$

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบ หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น วัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจในลักษณะชอบหรือเห็นด้วยของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยดำเนินการวิจัยด้วยแบบแผนการวิจัยการทดลองลักษณะมีกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการวิจัย (single group pretest-posttest design)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา จิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ จำนวน 3 หมู่เรียน รวมทั้งสิ้น 98 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา จิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มด้วยการจับสลากได้นักศึกษาหมู่เรียน 60/1 จำนวน 39 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

ตัวแปรตาม 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ และ 2) ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 เรื่องคือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ มีลักษณะเป็นสื่อมัลติมีเดียออนไลน์เพื่อการศึกษาที่มีภาพ เสียง ตัวหนังสือ และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการศึกษาผ่านระบบ LMS ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในรูปแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

โดยมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเกี่ยวกับความตรงตามเนื้อหา รูปแบบ ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา เสียง จำนวน 5 คน แล้วนำมาปรับปรุง จากนั้นทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา หมู่เรียน 61/1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ ขั้นการทดสอบ 1:1 ขั้นการทดสอบกลุ่มเล็ก และขั้นการทดสอบภาคสนามซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 80 ข้อ 5 ตัวเลือก ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบลักษณะการวัดความจำและความรู้ความเข้าใจ จำนวน 15 ข้อ การนำไปใช้ จำนวน 20 ข้อ การวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ การสังเคราะห์ จำนวน 8 ข้อ และประเมินค่า จำนวน 7 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.29-0.72 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.26-0.59 และค่าความเชื่อมั่น KR₂₀ เท่ากับ 0.89

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชา จิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ มีลักษณะมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.71

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการดำเนินการทดสอบความรู้ก่อนการเรียน จากนั้นดำเนินการทดลองให้นักศึกษาเรียนรู้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ จำนวน 4 เรื่อง คือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม และการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อตามลำดับ แล้วทำการทดสอบความรู้หลังการเรียนและสอบถามความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ โดยดำเนินการระหว่างเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชา
จิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

การตรวจสอบ	จำนวน นักศึกษา (คน)	ระหว่างเรียน		หลังเรียน		เกณฑ์ E_1/E_2
		ค่าเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)	ค่าเฉลี่ย	
ขั้นการทดสอบ 1:1	3	37	74.00	34	68.00	74.00/68.00
ขั้นการทดสอบ กลุ่มเล็ก	10	39.78	79.56	39.10	78.20	79.56/78.20
ขั้นการทดสอบ ภาคสนาม	21	41.35	82.70	41.60	83.25	82.70/83.20

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อขั้นการทดสอบภาคสนามได้จำนวนร้อยละคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 82.70 และจำนวนร้อยละคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 83.20 ซึ่งมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.70/83.20 สูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเรื่อง
ทฤษฎีการเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์

การทดลอง	n	\bar{x}	S	\bar{d}	$S_{\bar{d}}$	t
ก่อนการทดลอง	39	19.13	5.12	44.8	.61	73.64*
หลังการทดลอง	39	63.92	6.13			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ก่อนการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ เท่ากับ 19.13 คะแนน และหลังการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ เท่ากับ 63.92 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบที่

พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ก่อนการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ

รายการประเมิน	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
1. บทเรียนออนไลน์มีองค์ประกอบของบทเรียนครบถ้วน	4.19	.57	มาก
2. บทเรียนออนไลน์มีการแจ้งแนวทางการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน	4.04	.68	มาก
3. บทเรียนออนไลน์ออกแบบเมนูต่าง ๆ ให้สามารถใช้งานได้สะดวก	4.37	.71	มาก
4. บทเรียนออนไลน์สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกทุกที่ทุกเวลา	4.43	.62	มาก
5. บทเรียนออนไลน์นำเสนอเนื้อหาได้น่าสนใจ	4.31	.47	มาก
6. บทเรียนออนไลน์สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ	4.23	.49	มาก
7. บทเรียนออนไลน์เสนอสื่อหลากหลายทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.38	.67	มาก
8. บทเรียนออนไลน์สามารถปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้	4.29	.49	มาก
9. บทเรียนออนไลน์มีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลากหลายรูปแบบทำให้สะดวกต่อการเรียน	4.16	.67	มาก
10. บทเรียนออนไลน์สะดวกต่อการส่งงานและรับทราบผลการปฏิบัติงานได้ทันที	4.27	.61	มาก
11. บทเรียนออนไลน์ออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน	4.28	.81	มาก
12. บทเรียนออนไลน์มีความยืดหยุ่นทำให้เรียนหรือทบทวนบทเรียนต่าง ๆ ตามความต้องการได้สะดวก	4.34	.65	มาก
13. บทเรียนออนไลน์ช่วยให้ปฏิบัติกิจกรรมได้สะดวกโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน	4.13	.58	มาก
14. บทเรียนออนไลน์ตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี	4.57	.63	มากที่สุด
15. บทเรียนออนไลน์สามารถใช้งานได้จากอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต โน้ตบุ๊ก	4.62	.46	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.31	.79	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อภาพรวมและรายประเด็นย่อยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลโดยนำเสนอตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อพบว่า บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 82.70/83.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80) เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบบทเรียนออนไลน์ที่มีลักษณะเชื่อมโยงกับเนื้อหา โครงเรื่องด้านเนื้อหาไม่ซับซ้อน สำนวนภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สะดวกต่อการใช้งาน ใช้ตัวอักษร ภาพ และเสียงที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน อีกทั้งสะดวกต่อการเรียนรู้และเข้าถึง ทำให้ผู้เรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วได้เป็นอย่างดีและสามารถเลือกศึกษาเนื้อหาได้ตามความสะดวก อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถสนทนากับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันได้ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อได้พัฒนาขึ้นจากผู้วิจัยที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านจิตวิทยา และด้านภาษาซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว อีกทั้งบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการประเมินคุณภาพและได้ขอแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านเทคโนโลยีการศึกษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวิจัยและวัดผล ด้านภาษา และด้านจิตวิทยาการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและทดลองหาประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ถึง 3 ขั้นตอน ตามกระบวนการตรวจสอบและพัฒนาประสิทธิภาพของนวัตกรรมซึ่งผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์สูงขึ้นตามลำดับ (74.00/68.00, 79.56/78.20, 82.70/83.20)

จากการสังเกตพบว่า นักศึกษาให้ความสนใจต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว อีกทั้งมีความกระตือรือร้นต่อการเรียน และค้นหาคำตอบอย่างมีเหตุผล ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง นอกจากนั้นส่วนท้ายเล่มของบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ยังมีคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ค้นหาคำตอบจากเนื้อหาที่ศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ ยะปัญญา (2557: 78-84) ที่พบว่าบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องวิวัฒนาการของสื่อภาพยนตร์วิชาหลักการภาพยนตร์และโทรทัศน์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และงานวิจัยของเกรียงไกร พลเสนธิ และนริรัตน์ สร้อยศรี (2559: 15-16) ที่พบว่าบทเรียนออนไลน์แบบการเรียนรู้มีส่วนร่วมในรายวิชาการเตรียมก่อนการผลิตเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของสัญญาพัฒน์ ใจบ้านเอื้อม (2549: 86-89) ได้ใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการใช้สีในการออกแบบกราฟิกของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการใช้สีในการออกแบบกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของชัยวัฒน์ ยะปัญญา (2557: 78-84) ใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการภาพยนตร์และโทรทัศน์เรื่องวิวัฒนาการของสื่อภาพยนตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาดิจิทัล คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากใช้ออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องวิวัฒนาการของสื่อภาพยนตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเซน ชวนชม (2561: 203) ใช้บทเรียนออนไลน์พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันเรื่องการใช้งานโปรแกรม Microsoft Office ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ลงทะเบียนเรียนดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากใช้ออนไลน์นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการใช้งานโปรแกรม Microsoft Office สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของกิดานันท์ มลิทอง (2543: 115-119) และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559: 484-487) ที่กล่าวว่าบทเรียนออนไลน์สามารถช่วยพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น เกิดความสนใจและกระตือรือร้นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกบทเรียนและวิธีการเรียนได้หลายแบบตามความถนัดและความสนใจทำให้ไม่เบื่อหน่าย บทเรียนออนไลน์จึงสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลเพิ่มเติมได้ว่าการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เป็นการเรียนรู้แบบ active learning และตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียน ซึ่งวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในปัจจุบันส่งผลให้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างดี

3. การศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อ พบว่า บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสัญญาพัฒน์ ใจบ้านเอื้อม (2549: 84-85) และงานวิจัยของเกรียงไกร พลະสนธิ และนริรัตน์ สร้อยศรี (2559: 15-16) เซน ชวนชม (2561: 201) ที่พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ เรียนรู้ได้ตลอดเวลา และสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งยังมีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลายช่องทาง หากมีข้อสงสัยหรือต้องการปรึกษากับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน ก็สะดวกสามารถดำเนินการได้ทันที เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินต่อการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ วิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้จริงแต่เมื่อพิจารณาบริบทการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับเป็นไปตามเกณฑ์เท่านั้น (ร้อยละ 79.90) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบทดสอบมีจำนวนมาก (80 ข้อ) ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการสอบจึงควรแบ่งการสอบออกเป็น 2 ส่วน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการใช้บทเรียนออนไลน์

2. เนื่องจากเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้มีจำนวนมากจึงควรใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบสนใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติตามกิจกรรมสม่ำเสมอตามที่มอบหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ความสามารถด้านการออกแบบสื่อ เป็นต้น

2. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้แบบเรียนออนไลน์เป็นสื่อการเรียนรู้

สรุป

บทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่องทฤษฎีการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อการออกแบบสื่อในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ:

ฟิลิกส์เซ็นเตอร์.

เกรียงไกร พลเสนธิ และนริรัตน์ สร้อยศรี. (2559). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบการเรียนรู้มีส่วนร่วม

ส่วนร่วมในรายวิชาการเตรียมการก่อนการผลิตเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบสำหรับ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี. วารสารการอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา, 6 (11), 9-17.

ชัยวัฒน์ ยะปัญญา. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบปฏิสัมพันธ์เรื่อง

วิวัฒนาการของสื่อภาพยนตร์วิชาหลักการภาพยนตร์และโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาสื่อดิจิทัล

คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** (พิมพ์ครั้งที่ 7).

นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.

เซน ชวนชม. (2561, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันเรื่องการใช้งานโปรแกรม Microsoft Office สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยบูรพา. **วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา, 10** (3), 195-206.

ธนพงษ์ ไชยลาโภ, เอกลักษณ์ โภคทรัพย์ไพบุลย์ และปริญญา โสภา. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม).

การพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์เรื่องการออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์และมัลติมีเดีย.

วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 4 (2), 134-143.

สิญญาพัฒน์ ใจบ้านเอื้อม. (2549). **การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบมีปฏิสัมพันธ์เรื่องการใช้สีใน**

การออกแบบกราฟิก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS OF EFFECTIVENESS IN ICT
MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC
EDUCATION COMMISSION

ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์ / SUPHIRUN JANTARAK¹

เอกลักษณ์ เพียสา / AKKALUCK PHEASA²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็นสองระยะ คือ ระยะแรกเป็นการพัฒนาโมเดล โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่สองเป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 จำนวน 400 คน ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28 ถึง 0.66 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .88 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ความพึงพอใจของครู และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โมเดลองค์ประกอบประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของโมเดล ($\chi^2 = 78.21$, $p\text{-value} = 0.98$, $df = 107$, $\chi^2/df = 0.73$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.96$) และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า ความพึงพอใจของครู มีค่าน้ำหนักมากที่สุด รองลงมา คือ คุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารของโรงเรียน

¹ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this research were to analyze the factors of effectiveness in ICT management, and to examine the goodness-of-fit of hypothesis model with the empirical data. The study was divided into 2 stages. The first stage was developing model through a study of relevant papers and researches and an interview of experts. The second stage was verifying research hypothesis. The sample was 400 administrators and teachers in schools under the Office of the Basic Education Commission during academic year 2017, selected by multi-stage sampling. The data were gathered by using a rating scale questionnaire with discrimination value between 0.28 to 0.66 and reliability coefficient of .88. The statistic used for data analysis was confirmatory factor analysis.

The research results revealed that the factors of effectiveness in school ICT management were learning achievement, characteristics of the 21st century students, teacher satisfaction, and learning organization. The developed model had goodness-of-fit with the empirical data with the statistics as follows: ($\chi^2 = 78.21$, p-value = 0.98, df = 107, $\chi^2/df = 0.73$, RMSEA = 0.00, GFI = 0.98, AGFI = 0.96). When considering the coefficient of factor loadings, the aspects were, ranking from the highest to the lowest, teacher satisfaction, characteristics of the 21st century students, learning organization, and learning achievement.

Keywords: confirmatory factor analysis, effectiveness in school ICT management

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการทำงานเกือบทุกระบบ จึงจะทำให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความก้าวหน้าสามารถพึ่งพาตนเองได้ ICT เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยจัดการสารสนเทศต่าง ๆ พัฒนาระบบงานและเสริมสร้างประสิทธิภาพของงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เป็นแหล่งการศึกษาขนาดใหญ่ซึ่งมีผู้ใช้เพื่อการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ โดยเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2015 เว็บไซต์คู่มือธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Business Guide: eBizMBA, 2015) ได้จัดอันดับการใช้งานระบบเครือข่ายสังคมยอดนิยมจากทั่วโลกพบว่าผู้ใช้ Facebook 1,100 ล้านคน Twitter 310 ล้านคน LinkedIn 255 ล้านคน Pinterest 250 ล้านคน Google+ 120 ล้านคน จากข้อมูลแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่ารูปแบบหรือพฤติกรรมในการทำงาน การศึกษาข้อมูลของคนในสังคมยุคใหม่ได้อาศัย ICT เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้และการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ และยังเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งสนับสนุนให้คนในสังคมสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

(สุรียานนท์ พลสมิ, 2556) ประเทศที่พัฒนาแล้วได้มีการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอย่างมาก เช่น สหรัฐอเมริกาได้มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Education) เพื่อฝึกอบรมนักศึกษาครูเกี่ยวกับทักษะการใช้ข้อมูลจากแหล่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเทศจีนได้มีการกำหนดว่า ครูคอมพิวเตอร์โรงเรียนจะต้องมีคุณภาพและฝึกอบรมผู้บริหารให้มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ ฝึกครูที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ให้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสอน ประเทศสิงคโปร์และประเทศญี่ปุ่นกำหนดว่าครูทุกคนต้องได้รับการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์ (เพ็ญวรา ชูประวัติ, 2553: 118-120)

สำหรับประเทศไทยในช่วงหลายสิบปีมานี้ภาครัฐให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการ ในหน่วยงานต่าง ๆ รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการและการบริการของรัฐ แม้จะยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่มากในหลาย ๆ ด้าน แต่ระบบราชการคงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เข้ามาช่วยในงานทุกส่วนเพื่อความทันสมัย ความสะดวกและรวดเร็ว ในการพัฒนาระบบงานราชการจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้โดยเฉพาะการพัฒนาข้าราชการอันเป็นหัวใจของระบบราชการทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554: 10) ได้กำหนดกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเป็นแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องตั้งแต่ต้นนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ปี 2000 หรือ ICT2000 พ.ศ. 2539-2543, ICT2010 พ.ศ. 2544-2553, ICT2020 พ.ศ. 2554-2563 โดยเป้าหมายหลักของ ICT2020 คือ 1) มีโครงสร้างพื้นฐาน ICT ความเร็วสูง 2) มีทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและทักษะด้าน ICT ระดับสากล 3) เพิ่มบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรม ICT 4) ยกกระดับความพร้อมด้าน ICT 5) เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 6) ทุกภาคส่วนในสังคมมีความตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของ ICT ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (2555: 8-9) ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 11 ปี พ.ศ. 2555-2559 ในเรื่องของการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดตั้งกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิต วิจัย และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านรายการติวเข้มเต็มเต็มความรู้ ซึ่งในอนาคตอาจจะจัดห้องเรียนเชื่อมโยงกันทั่วโลกโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากครูที่มีความรู้ความสามารถ เป็นการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเด็กนักเรียนในเมืองและชนบท

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนพบว่ายังมีปัญหาหลายด้าน ดังผลการศึกษาของอุทัย แตนพันธ์ (2557: 148-150) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดปัจจัยพื้นฐานด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งบุคลากรขาดทักษะและความชำนาญในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและการติดต่อสื่อสาร ยังขาดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2557: 1-3) ได้จัดทำรายงานผลการศึกษาตัวชี้วัดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการศึกษาในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการปีการศึกษา 2557 พบว่าจำนวนสถานศึกษาที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและ

การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไร้สาย ในภาพรวมมีสูงถึงร้อยละ 81.11 แต่คุณภาพของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังไม่เป็นที่พอใจของสถานศึกษา อันเนื่องมาจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่กระทรวงศึกษาธิการจัดให้ค่อนข้างช้ามาก ไม่มีความเสถียร ด้านผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาพบว่าจำนวนครูผู้สอนที่มีวุฒิด้าน ICT นั้นมีน้อยมาก ซึ่งมีเพียงร้อยละ 10.79 ด้านบริการและทรัพยากรการศึกษาพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความขาดแคลนคอมพิวเตอร์ที่ใช้เพื่อบริการทางการศึกษาและขาดสื่อ ICT เพื่อการเรียนการสอน สำหรับแหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิชิต โคตรมา (2551: 78-80) พบว่าปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยด้านที่มากที่สุดคือ สถานศึกษาจัดทำข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement: e-GP) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนยังขาดความรู้ในเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ และโรงเรียนยังขาดเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ อีกทั้ง รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2556) กล่าวว่าครูและผู้บริหารจำนวนมาก ยังขาดทักษะและความเข้าใจด้าน ICT จึงทำให้รับรู้แหล่งเรียนรู้ข้อมูลหรือมีแหล่งค้นคว้าข้อมูลน้อยกว่านักเรียน นอกจากนี้สื่อการสอนที่มีแค่หนังสือหรือตำราอาจตอบสนองการรับรู้และความต้องการของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ไม่เต็มที่

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่ง ICT ถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อประสิทธิภาพขององค์กร ดังที่ พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2545: 34) ได้กล่าวไว้ว่าการใช้ทรัพยากรและ ICT ในกระบวนการบริหารมีความสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุความมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Silver (2000: 28-33) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ได้หมายความว่ามีความมีประสิทธิภาพที่ดี แต่เป็นการยอมรับขององค์กรส่วนใหญ่ว่าเทคโนโลยีเป็นทางออกในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่เห็นผลอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ของบุคลากรเป็นสำคัญ อีกทั้ง เสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2547: 159) ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรเร่งพัฒนาปัจจัยองค์การด้านเทคโนโลยีเนื่องจากปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์สูงกับความมีประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้ง Southwest Educational Development Laboratory (SEDL, 2009) กล่าวว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ที่มีการใช้ ICT จนเกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำตามคำสั่ง ผู้บริหารควรจะใช้เวลาน้อยลงในการทำกิจวัตรประจำวันของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ใช้เวลาให้มากขึ้นในการดำเนินการในส่วนของการจัดการศึกษาและการทำงาน โดยเน้นที่ตัวนักเรียน นอกจากนี้สมาชิกในโรงเรียนยังควรสามารถมีส่วนร่วมในการสื่อสารกับคนอื่นและรักษาความสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี

จากปัญหาและความจำเป็นดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า โรงเรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียน แสวงหาวิธีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อกระตุ้นและอำนวยความสะดวกแก่ครูให้มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นในการใช้ ICT ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการ

บริหาร จัดการ สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ ICT ของครูและผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการแสวงหาแนวทางในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพิ่มประสิทธิผลโรงเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

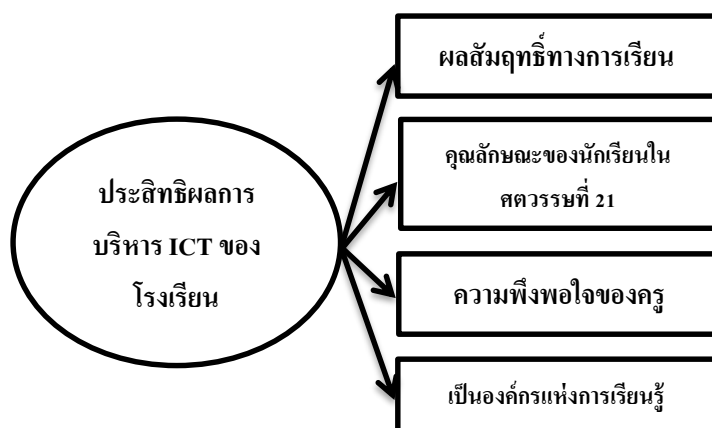
เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ Lunenburg & Ornstein (2004: 73-84) Calman (2010) สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551: 30) วิราพร ดิบุญมี (2556: 86) สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

1. **ประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียน** หมายถึง ความสำเร็จที่เป็นผลลัพธ์ของโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการนำเอาระบบ ICT มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะที่บ่งชี้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนอันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนของครูในรายวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างการเรียนและหลังจากการเรียน เช่น คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (NT) และผลการทดสอบในระดับสถานศึกษา (final test)

1.2 คุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การรับรู้ของครูที่มีต่อคุณภาพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะต้องรู้จักใช้ ICT ในการแสวงหาความรู้ มีวินัยและความเข้าใจในการใช้งาน ICT สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะด้านภาษา ทักษะชีวิตและรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

1.3 ความพึงพอใจของครู หมายถึง ความรู้สึก ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูและเป็นสิ่งสะท้อนความสำเร็จของการนำ ICT มาใช้ในการดำเนินงานในโรงเรียน ได้แก่ ความก้าวหน้า ผลตอบแทน งานที่ได้รับมอบหมาย แรงจูงใจในการทำงานและสภาพแวดล้อมการทำงาน

1.4 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง โรงเรียนมีการใช้ ICT เพื่อสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันพร้อมทั้งบูรณาการ ICT เข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ มีการพัฒนาสนับสนุนและส่งเสริมการใช้ ICT ในโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนยังสามารถแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่อยู่เสมอ

2. **เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT)** หมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ การรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล การออกแบบ การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างงาน การสื่อสารข้อมูล ซึ่งรวมไปถึงการบริหารและการให้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2560 รวมประชากรทั้งสิ้น 402,412 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณ ร้อยละ 30 ของจำนวนจังหวัดในแต่ละภาคของประเทศไทย ได้จังหวัดในภาคเหนือ 3 จังหวัด จากทั้งหมด 9 จังหวัด ภาคใต้ 4 จังหวัด จาก 14 จังหวัด

ภาคกลางรวมกรุงเทพมหานคร 7 จังหวัด จาก 22 จังหวัด ภาคตะวันออก 2 จังหวัด จาก 7 จังหวัด ภาคตะวันตก 2 จังหวัด จาก 5 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 จังหวัด จาก 20 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 24 จังหวัด จาก 77 จังหวัด

2. สุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (without replacement) ด้วยวิธีจับสลากเพื่อให้ได้จังหวัดในแต่ละภาค ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ซึ่งจะได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามจังหวัดที่สุ่มได้และสุ่มอย่างง่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามจังหวัดละ 1 เขต

3. ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้ในข้อ 2 ในสัดส่วนร้อยละ 3 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกโรงเรียนในข้อ 3 เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากโรงเรียนในข้อ 3 โรงเรียนละ 2 คน แบ่งเป็น ครูที่เป็นหัวหน้างานวิชาการ และครูที่สอนวิชาคอมพิวเตอร์หรือรับผิดชอบงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนดีเด่นด้าน ICT เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมีโครงสร้างของเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหาร ICT

ระยะที่ 2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แล้วนำไปทดลอง (tryout) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 92-93) ซึ่งพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .28-.66 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และผู้บริหารและครูโรงเรียนดีเด่นด้าน ICT จำนวน 2 โรงเรียน

ระยะที่ 2 การส่งแบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยการนำส่งทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 5 มิถุนายน 2560 ถึง 15 สิงหาคม 2560 แบบสอบถามได้รับกลับคืน จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษา

ระยะที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

องค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ความพึงพอใจของครูและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

โมเดลประสิทธิผลการบริหาร ICT ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของโมเดล คือ ค่าไค-สแควร์ (chi-square) เท่ากับ 78.21 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 107 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.98 ซึ่งมากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.73 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ค่า GFI เท่ากับ 0.98 และค่า AGFI เท่ากับ 0.96 และองค์ประกอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ความพึงพอใจของครู และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนได้ร้อยละ 67, 94, 100, และ 72 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าโมเดลองค์ประกอบประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรที่สามารถวัดประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

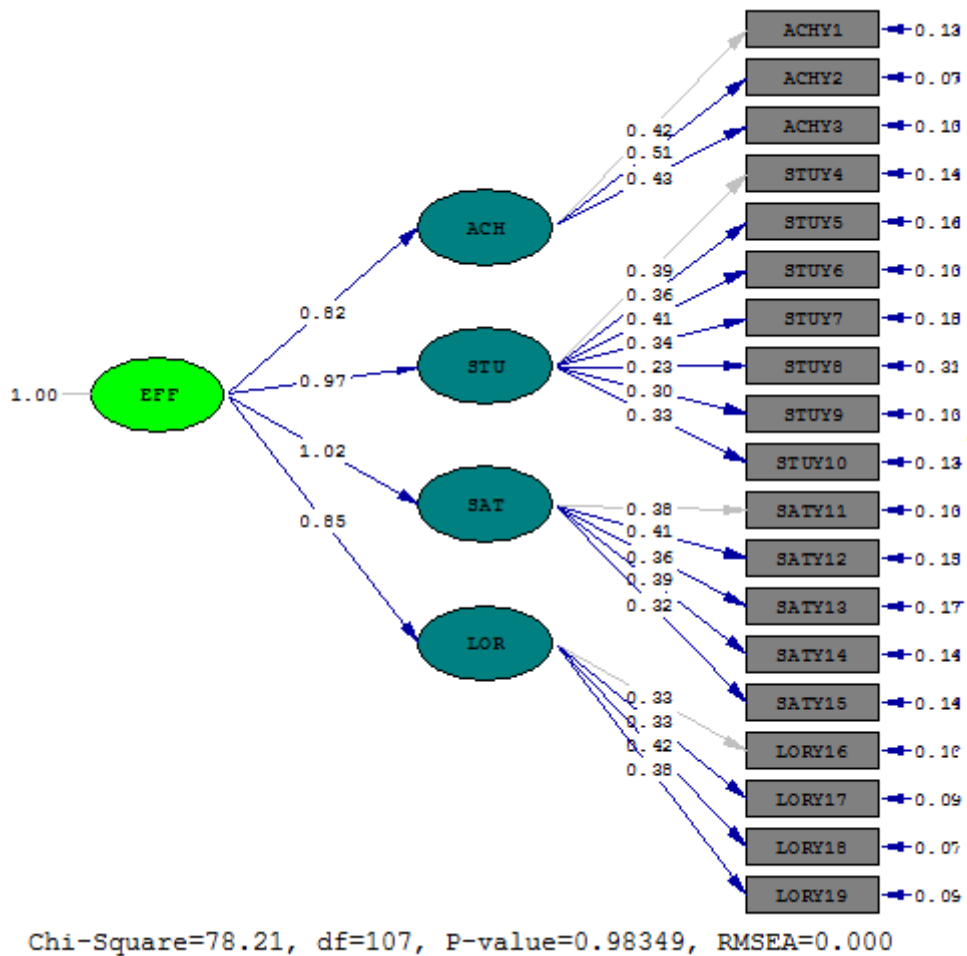
เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 4 ตัว เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบความพึงพอใจของครู (SAT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว เรียงลำดับจากมีค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านค่าจ้าง ผลตอบแทน สวัสดิการ (SATY12) แรงจูงใจในการทำงาน (SATY14) ความมั่นคงปลอดภัย และความก้าวหน้าในงาน (SATY11) งานที่ได้รับมอบหมาย (SATY13) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน (SATY15) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .41, .39, .38, .36 และ .32 ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านคุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (STU) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .97 ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัว เรียงลำดับจากมีค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว และมีความสุข (STUY6) มีความรู้และทักษะในการแสวงหาความรู้โดยใช้ ICT (STUY4) มีวินัยและความเข้าใจในการใช้งาน ICT (STUY5) รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ (STUY7) รู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

(STUY10) มีทักษะชีวิต (STUY9) และมีทักษะด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (STUY8) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .41, .39, .36, .34, .33, .30 และ .23 ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LOR) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว เรียงลำดับจากมีค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน (LORY18) การแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่อยู่เสมอ (LORY19) การบูรณาการ ICT เข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ (LORY16) และการพัฒนา สนับสนุนและส่งเสริมการใช้ ICT ในโรงเรียน (LORY17) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .42, .38, .33 และ .33 ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82 ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว เรียงลำดับจากมีค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (NT) (ACH2) ผลการทดสอบในระดับสถานศึกษา (Final Test) (ACH3) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-Net) (ACH1) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .51, .43, และ .42 ตามลำดับ ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 1

ภาพที่ 2 โมเดลสมมติฐานการวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิภาพการบริหาร ICT ของโรงเรียน

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (b)	ค่าความ คลาดเคลื่อน ของตัวบ่งชี้ (SE)	t-value	(R ²)	(FS)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH)					
ACHY1	.42	(---)	(---)	.57	.22
ACHY2	.51	.03	15.49**	.79	.92
ACHY3	.43	.03	17.32**	.66	.59
คุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (STU)					
STUY4	.39	(---)	(---)	.51	.35
STUY5	.36	.03	12.54**	.45	.20
STUY6	.41	.03	13.40**	.51	.21
STUY7	.34	.03	11.82**	.39	.04
STUY8	.23	.03	7.32**	.15	.03
STUY9	.30	.03	10.84**	.33	.06
STUY10	.33	.03	12.91**	.46	.15
ความพึงพอใจของครู (SAT)					
SATY11	.38	(---)	(---)	.48	.29
SATY12	.41	.03	14.83**	.54	.18
SATY13	.36	.03	12.16**	.44	.18
SATY14	.39	.03	13.25**	.52	.14
SATY15	.32	.03	11.94**	.42	.07
การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LOR)					
LORY16	.33	(---)	(---)	.51	.35
LORY17	.33	.02	15.91**	.55	.41
LORY18	.42	.03	14.91**	.70	.75
LORY19	.38	.02	15.70**	.62	.71
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง					
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ACH)	.82	.06	13.20**	.67	
คุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (STU)	.97	.06	15.28**	.94	
ความพึงพอใจของครู (SAT)	1.02	.07	15.13**	1.04	
การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LOR)	.85	.06	13.38**	.72	

$\chi^2 = 78.21$, p-value = 0.98, df = 107, $\chi^2/df = 0.73$, RMSEA = 0.00, GFI = 0.98, AGFI = 0.96

หมายเหตุ : ** p < .01, (---) ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

โมเดลประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ $\chi^2 = 78.21$, $p\text{-value} = 0.98$, $df = 107$, $\chi^2/df = 0.73$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.96$ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจของครู ด้านคุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียน ได้ร้อยละ 100, 97, 85 และ 82 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 (2551: 8) กล่าวไว้ว่า ระดับความสำเร็จหรือการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดทั้งด้าน ผลผลิต (outputs) และผลลัพธ์ (outcomes) ประกอบด้วย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะของนักเรียน ความพึงพอใจของครู และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง (2558: 1057) กล่าวว่าประสิทธิผลของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน ประกอบด้วย การบรรลุวัตถุประสงค์ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศประสิทธิภาพในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน พบว่า ประสิทธิภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิผลการบริหาร ICT พบว่า มี องค์ประกอบ 4 ด้าน เรียงลำดับองค์ประกอบตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คือ องค์ประกอบด้านความพึงพอใจของครู องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับทัศนัย กิรติรัตน์ (2553: 17) วิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนผ่านเว็บของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนผ่านเว็บนั้นมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลการเรียนตามการรับรู้ ด้านความพึงพอใจต่อเทคโนโลยี ด้านความพึงพอใจต่อบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับเสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2547: 157-159) วิจัยเรื่อง ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้สังเคราะห์องค์ประกอบความมีประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนพบว่า ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความพึงพอใจของครู ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของนักเรียน ซึ่งแตกต่างจากวิราพร ดีบุญมี (2556: 86) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน และมี 1 ด้าน ที่องค์ประกอบต่างจากผู้วิจัยค้นพบคือ ด้านการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยของผู้วิจัยแตกต่างกันนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร

และผลจากการวิจัยต่าง ๆ สันเคราะห์สรุปองค์ประกอบ และได้คัดเลือกองค์ประกอบจากการนับความถี่องค์ประกอบที่มีผู้ศึกษาซ้ำกันมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกที่จำนวนความถี่ร้อยละ 40 ขึ้นไป จากจำนวนของงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาทั้งหมด 26 ฉบับ ทำให้ได้องค์ประกอบประสิทธิผลการบริหาร ICT จำนวน 4 องค์ประกอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยปรากฏว่า โมเดลประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสม และผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้เป็นตัวแปรที่สามารถวัดประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ใช้ ICT มาช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียน เช่น คุณลักษณะบุคคล เจตคติ บรรยากาศองค์การ สภาพแวดล้อม คุณลักษณะงาน ปัจจัยเกื้อหนุน แรงจูงใจ โครงสร้างองค์การ เป็นต้น เพื่อทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหาร ICT ของโรงเรียน
2. ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ ด้วยวิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม หรือการวิจัยและพัฒนา หรือทฤษฎีฐานราก เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนอาจมีความแตกต่างกันมาก เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับยืนยันถึงข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้

สรุป

การวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของครู และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยที่ความพึงพอใจของครูมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดเท่ากับ 1.00 รองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .97 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82 ตามลำดับ นอกจากนี้ องค์ประกอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ความพึงพอใจของครู และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนได้ร้อยละ 67, 94, 100 และ 72 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). **กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (ICT2020)**. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2560, จาก <http://www.mict.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 ปี พ.ศ. 2555-2559**. ค้นเมื่อ 8 มกราคม 2560, จาก <http://www.moe.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **รายงานผลการศึกษาดูชีวิต ICT ด้านการศึกษาในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการปีการศึกษา 2557**. ค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2560, จาก [http://www.moc.moe.go.th/upload-cms/files/ICT\(7\).pdf](http://www.moc.moe.go.th/upload-cms/files/ICT(7).pdf)
- ทัศน์ัย กิรดิรัตน์. (2553). **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนผ่านเว็บของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต โคตรมา. (2551). **การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2545). **การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญวรา ชูประวัตติ. (2553). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2556). **เปิด 6 อุปสรรคการทำงานครูไทย สอนหนัก ขาดจิตวิญญาณ ไร้ทักษะ ICT**. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 256, จาก <http://www.enn.co.th/5942>
- วิราพร ดีบุญมี. (2556). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง. (2558). **ประสิทธิผลของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วารสาร Veridian E-Journal, 8 (3), 1051-1062.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). **ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุรียานนนท์ พลสิม. (2556). **ไอซีทีกับสังคมแห่งการเรียนรู้**. ค้นเมื่อ 23 มกราคม 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/555573>
- เสาวณี ตรีพุทธรัตน์. (2547). **ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทัย แคนพันธ์. (2557). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Calman, R. S. (2010). **8 key factors of school effectiveness**. Retrieved 12 January 2017, from <https://www.cpco.on.ca/News/PrincipalConnections/PastIssues/Voll4/Issue1/EightKeys.pdf>.
- eBizMBA. (2015). **Top 15 most popular social networking sites | December 2015**. Retrieved 18 January 2017, from <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (2004). **Educational administration concept and practice** (4th ed.). Belmont, CA: Wadsworth Thomson Learning.
- Silver, C. A. (2000). Where technology and knowledge meet. **Journal of Business Strategy**, 21 (6), 28-33.
- Southwest Educational Development Laboratory. (2009). **Leadership**. Retrieved 30 January 2017, from <http://www.sedl.org/expertise/leadership.html>

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม

ADMINISTRATOR'S COMPETENCIES AFFECTING EFFECTIVENESS OF
SCHOOLS UNDER THE NAKHON PATHOM SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 9

ปวีณา รอดเจริญ / PAWEENA ROTCHAROEN¹

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ / PHORNSAK SUCHARITRAK²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา และ 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำนวน 313 คน ซึ่งได้มาโดยการวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบตามลำดับขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการบริการที่ดี
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความมุ่งมั่นในชีวิต ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านความสามารถในการปรับตัว

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Email: p_o_r_18@hotmail.com

² อาจารย์ ดร.พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, อาจารย์ที่ปรึกษา

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์การได้ร้อยละ 53.20 มีตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของ สถานศึกษาคือ การมีวิสัยทัศน์ การพัฒนาตนเอง การบริการที่ดี การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การคิดวิเคราะห์ และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยสามารถเขียนสมการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ คือ $Y_{tot} = 1.919 + 0.128(X_8) + 0.359(X_3) - 0.186(X_2) + 0.299(X_7) - 0.167(X_5) + 0.121(X_1)$

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the school administrator's competencies, 2) the effectiveness of school, and 3) the administrator's competencies affecting the effectiveness of schools under the Nakhon Pathom Secondary Education Service Area Office 9. The sample was 313 school administrators and teachers who worked in the schools under the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office 9, derived by stratified random sampling. The instrument used for data collection was a 5 rating-scale questionnaire with the content validity between 0.67 and 1.00 and reliability coefficient of .98. The statistics used for data analysis were percentages, means, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The findings of the research were as follows:

1. Overall and in specific aspect, the competencies of school administrators under the Office of Nakhon Pathom Secondary Education Service Area 9 was at a high level. The aspects, ranking from the highest to the lowest average, were personnel development, analytic and synthetic thinking, vision, communication and motivation, teamwork, achievement orientation, self-development and good service.

2. Overall and specific aspect, the effectiveness of schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Education Service Area 9, was at a high. The aspects, ranking from the highest to the lowest average, were work satisfaction, life intention, learning achievement, and adaptability.

3. The school administrators' competencies affecting the effectiveness of schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Education Service Area 9 with statistical significance at .01. The variance of organizational effectiveness could be explained at the percentage of 53.20. The factors that could predict the effectiveness of schools were vision,

self-development, good service, personnel development, analytical thinking, and achievement orientation. The equation was $Y_{tot} = 1.919 + 0.128(X_8) + 0.359(X_3) - 0.186(X_2) + 0.299(X_7) - 0.167(X_5) + 0.121(X_1)$.

Keywords: administrator's competency, school effectiveness

บทนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงสถานการณ์และความจริงของโลกปัจจุบันเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการศึกษานับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่จะให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการผลักดันและขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ซึ่งรัฐบาลกำลังดำเนินงานอยู่ (ธงทอง จันทรางศุ, 2553: 1) และการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับเป็นจังหวะเวลาที่ท้าทายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัว โดยจะเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมาก แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน และโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาวดังกล่าว ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในระยะยาวนั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยสามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพ การศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงมุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพราะนอกจากจะใช้การศึกษาพัฒนาคนให้มีชีวิตที่ดีงาม มีความสมบูรณ์พร้อมในตัวเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ยังต้องพัฒนา

ให้ผู้เรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) ตามมาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความภูมิใจในความเป็นไทยมีความรู้อันเป็นสากลทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างคนและคุณภาพคน ได้ใช้ความพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยนวัตกรรมการบริหารจัดการหลากหลาย โดยเฉพาะการบริหารองค์กรการศึกษาในบริบทสังคมโลกในรูปแบบของโลกไร้พรมแดน โลกาภิวัตน์ ความเป็นสากล ยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความสำเร็จที่สำคัญที่สุดคือ สถานศึกษา การขับเคลื่อนการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาที่แท้จริงนั้นเรื่องสำคัญที่สุดในสถานศึกษาคือ ผู้บริหาร เพราะผู้บริหารเป็นผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะสูงคือ มีความรู้ ความสามารถหรือทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้บริหารในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จสูงกว่าเดิม (นุชนรา รัตนศิริระประภา, 2557: 509)

การนำหลักสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคลนั้นเป็นการขยายขอบเขตของคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งแต่เดิมเน้นเฉพาะความรู้ความสามารถ แต่พบว่าบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในระดับใกล้เคียงกัน แสดงผลงานในระดับที่แตกต่างกันมาก ดังนั้น การที่บุคคลจะแสดงผลงานที่ดีได้จึงน่าจะมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากความรู้ความสามารถที่บุคคลมี สิ่งที่น่าสนใจคือการสนใจคืออะไร ทำให้บุคคลแสดงผลงานแตกต่างกัน ซึ่งสรุปกันว่าเป็นคุณลักษณะเชิงลึกของบุคคลที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมในการทำงาน ดังนั้น ในการบริหารทรัพยากรบุคคลแบบอิงสมรรถนะจึงให้ความสำคัญกับคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลที่ทำให้เกิดผลงานที่โดดเด่น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2537: 1) ตรงกับที่กล่าวว่าสมรรถนะมีบทบาทและความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กรทุกประเภท กล่าวคือช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กรได้ รวมทั้งสามารถใช้เป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การพัฒนาฝึกอบรม การเลื่อนระดับ ปรับตำแหน่งงาน การโยกย้ายตำแหน่งหน้าที่งาน การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการบริหารผลตอบแทน (ณรงวิทย์ แสนทอง, 2547: 89)

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544: 8) ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ, 2555: 1) ในด้านความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยหลายประการโดยการนำ

หลักการแนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางการดำเนินงาน อาทิ เช่น ความพยายามทุ่มเทของบุคลากรทุกฝ่าย การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและการปรับตัว การมีทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณค่า การมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการสอน ภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู บรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ การยอมรับนับถือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจในการทำงาน ความมุ่งมั่นในการทำงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ครู บุคลากรและนักเรียนและการบริหารงาน เพื่อให้เกิดผลงานตามที่ต้องการนั้น ผู้บริหารต้องปฏิบัติตัวประดุจตัวจักรสำคัญในการประสานบทบาทของผู้ร่วมงาน เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติอย่างไร มีประสิทธิผลเพียงใด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เป็นหน่วยงานหลักที่มีพันธกิจในการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ความสำเร็จ โครงการ กิจกรรม งบประมาณ บทบาท วิธีการ และ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ พัฒนาผู้เรียนทุกระดับประเภท ขยายโอกาสเข้าถึง บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพให้มี คุณภาพ พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาระบบการบริหารจัดการ แต่ผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมาพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหลายประการ จากสภาพปัญหาดังกล่าวมีหลายสาเหตุที่ สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีการปฏิบัติงานน้อยกว่าที่ควร ผู้บริหารขาดความรู้และทักษะ ส่งผล กระทบทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง ไม่สนใจครูผู้สอนและบุคลากรของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารควรมี ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ซึ่งความรู้ ความสามารถและทักษะหรือที่เรียกว่า สมรรถนะ ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมี สมรรถนะในการปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2545: 49) ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญต่อทิศทางการดำเนินนโยบายทางการศึกษา ผู้บริหารที่มีความสามารถและ สมรรถนะสูง วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การดำเนินการทางการศึกษาไปในทิศทางที่มุ่งหวังย่อมประสบความสำเร็จ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2543: 21) และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะทั้ง 10 ด้าน คือ หลักและกระบวนการบริหารสถานศึกษา นโยบายและวางแผน การศึกษา การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ การบริหารบุคคล การบริหารกิจกรรมนักเรียน การบริหารการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารการประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ชุมชน คุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องชี้วัดว่าเขาจะสามารถดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ประสบ ความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้บริหารสถานศึกษาที่ชาญฉลาดจะต้องเป็นผู้ที่สามารถกำหนดพฤติกรรมของ ตนเองให้สอดคล้องกับสถานะของสถานศึกษาที่เผชิญอยู่ ประสานความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกฝ่าย ในสถานศึกษาและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุตามภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สูงสุดบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ชาติรี โปธิกุล, 2552: 4) ดังนั้นสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานให้เกิดความสำเร็จและตรงตามเป้าหมาย

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการเช่นเดียวกับการบริหารต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินให้เป็นระบบ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับอันจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้เพียงใด และการดำเนินงานระยะต่อไปให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานต่าง ๆ รูปแบบการเรียนการสอน แต่ที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรด้านอื่น ๆ ล้วนมีอิทธิพลที่สำคัญต่อคุณภาพของสถานศึกษาทั้งสิ้น (สุนิสา ประวิชัย, 2548: 5) จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร และปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536: 34) ซึ่งสอดคล้องกับอภิวรรณ แก้วเล็ก (2543: 5) ให้ความเห็นว่าการบริหารด้านภาวะผู้นำจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ส่วน Hoy & Miskel (1978: 297) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาหมายถึง การสร้างบรรยากาศสถานศึกษา การสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครูหรือขวัญของสมาชิกในสถานศึกษา คุณภาพหลักสูตรและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหาร (ปิยะ ทรัพย์สมบูรณ์, 2545: 6)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบถึงสมรรถนะของผู้บริหารและนำข้อค้นพบไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร เพื่อให้มีสมรรถนะที่ดีในการบริหารการจัดการสถานศึกษาและเกิดประสิทธิภาพกับสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2558 จำนวน 29 โรงเรียน จำแนกตามที่ตั้งของอำเภอจำนวน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน อำเภอดอนตูม อำเภอนครชัยศรี อำเภอบางเลน อำเภอสสามพราน และอำเภอพุทธมณฑล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 81 คน และครูจำนวน 1,682 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,763 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 313 คน ซึ่งได้จากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970: 608) แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน ใช้วิธีแบบเลือกเจาะจง (purposive sampling) และครูจำนวน 297 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ดังรายละเอียดตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เมือง	8	32	714	746	6	126	132
กำแพงแสน	3	9	198	207	2	35	37
ดอนตูม	2	3	94	97	1	17	18
นครชัยศรี	6	9	117	126	2	21	23
บางเลน	4	5	81	86	1	14	15
สามพราน	4	14	284	298	2	50	52
พุทธมณฑล	2	9	194	203	2	34	36
รวม	29	81	1,682	1,763	16	297	313

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 313 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงานมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale questionnaire) 5 ระดับ ของ Likert

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อมากำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะนำมาปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) เพื่อ

ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนรัตนราชบุรีบำรุง โรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์กาญจนบุรี จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1963: 161) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

7. ปรับปรุงข้อกระทงคำถามในด้านการใช้ภาษา ให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง โดยผ่านการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 313 ฉบับ จากทั้งหมด 313 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับการกลับคืนมาเพื่อนำมาลงรหัสข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ได้นำค่าเฉลี่ยของน้ำหนักที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2552: 121) ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหาร หรือประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะกับประสิทธิผลของสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation coefficient) สำหรับการพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ การแปลความหมายค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 144) ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.80 ขึ้นไป	อยู่ในระดับสูง
ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.60-0.79	อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.40-0.59	อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.20-0.39	อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.20	อยู่ในระดับต่ำ

4. การวิเคราะห์สมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

(n = 313)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	3.90	0.64	มาก
2. การทำงานเป็นทีม (X_2)	3.90	0.72	มาก
3. การพัฒนาตนเอง (X_3)	3.86	0.62	มาก
4. การบริการที่ดี (X_4)	3.79	0.73	มาก
5. การคิดวิเคราะห์ (X_5)	3.93	0.75	มาก
6. การสื่อสารและการจูงใจ (X_6)	3.91	0.71	มาก
7. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (X_7)	3.94	0.59	มาก
8. การมีวิสัยทัศน์ (X_8)	3.93	0.64	มาก
รวม (X_{tot})	3.89	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.58) และเมื่อแยกพิจารณาในรายด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.75) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.64) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.71) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.72) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.64) ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ และด้านการบริการที่ดีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.75)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา

(n = 313)

ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
1. ความสามารถในการปรับตัว (Y_1)	3.92	0.50	มาก
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y_2)	4.04	0.56	มาก
3. ความพึงพอใจในการทำงาน (Y_3)	4.21	0.86	มาก
4. ความมุ่งมั่นในชีวิต (Y_4)	4.18	0.51	มาก
รวม (Y_{tot})	4.08	0.41	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.41) และเมื่อแยกพิจารณาในรายด้าน พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นในชีวิต ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.51) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ ส่วนด้านความสามารถในการปรับตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.50)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา

	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{tot}
X_1	.545**	.565**	.431**	.193**	.549**
X_2	.344**	.405**	.413**	.188**	.426**
X_3	.527**	.643**	.523**	.237**	.611**
X_4	.604**	.502**	.572**	.222**	.597**
X_5	.544**	.459**	.470**	.089	.491**
X_6	.374**	.436**	.377**	-.444	.362**
X_7	.505**	.419**	.654**	.359**	.605**
X_8	.555**	.519**	.619**	.353**	.642**
X_{tot}	.575**	.567**	.581**	.222**	.612**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ($r = .612^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y) แต่ละด้านพบว่า ภาพรวมของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงาน (Y_3) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r = .581^{**}$) และภาพรวมของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านความมุ่งมั่นในชีวิต (Y_4) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ($r = .222^{**}$) ส่วนประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot}) กับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา (X) แต่ละด้านพบว่า ภาพรวมของประสิทธิผลของสถานศึกษากับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_8) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r = .642^{**}$) และภาพรวมของประสิทธิผลของสถานศึกษาสัมพันธ์กับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารและการจูงใจ (X_6) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ($r = .362^{**}$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปรตามลำดับที่เข้าสมการ	B	S.E.	Beta	t	Sig.
การมีวิสัยทัศน์	.128	.061	.200	2.106	.036**
การพัฒนาตนเอง	.359	.046	.537	7.780	.000**
การบริการที่ดี	-.186	.037	-.325	-5.063	.000**
การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	.299	.060	.429	4.989	.000**
การวิเคราะห์และสังเคราะห์	-.167	.042	-.304	-3.993	.000**
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	.121	.049	.189	2.482	.014**
R = .729 R ² = .532					
Adjusted R Square = .523					
SE _{est} = .285					
F = 57.935**					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ในภาพรวมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม มีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .729 และค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .532 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์การได้ร้อยละ 53.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ (X_8) 2) การพัฒนาตนเอง (X_3) 3) การบริการที่ดี (X_2) 4) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (X_7) 5) การคิดวิเคราะห์ (X_5) และ 6) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) โดยสามารถเขียนสมการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ดังนี้

$$Y_{\text{tot}} = 1.919 + 0.128(X_8) + 0.359(X_3) - 0.186(X_2) + 0.299(X_7) - 0.167(X_5) + 0.121(X_1)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 8 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ การบริหารจัดการศึกษา และความรับผิดชอบต่ออย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดให้ผู้บริหารทางการศึกษาต้องมีสมรรถนะหลัก 4 ด้าน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และมีสมรรถนะประจำสายงาน 4 ด้าน คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ จึงทำให้ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมพงษ์ พรงาม (2555) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การสื่อสารและการจูงใจ การมีวิสัยทัศน์ การคิดวิเคราะห์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพินิจ แสนวัง (2555) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารและการจูงใจ การบริการที่ดี และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัศनिया โกยสกุล (2556) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสื่อสารและ

การจูงใจ การพัฒนาตนเอง การมีวิสัยทัศน์ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ รวมทั้งผลงานวิจัยของวานิช บุญครอบ (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากในทุกด้านสำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมากในทุกด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รองลงมาคือ ด้านความพอใจในการทำงานของครู และ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ตามลำดับ

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันเป็นช่วงปฏิรูป การศึกษาที่สร้างความเปลี่ยนแปลงแก่ระบบการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เช่น การให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา การประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ เป็นต้น ทำให้สถานศึกษาเกิดความตระหนักและกระตือรือร้น ในการพัฒนาสถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิผลอย่าง ต่อเนื่อง จึงทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรสุณี หงส์ลอย (2550) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยประสิทธิผลของ สถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยของ สถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา ในจังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ด้านความมุ่งมั่นในชีวิต ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในจังหวัดนครปฐม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมภาร สุรโรคา (2553) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในงาน ความมุ่งมั่นในชีวิต และความสามารถในการปรับตัว 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ ประไพ อุตมผล (2554) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ด้านการขาดงาน ด้านคุณภาพโดยทั่วไป ด้านความพึงพอใจในงาน และด้านผลสัมฤทธิ์ 3) การปฏิบัติงานของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลงานวิจัยของสมุณทิรา นิยะมะ (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ด้านแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษา หากครูหรืออาจารย์เกิดพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรแล้วย่อมส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในทางบวกที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรไม่มีสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานขององค์กรจะตกต่ำเกิดความเบื่อหน่ายและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างขาดประสิทธิภาพ

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.19-0.64 ในภาพรวมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .729 และค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .532 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์กรได้ร้อยละ 53.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การพัฒนาตนเอง 3) การบริการที่ดี 4) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 5) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ และ 6) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ว่าควรพัฒนาในเรื่องการศึกษาต่อสาขาการบริหารศึกษาในระดับสูง การอบรมหลักสูตรการบริหารงานต่าง ๆ การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ การศึกษากฎหมาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการทำงาน การนิเทศติดตามและประเมิน การปฏิบัติ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การกล้าตัดสินใจ การสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พรรณ สุริโย (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า พนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาล พบว่า พนักงานครูและ

บุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยด้านผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาลมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการตัดสินใจ ด้านวิสัยทัศน์ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิศิษฐ์ แสงสุพิน (2553) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีสมรรถนะโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงตามลำดับดังนี้ 1) สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การบริการที่ดี และ 4) การพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพรินทร์ สุขโข (2554: 99) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดองค์การการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจทางสังคม และความรู้ตามลำดับ และประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดองค์การการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ อัตราการลาออกจากการเรียนกลางคัน คุณภาพทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ บรรลุ ชินน้ำพอง (2555) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีสมรรถนะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการมีวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปีพมา โสภิตชาติ (2558) ศึกษาเรื่อง ทักษะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ อัตราการลาออกจากการเรียนกลางคัน คุณภาพโดยทั่วไป การขาดงาน ความพึงพอใจในการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของลลิตา พลพงษ์ (2559: 103-104) พบว่า โมเดลทุกระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประกอบด้วย 1) ความพร้อมของผู้เรียน พฤติกรรมการเรียน บรรยากาศในห้องเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง การสร้างแรงจูงใจในการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และทรัพยากรการบริหาร ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพผู้เรียน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล และภาวะผู้นำส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู และ 3) ภาวะผู้นำ ทรัพยากรการบริหาร และบรรยากาศองค์กร ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในด้านต่อไปนี้ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการมุ่งผลสัมฤทธิ์

1.2 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนในการปรับตัวของนักเรียนให้สูงขึ้น เพื่อให้การบริหารและวางแผนการศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อยสอดคล้องกับกลยุทธ์ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารให้บรรลุเป้าหมายตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารเชิงประจักษ์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ต่อไป

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ว่ามีผลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

สรุป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และการจูงใจ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการบริการที่ดี ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นในชีวิต ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านความสามารถในการปรับตัว ตามลำดับ

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.19-0.64

ในภาพรวมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .729 และค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .532 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์การได้ร้อยละ 53.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาเรียงตามลำดับดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การพัฒนาตนเอง 3) การบริการที่ดี 4) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 5) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ และ 6) การมุ่งผลสัมฤทธิ์

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). **ปัจจัยเกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชาติรี โพธิกุล. (2552). **สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา**. รายงานการค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). **มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). **การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธงทอง จันทรางศุ. (2553). **บทบาทและผลกระทบของหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว
- นุชนรา รัตน์ศิริระประภา. (2557, กันยายน-ธันวาคม). **สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 7 (3), 507-509.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2552). **พื้นฐานการวิจัยศึกษา**. กทม: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- บรรลุ ชินน้ำพอง. (2555). **สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปัทมา โสภิตชาติ. (2558). **ทักษะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ประไพ อุดมผล. (2554). การปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะ ทวีทรัพย์สมบุญ. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พรสุณี หงส์ลอย. (2550). การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- พัศनिया โกยสกุล. (2556). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมพ์พรรณ สุริโย. (2552). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเทศบาลกลุ่มศึกษาท้องถิ่นที่ 9 การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พินิจ แสนวง. (2555). สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิศิษฐ์ แสงสุพิน. (2553). สมรรถนะหลักทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพรินทร์ สุขโข. (2554). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลลิตา พลพงษ์. (2559, มกราคม-มิถุนายน). ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11 (1), 103-104.

- วานิช บุญครอบ. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมพงษ์ พรงาม. (2555). **สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- สมมาตร สุโรคา. (2553). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2543). **สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2537). **คู่มือสมรรถนะหลักในราชการ**. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สุนิสา ประวิชัย. (2548, มกราคม 17). ภาพสะท้อนครูไทยในสายตาศิษย์. **มติชนรายวัน**, 5.
- สุนงจิรา นิยะมะ. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาชลบุรี**. ปรินญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิวรรณ แก้วเล็ก. (2543). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cronbach, L. J. (1963). **Educational psychology**. New York: Harcourt Brace and World.
- Hoy, W. K. & Miskel. C. G. (1978). **Education administration: Theory research and practice**. New York: Randome, 297.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30 (3), 607-610.

สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
จังหวัดนครปฐม

OPERATING CONDITION OF INFORMATION TECHNOLOGY
FOR ENTERING ASEAN COMMUNITY OF SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF NAKHON PATHOM SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 9

เพ็ญประภา เทียงตรง / PENPRAPA TIANGTRONG ¹

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ / PHORNSAK SUCHARITRAK ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม และ 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,547 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน 2) สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ประชาคมอาเซียนในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

คำสำคัญ : สภาพการดำเนินงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) explore the operating condition of information technology for entering ASEAN Community of the schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area 9; and 2) compare the operating condition of information technology for entering ASEAN Community of the schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area 9 as classified by school size. The population was 1,517 school administrators and teachers from small, medium, large, and extra-large sized schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area 9. The sample of 310 was selected by stratified random sampling technique. The research instrument was a questionnaire about operating conditions of information technology for entering ASEAN community with the reliability of 0.98. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, one way analysis of variance, and least-significant difference test for multiple comparisons.

The research results showed that: 1) overall the operating condition of information technology for entering ASEAN Community of the schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area 9 was at a high level. When considering each aspect, all aspects were at a high level. The aspects, ranked in the descending order, were learning process, infrastructure, internal management and administration, teaching and learning management, learning resource, and collaboration of government, private sector and community. 2) Overall and in specific aspect, the operating condition of information technology for entering ASEAN Community of the schools under the Office of Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area 9 was significantly different according to school size at the level of .05. When comparing through least-significant difference test, it was found that the large schools operated on information technology for entering the ASEAN community higher than small and medium schools; while the extra-large schools had operated information technology lower than the large schools.

Keywords : operating condition, information technology, ASEAN community

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในโลกปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น ในการพัฒนาประเทศให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอันที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาสังคม การเมือง และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เป็นสิ่งสำคัญ กระบวนการจัดการด้านการศึกษาในการทำหน้าที่พัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพนั้น การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะคิดเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใดคือ ความสามารถใช้ความรู้สร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็น และเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาการเรียนเพื่ออนาคต ให้นักเรียนเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก (optimism) ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข (จิตตะกานต์ เทพศิริพันธุ์, 2558: ออนไลน์)

นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การบริการสังคม สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการศึกษา ทำให้การศึกษาต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคม หรือที่เรียกรวมว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) บทบาทที่สำคัญของเทคโนโลยีต่อการพัฒนาการศึกษา คือ เทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนช่วยในเรื่องการเรียนรู้ เทคโนโลยีที่เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา เทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ประโยชน์อย่างหนึ่งของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบเดิมก็คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบมีการโต้ตอบ และเป็นแบบเห็นจริง ระบบการเรียนการสอนแบบ e-Learning การจัดการเรียนการสอนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น การจัดการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่จัดให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงชีวิต (วลัยรัตน์ โดวิกภัย, 2559)

กระทรวงศึกษาธิการมีมาตรการในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาหลายฉบับด้วยกัน ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 โดยให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในหมวด 9 มาตรา 63-69 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม

ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

จากการสำรวจและวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในสถานศึกษา พ.ศ. 2551 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551: คำนำ) ที่นำตัวชี้วัดที่จำเป็นและตัวชี้วัดที่เป็นแกนกลาง (core indicators) ที่ UNESCO แนะนำให้ทุกประเทศสมาชิกรวบรวม ตลอดจนตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 มาประกอบเป็นตัวชี้วัดในการสำรวจ พบว่า จุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาในภาพรวม มี 4 ปัจจัย คือ ความไม่พอเพียงของซอฟต์แวร์ใช้งานในด้านต่าง ๆ ความไม่พอเพียงของงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การขาดแคลนครู/ผู้สอนที่มีวุฒิทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะในการใช้และซ่อมบำรุง และจากการศึกษาของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาที่ผ่านมาประสบกับปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ จากการศึกษาของราตรี ดวงไทย (2550: ก) พบว่า สภาพปัญหาการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่พบมากที่สุดคือ ด้านการเงิน เป็นงบประมาณที่จะนำมาจัดซื้อจัดจ้างและการซ่อมบำรุงวัสดุ-อุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่เพียงพอ การวิจัยของสมบูรณ์ หนูสังข์ (2551: จ) พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างชัดเจน และโรงเรียนควรจัดงบประมาณในการบำรุงรักษา รวมทั้งให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วงที่ทันสมัย และจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน จากการศึกษาของจากรุวรรณ นาตัน (2552: 2) พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้น้อย และสื่อคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอในการนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้ออย่างเพียงพอ และขาดการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การมอบหมายงานไม่ตรงกับความสามารถของแต่ละบุคคล และขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ และในการวิจัยของพรพัสนันท์ พรพุทธิชัย (2554:84) พบว่า ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ได้แก่ ครูมีความจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงขาดการวางแผนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนองค์กร ด้านนโยบาย ระบบการบริหาร และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่อาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 1,547 คน จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ รวมทั้งสิ้นจำนวน 29 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 310 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยเปิดตารางขนาดตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 187-188) และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และผู้บริหารและครูเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา ตามเกณฑ์การแบ่งขนาด โรงเรียนมัธยมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 2.1.1 ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 499 คนลงมา)
- 2.1.2 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 500-1,499 คน)
- 2.1.3 ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 1,500-2,499 คน)
- 2.1.4 ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย

- 2.2.1 ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา
- 2.2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 2.2.3 ด้านการเรียนการสอน
- 2.2.4 ด้านกระบวนการเรียนรู้
- 2.2.5 ด้านทรัพยากรการเรียนรู้
- 2.2.6 ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ขนาดของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 42 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นในการประเมิน จำนวน 6 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา จำนวน 8 ข้อ
- 2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 6 ข้อ
- 2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ
- 2.4 ด้านกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ
- 2.5 ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
- 2.6 ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้บริหารและครู ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
2. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา เนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (validity) ในเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective

Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (สุวิมล ติรพานันท์, 2544: 130) เลือกเป็นข้อคำถาม และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 125-126) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมด้วยแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งถึงโรงเรียนด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามตามขนาดโรงเรียน โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554: 103) ดังนี้
 - คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด
 - คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก
 - คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง
 - คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยเทคนิค LSD (least significant difference)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) 2) สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ใช้การหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) 3) การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD (least significant difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพการดำเนินงานทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.08$) ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.01$) และด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน ($\bar{X} = 4.08$) ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในภาพรวม

การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา	4.11	.65	มาก	3
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.12	.66	มาก	2
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.08	.62	มาก	4
ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.21	.65	มาก	1
ด้านทรัพยากรการเรียนรู้	4.01	.73	มาก	5
ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน	3.79	.84	มาก	6
รวม	4.07	.60	มาก	

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

(n = 310)

การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	13.50	4.50	8.53	.00*
	ภายในกลุ่ม	306	161.48	.53		
	รวม	309	174.98			
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	3	10.91	3.64	6.36	.00*
	ภายในกลุ่ม	306	174.92	.57		
	รวม	309	185.84			
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	6.35	2.12	4.25	.01*
	ภายในกลุ่ม	306	152.36	.50		
	รวม	309	158.71			
ด้านกระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	15.12	5.04	9.78	.00*
	ภายในกลุ่ม	306	157.75	.52		
	รวม	309	172.87			
ด้านทรัพยากรการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3	15.09	5.03	8.24	.00*
	ภายในกลุ่ม	306	186.74	.61		
	รวม	309	201.84			
ด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	3	20.72	6.91	9.40	.00*
	ภายในกลุ่ม	306	224.92	.74		
	รวม	309	245.64			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	12.30	4.10	8.44	.00*
	ภายในกลุ่ม	306	148.68	.49		
	รวม	309	160.98			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม มีสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ดังปรากฏในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา		การเปรียบเทียบรายคู่			
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ภาพรวม	\bar{x}	3.84	4.00	4.35	3.93
ขนาดเล็ก	3.84				
ขนาดกลาง	4.00	-.16			
ขนาดใหญ่	4.35	.51*	.35*		
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.93	-.09	.07	.42*	

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพการดำเนินงานทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน

สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น เป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้วางไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 1-4) และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 โดยมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนัก และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนากระบวนการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่สนาม คงอ้าย (2554: ก) ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับศรัณพหล อรุโณทอง (2556: 7) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนทัพนัน กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูในกลุ่มโรงเรียนทัพนัน กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 มีสภาพการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประดิษฐ์ จัดโสภา (2556: 19) ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับทิพวัลย์ นนทเกท (2559: 45) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ได้รับงบประมาณแตกต่างกัน สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดกลางได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามจำนวนนักเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ ดังนั้นเมื่อโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางได้รับงบประมาณน้อย จึงทำให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารน้อยตามไปด้วย อีกทั้งสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางยังมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบุคลากรในสถานศึกษาที่มีน้อย จำนวนห้องเรียน อาคารสถานที่ของสถานศึกษาก็มีจำนวนน้อย การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาจึงเป็นไปอย่างจำกัด และเนื่องจากบุคลากรคนหนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่หลายอย่างในสถานศึกษา ต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่ได้รับงบประมาณมากกว่า มีจำนวนบุคลากร

มากกว่า มีจำนวนห้องเรียน อาคารสถานที่มากกว่า บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เฉพาะทางมากกว่า ทำให้ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบริหารงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับที่ศตวัน ชินนาทศิริกุล, อรสา จรูญธรรม และสุวรรณา โชติสุกานต์ (2556: 97-114) ที่ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยการเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถสิทธิ์ เวชกุล (2551: 19) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นชัย โพธิสว่าง (2550: ก) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า โรงเรียนทุกขนาดมีสภาพการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ส่วนผลการศึกษาที่พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ขนาดใหญ่พิเศษมีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนนักเรียนของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนั้นมีจำนวนไม่มากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่มากนัก ถึงแม้จะได้เงินสนับสนุนตามจำนวนนักเรียนก็ตามแต่ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถมีห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงบุคลากรในการดูแลระบบเทคโนโลยีเพิ่มเติมได้อย่างเต็มศักยภาพตามเกณฑ์ ดังนั้นผลการศึกษาจึงพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ สอดคล้องกับที่พรพัสรินทร์ พรพุทธิชัย (2554: 84) วิจัยเรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ได้แก่ ครูมีความจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงขาดการวางแผนและพัฒนาระบบเทคโนโลยี สารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลการศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในด้านต่าง ๆ พบว่าการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศในแต่ละด้านที่ผลการศึกษาพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้นคือ ข้อที่สถานศึกษาควรนำมาปรับปรุงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดทำระบบกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถานศึกษาควรมีการจัดทำระบบการบำรุงรักษาและความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่หวังดีนำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง

ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดทำระบบแนะแนวและให้คำปรึกษาทางการเรียนรู้แก่ประชาชนผู้รับบริการในเขตพื้นที่บริการ ตามความเหมาะสมต่อบริบทของเขตพื้นที่

ด้านกระบวนการเรียนรู้ ควรมีการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องในการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่แก่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้

ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดทำคลังแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อเป็นที่ยอมรับของ นวัตกรรมการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของนักเรียนและประชาชนในชุมชน

ด้านความร่วมมือภาคีรัฐ เอกชนและชุมชน สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ ติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ องค์กรเอกชนและชุมชน ในการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและวิทยากรเพื่อนำมาพัฒนาครูและบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้รอบรู้ มีทักษะความสามารถในการนำมาใช้ในการเรียนการสอนกับนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู บุคลากรและนักเรียนของแต่ละสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

2.2 ควรมีการศึกษาศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

2.3 ควรมีการศึกษาความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทั้งด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม

สรุป

การวิจัย สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และด้านความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และชุมชน

2. สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม ที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **นโยบายและมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จารุวรรณ นาดัน. (2552). **สภาพการดำเนินงานและความคาดหวังในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จิตตะกานต์ เทพศิริพันธุ์. (2558). **การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21**. ค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2559, จาก <http://jittakan.esdc.go.th/xngkh-khwam-ru/dhamma-today/karhikarsuksasahrabstwrsthi21>
- เด่นชัย โพธิสว่าง. (2550). **สภาพการดำเนินงานและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ทิพย์วัลย์ นนทเกท. (2559). **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 5).** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประดิษฐ์ จัดโสภา. (2556). **ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรพัสพันธ์ พรพุทธิชัย. (2554). **สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7).** กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราตรี ดวงไทย. (2550). **ความพร้อมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วัลย์รัตน์ ไตวิกัย. (2559). **บทบาททางการศึกษาของเทคโนโลยีสารสนเทศ.** ค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/242734>
- ศณัชชพล อรุโณทอง. (2556). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนทัพทัน กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ศศวัน ชินนาทศิริกุล, อรสา จรุงธรรม และสุวรรณา โชติสุกานต์. (2556). **สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีอยุธยา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 7 (2), 97-114**
- สนาม คงอ้าย. (2554). **สภาพการดำเนินงานสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.**

- สมบูรณ์ หนูสังข์. (2551). **เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของบุคลากรในโรงเรียนภาครัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). **รายงานผลที่สำคัญ สสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: บางกอกบลู๊อก.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2544). **การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรณสิทธิ์ เวชกุล. (2553). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุบาราธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมูบาราธานี.

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ADMINISTRATORS' EMOTIONAL INTELLIGENCE AFFECTING
EFFECTIVENESS OF COMMUNICATION IN SCHOOLS UNDER
OFFICE OF RATCHABURI EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สุทธาทิพย์ มณีรัตนเลิศวานิช/ SUTHATHIP MANEERATTANALERDVANID ¹

นิมิตร มั่งมีทรัพย์ / NIMITR MUNGMEESUP ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา และ 3) อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 440 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 123 คน ครูผู้สอน 317 คน ที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การจูงใจตนเอง การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง และการมีทักษะทางสังคม
2. ผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา การหล่อหลอมของสถานศึกษา บรรยากาศในการสื่อสาร การสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการตามแนวนอน คุณภาพของสื่อที่ใช้สื่อสารในสถานศึกษา ข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล ภาพรวมของสถานศึกษา และการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชา
3. อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้าน การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (X_1) การมีทักษะทางสังคม (X_5) การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (X_2) ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายใน

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

² อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สถานศึกษาในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ตัวแปรทั้งสามสามารถร่วมกันทำนายผลของการสื่อสารในสถานศึกษาได้ร้อยละ 28.2 ดังนี้

$$Y_{\text{tot}} = 1.365 + 0.249(X_1) + 0.194(X_5) + 0.202(X_2)$$

$$Z_{\text{tot}} = 0.239(X_1) + 0.244(X_5) + 0.199(X_2)$$

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, การสื่อสารภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the emotional intelligence of school administrators under Office of Ratchaburi Educational Service Area 1; 2) the effectiveness of communication in school under Office of Ratchaburi Educational Service Area 1; and 3) the administrations' emotional intelligence affecting the effectiveness of communicated in school under Office of Ratchaburi Educational Service Area 1. The sample was 123 administrators and 317 teachers 440 derived by stratified random sampling. The research instrument was a 5-scale questionnaire with the reliability of 0.93. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression for hypothesis testing.

The research results were as follows:

1. Overall the administrators' emotional intelligence were at the highest levels. The aspects, in the descending order, were self-motivation, self-control, perception of others, self-awareness, and social skills.

2. Overall the communication effectiveness in schools were at the highest levels. The aspects, in the descending order, were communication with supervisors, school socialization, communication climate, horizontally informal communication, quality of communication media, individual feedback, school overview, and communication with subordinates.

3. The administrators' emotional intelligence in aspects of self-awareness (X_1), social skills (X_5), and self-control (X_2) affected the effectiveness of communication in school at the .01 level of significance. All three variables could predicted the effectiveness of the communication in school at the percentage of 28.2. The equation was as follows:

$$Y_{\text{tot}} = 1.365 + 0.249(X_1) + 0.194(X_5) + 0.202(X_2)$$

$$Z_{\text{tot}} = 0.239(X_1) + 0.244(X_5) + 0.199(X_2)$$

Keywords: emotional intelligence, communication in school

บทนำ

ปัจจุบันพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปในแนวทางเดียวกันอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกัน จนกล่าวได้ว่าเป็นภาวะโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้มีการปรับเปลี่ยนและหรือการปฏิรูปวิธีการดำเนินงานไปอย่างองอาจถอนรากถอนโคน (ณัฐพันธุ์ เสงฆรัตน์, 2551: 11) อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงตัวบุคคลซึ่งในอดีตต่างเชื่อกันว่าความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคคลเป็นผลมาจากเชาวน์ปัญญา (intelligence quotient) หรือเรียกกันสั้น ๆ ว่าไอคิว (IQ) ที่เป็นการฉลาดเกี่ยวกับปัญญาการคิดการใช้เหตุผลและการเชื่อมโยงอันส่งผลให้มีการใช้ความคิดที่ถูกต้องสามารถแก้ปัญหาได้แต่ปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวถูกท้าทายจากนักจิตวิทยาที่มีความเชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์ (emotional quotient) มีส่วนผลักดันให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง เชาวน์ปัญญาเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น ดังคำกล่าวของวิทยากร เชียงกูล (2551: 99) ที่ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นพัฒนาการทางอารมณ์อย่างมีวุฒิภาวะต่อผู้ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และเข้ากับคนอื่นได้ดีและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความฉลาดที่ต่างไปจากความฉลาดทางปัญญาที่เน้นความสามารถทางภาษา ตรรกวิทยา และคณิตศาสตร์

กล่าวกันว่า ผู้มีความฉลาดทางด้านอารมณ์สูงจะทำงานและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีโอกาสประสบความสำเร็จและมีความสุขมากกว่า นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ ยังเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่สามารถฝึกฝนให้พัฒนาขึ้นได้ การที่บุคคลเกิดความตระหนักรู้ถึงอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น มีความไวต่ออารมณ์ความรู้สึกที่กำลังเผชิญอยู่ สามารถอธิบายความรู้สึกออกมาเป็นถ้อยคำได้นั้น ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งจะมีผลทำให้สามารถหาวิถีต่อรองกับความทุกข์ยากลำบากทางจิตใจและทางอารมณ์ได้ดีกว่าบุคคลอื่น ในทางตรงข้ามผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์มักจะมีอารมณ์เครียด ความวิตกกังวล และใช้ความฉลาดทางปัญญาที่มีอยู่ได้ไม่เต็มที่ (วีระวัฒน์ ปณินตามัย, 2551: 167) อาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์กรจึงมักเป็นผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่น้อยไปกว่าทักษะด้านอื่น ทั้งนี้เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยที่มีส่วนผลักดันให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานได้อย่างแท้จริง ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน คือคนที่สามารถทำงานและสามารถพัฒนาตนเองตามเป้าหมาย (goal) และวิธีการที่กำหนดไว้รวมทั้งต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารและเข้ากับคนอื่น ๆ ในองค์กรได้ (เทิดศักดิ์ เดชคง, 2551: 16-18)

ผู้บริหารองค์กรคือบุคคลที่สามารถเลือกใช้กระบวนการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรและสามารถเห็นความแตกต่างของบุคลากรโดยเฉพาะองค์กรที่มีบุคลากรจำนวนมากและต่างสาขาวิชาชีพ ผู้บริหารจะต้องใส่ใจในรายละเอียดส่วนนี้ด้วย เนื่องจากการทำงานต้องอาศัยส่วนงานหลาย ๆ ฝ่าย จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่สามารถสื่อให้เข้าใจถึงภารกิจแต่ละด้านได้เป็นอย่างดี และเป็นการช่วยลดทอนปัญหาภายในองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้จักบุคลากรในแต่ละฝ่ายให้มากขึ้น รู้จักสภาพที่แท้จริงขององค์กรเป็นอย่างดีจึงจะเอื้อประโยชน์ให้กับองค์กรได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้บริหารที่ชาญฉลาดและมีภาวะผู้นำ

จะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร และเป็นสิ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรในทางบวก ผู้บริหารจะต้องนำการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมาใช้ จึงถือว่าการสื่อสารเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะการสื่อสารเป็นกลยุทธ์หรือกระบวนการหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่การรับรู้ เรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กรตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติการทำให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ร่วมกันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีทิศทาง และจะต้องนำมาใช้ให้สอดคล้องกับพื้นฐานขององค์กรทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบการบริหาร ทัศนคติและ ค่านิยม รวมทั้งวัฒนธรรมของบุคลากรในองค์กรจึงจะทำให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ การสื่อสารจึงเป็น เครื่องมือการบริหารที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร การบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้นั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความฉลาดทางอารมณ์อันเป็นทักษะเฉพาะตนที่สามารถสร้างขึ้นและพัฒนาได้หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็น ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารภายใน สถานศึกษา ทั้งนี้เพราะกระบวนการสื่อสารภายในสถานศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานให้ บรรลุตามเป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่มี ผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อ ต้องการทราบว่าปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างใดบ้างที่ส่งผลต่อการสื่อสาร ภายในสถานศึกษา รวมทั้งเพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จในด้านการบริหารและการทำงาน ในสถานศึกษา รวมทั้งชีวิตครอบครัว และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง เกิดบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พึงประสงค์ในหน่วยงานทำให้เกิดภาวะผู้นำที่ดีสามารถนำหน่วยงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการสื่อสาร ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษาประเภทศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 1 โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 1,995 คน จากจำนวน 182 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 182 คน (ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา) และข้าราชการครูผู้สอนจำนวน 1,813 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2559: 7-9)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 440 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน (ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิโรงเรียนละ 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 317 คน ที่ได้จากการคำนวณสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha=.05$) ในการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. ตัวแปรอิสระ คือ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้ศึกษาประยุกต์จากแนวคิดของ Goleman (1998 อ้างถึงใน พิมพ์ วิเศษ, 2554: 6) ที่จำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง
- 1.2 การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง
- 1.3 การจูงใจตนเอง
- 1.4 การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- 1.5 การมีทักษะทางสังคม

2. ตัวแปรตาม คือ ผลการสื่อสารในสถานศึกษา โดยประยุกต์แนวคิดของ Downs & Hazan (n.d. อ้างถึงใน ทะนงเกียรติ เจริญวงศ์เพชร, 2545: 8) ได้จำแนกผลของการสื่อสารภายในองค์กรออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านภาพรวมขององค์กร
- 2.2 ด้านข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล
- 2.3 ด้านการหล่อหลอมขององค์กร
- 2.4 ด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา
- 2.5 ด้านบรรยากาศการสื่อสาร
- 2.6 ด้านการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการตามแนวนอน

2.7 ด้านคุณภาพสื่อที่ใช้ติดต่อในองค์กร

2.8 ด้านการสื่อสารกับผู้ได้บังคับบัญชา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและการสื่อสารในสถานศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ตามแนวคิดของ Goleman (1998 อ้างถึงใน พิมพ์ วิเศษ, 2554: 6) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และ 5) การมีทักษะทางสังคม

เกณฑ์การตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักรับเป็น 5 ระดับ มีดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ผู้อำนวยการสถานศึกษาแสดงลักษณะเช่นนั้น มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ผู้อำนวยการสถานศึกษาแสดงลักษณะเช่นนั้น มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ผู้อำนวยการสถานศึกษาแสดงลักษณะเช่นนั้น ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ผู้อำนวยการสถานศึกษาแสดงลักษณะเช่นนั้น น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ผู้อำนวยการสถานศึกษาแสดงลักษณะเช่นนั้น น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของ Downs & Hazen (n.d. อ้างถึงใน ทะนงเกียรติ เจริญวงศ์เพชร, 2545: 8) จำแนกเป็น 8 ด้าน 1) ด้านภาพรวมขององค์กร 2) ด้านข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล 3) ด้านการหล่อหลอมขององค์กร 4) ด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา 5) ด้านบรรยากาศการสื่อสาร 6) ด้านการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการตามแนวนอน 7) ด้านคุณภาพสื่อที่ใช้ติดต่อในองค์กร 8) ด้านการสื่อสารกับผู้ได้บังคับบัญชา โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

เกณฑ์การตอบแบบสอบถามในตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักรับเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร มาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร น้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารและการสื่อสารภายในองค์กร
2. ยกร่างข้อคำถามและแบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และ 5) การมีทักษะทางสังคมและการสื่อสารภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านภาพรวมขององค์กร (2) ด้านข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล (3) ด้านการหล่อหลอมขององค์กร (4) ด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา (5) ด้านบรรยากาศการสื่อสาร (6) ด้านการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการตามแนวนอน (7) ด้านคุณภาพสื่อที่ใช้ติดต่อในองค์กร (8) ด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา
3. นำแบบสอบถามที่ยกร่างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำแล้วนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากขึ้น
4. ทำการวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดในภาคผนวก) เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงและสอดคล้องสัมพันธ์ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง โดยเทคนิคการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) และกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งพบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC ที่มีค่าดัชนีระหว่าง ตั้งแต่ 0.67–1.00
5. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มประชากรที่ศึกษาแต่มีได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .93 ตามเทคนิคของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient)
6. ผู้วิจัยได้ทำการอัดสำเนาแบบสอบถามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่วางแผนไว้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์การถดถอยของคุณแบบลำดับขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ในภาพรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง	4.80	0.39	มากที่สุด	4
2. การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง	4.84	0.35	มากที่สุด	2
3. การจูงใจตนเอง	4.87	0.37	มากที่สุด	1
4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	4.82	0.21	มากที่สุด	3
5. การมีทักษะทางสังคม	4.80	0.41	มากที่สุด	5
รวม	4.83	0.35	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ในภาพรวมพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.35) โดยมีด้านการจูงใจตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.37) รองลงมาคือ การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.35)

2. ศึกษาผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ราชบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ในภาพรวม

ผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย ค่าเฉลี่ย	ลำดับ ที่
1. ด้านภาพรวมขององค์กร	4.80	0.39	มากที่สุด	7
2. ด้านข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล	4.81	0.52	มากที่สุด	6
3. ด้านการหล่อหลอมขององค์กร	4.87	0.35	มากที่สุด	2
4. ด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา	4.88	0.33	มากที่สุด	1
5. ด้านบรรยากาศการสื่อสาร	4.83	0.43	มากที่สุด	3
6. ด้านการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการตาม แนวนอน	4.82	0.63	มากที่สุด	5
7. ด้านคุณภาพสื่อที่ใช้ติดต่อในองค์กร	4.82	0.44	มากที่สุด	4
8. ด้านการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.79	0.41	มากที่สุด	8
รวม	4.83	0.44	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของบริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 ในภาพรวมพบว่า ผลของการสื่อสารภายใน
สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.44) โดยมีด้านบรรยากาศการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.33) รองลงมาคือ ด้านการหล่อหลอมขององค์กร ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35

3. ศึกษาอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อกับผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในภาพรวม (Y_{tot})

ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการ	R	R ²	S.E.	สัมประสิทธิ์การถดถอย		T	Sig.T
				B	Beta		
การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (X_1)	0.450	0.202	0.239	0.249	0.239	4.540**	0.000
การมีทักษะทางสังคม (X_5)	0.504	0.254	0.244	0.194	0.244	5.315**	0.000
การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (X_2)	0.531	0.282	0.199	0.202	0.199	4.032**	0.000
ค่าคงที่				1.365		6.981**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

F = 54.471

Sig.F = 0.000

Residual = 17.244

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อกับผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในภาพรวมที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับขั้นตอน คือ การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (X_1) การมีทักษะทางสังคม (X_5) และการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (X_2)

ตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ที่ถูกคัดเลือกเข้ามามีค่าดังกล่าว มีอำนาจการทำนายหรือค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ 0.244, 0.239 และ 0.199 ตามลำดับ การคัดเลือกเข้าสมการในแต่ละขั้นตอน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.450, 0.504 และ 0.531 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.202, 0.254 และ 0.282 ตามลำดับ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย (S.E) เท่ากับ 0.239, 0.244 และ 0.199 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทั้งสามตัวสามารถร่วมกันทำนายผลของการสื่อสารในสถานศึกษาในภาพรวมได้ร้อยละ 28.2 และส่งผลของการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลของการสื่อสารในสถานศึกษาในภาพรวม เขียนเป็นสมการถดถอยจากคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y'_{tot} = 1.365 + 0.249(X_1) + 0.194(X_5) + 0.202(X_2)$$

$$Z'_{tot} = 0.239(X_1) + 0.244(X_5) + 0.199(X_2)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่มีผลต่อผลของการสื่อสารภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยบางประเด็นมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจูงใจตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดนั้น น่าจะเป็นเพราะว่า แรงจูงใจ (motives) เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการมากระตุ้นให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรม เพื่อไปถึงจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมาย เช่น กล่าวคำชมเชยเมื่อบุคลากรทำงานได้ดี การรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน การจูงใจให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการโน้มน้าวให้คล้อยตามในสิ่งที่ต้องการ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับปิยะวรรณ สายเพชร (2557: 3) กล่าวว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงมากที่สุด เพราะครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด เป็นผู้บรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ไปยังนักเรียน การสอนที่ดีของครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ผู้บริหารจึงควรให้การสนับสนุนครู โดยหาวิธีส่งเสริมพัฒนาครูในทุกด้าน ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความมั่นใจ มีความมั่นคงในอาชีพ และมีกำลังใจในการพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี, 2550: 25-32) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงาน คือ ต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละคน และการให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นรายบุคคล จากผลการวิจัยแสดงว่า การยกย่องชมเชยจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด โดยพิจารณาจากการประเมินผลงาน การแก้ปัญหาในหน่วยงานและการให้ข่าวสารเกี่ยวกับผลการพิจารณาอย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับแนวคิดของสมร ปาโท (2533: 99) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการที่มุ่งริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในองค์กรอยู่เสมอ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสื่อสารภายในสถานศึกษาด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด และด้านการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นนั้น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการตัดสินใจเลือกที่จะดำเนินนโยบายในด้านต่าง ๆ ว่าอันใดควรดำเนินการก่อนหรือหลัง จากนั้นจึงเลือกตัดสินใจดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษานำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ นอกจากนั้นผู้บริหารควรดูแลและให้คำแนะนำในเรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ครูและบุคลากรทางการศึกษารับผิดชอบและรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสะท้อนแก่ผู้บริหาร ดังแนวคิดของธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ (2550: 207-208) ที่ได้เสนอไว้ว่า เพื่อให้การสื่อสารภายในองค์กรเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารระดับสูงต้องหาจังหวะและเวลาที่เหมาะสมกับการให้ความจริงแก่สมาชิกในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของพรสวรรค์ ศิริศานันท์ (2555: 240) ที่ว่าบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกัน หรือมีความสัมพันธ์กันควรมีช่องทางการสื่อสารเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนจนความคิด และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิกาน (2551: 448) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสาร

ให้ประสบความสำเร็จ ว่าประกอบด้วยการสื่อสารในรูปแบบ วจนภาษา อวจนภาษา หรือรูปแบบกราฟิก โดยผู้บริหารต้องคัดเลือกอย่างรอบคอบ เพื่อจะถ่ายทอดความคิด ผ่านทางการใช้ถ้อยคำ ท่าทาง หรือ สัญลักษณ์อื่น ๆ ในการติดต่อสื่อสารอย่างเหมาะสม

3. ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลของการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นความสัมพันธ์ทางบวก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับผลของการสื่อสารในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายตามกัน กล่าวคือ หากความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพิ่มขึ้น ผลของการสื่อสารในสถานศึกษา ก็จะมีระดับเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญา ดวงจันทา (2557: บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์การในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะทางสังคมโดยเฉพาะทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจากผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นทุกด้าน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับประสิทธิผลการสื่อสารภายในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะ ผลการศึกษานี้พบว่าการสื่อสารภายในสถานศึกษาด้านการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นทุกด้าน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับประสิทธิผลการสื่อสารภายในสถานศึกษาในด้านภาพรวมของสถานศึกษา ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการสื่อสารภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง การมีทักษะทางสังคม และ การจัดการกับอารมณ์ของตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการสื่อสารภายในสถานศึกษา โดยควรมีการเพิ่มเติมข้อมูลด้านคุณภาพ เช่น การสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างร่วมด้วย จะทำให้ได้ข้อมูลผลการศึกษาที่ลึกซึ้ง รอบด้านมากขึ้น

สรุป

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการจูงใจตนเอง ด้านการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง และด้านการมีทักษะทางสังคม
2. การสื่อสารภายในสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา ด้านการหล่อหลอมขององค์กร ด้านบรรยากาศการสื่อสาร ด้านคุณภาพสื่อที่ใช้ติดต่อในองค์กร ด้านการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการตามแนวนอน ด้านข้อมูลป้อนกลับรายบุคคล ด้านภาพรวมขององค์กร และด้านการสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชา
3. ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับผลของการสื่อสารในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายคลึงกัน เมื่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพิ่มขึ้น ผลของการสื่อสารในสถานศึกษาก็จะมีระดับเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ทะนงเกียรติ เจริญวงศ์เพ็ชร. (2545). **ความคิดเห็นของพนักงานบริษัทกระเบื้องหลังคาซีแพค จำกัด ต่อการติดต่อสื่อสารภายในบริษัท**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2551). **จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- ปิยะวรรณ สายเพชร. (2557). **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- พรสวัสดิ์ ศิรศานันท์. (2555). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี). (2550). **คนสำราญงานสำเร็จ** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- พิมพ์ใจ วิเศษ. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- รวิษญา ดวงจันทร์. (2557). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับ
บวฒนธรรมองค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยากร เชียงกุล. (2551). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของ
การศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: วีที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). **การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: อีระป้อมวรรณกรรม.
- สมยศ นาวิการ. (2551). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมร ปาโท. (2553). **รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพ สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. (2559). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา
ปีการศึกษา 2559**. ราชบุรี: ฝ่ายนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี
เขต 1.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30 (3), 607-610.

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ
ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชาการประกอบอาหาร
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF PROBLEM SOLVING ABILITY USING PSYCHOMOTOR
SKILLS LEARNING MANAGEMENT WITH PROBLEM SOLVING PROCESS
AND JIGSAW TECHNIQUE IN CULINARY ARTS FOR
ELEVENTH-GRADE STUDENTS

อัญชลี แสงทอง / ANCHALEE SANGTHONG¹

นันทน์ภัส นิยมทรัพย์ / NANNABHAT NIYOMSAP²

จินตนา ศิริธัญญารัตน์ / CHINTANA SIRITHANYARAT³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบกระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชาการประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติการแก้ปัญหาในรายวิชาการประกอบอาหารโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง นครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา และ 3) แบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชาการประกอบอาหารหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) การปฏิบัติการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการแก้ปัญหา, เทคนิคจิกซอว์, ทักษะปฏิบัติ

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ABSTRACT

The research aimed to: 1) compare the problem solving process of eleventh-grade students before and after learning by using psychomotor skills learning management with the problem solving process and jigsaw technique in culinary arts; and 2) compare the problem solving practice of eleventh-grade students after learning by using psychomotor skills learning management with problem solving process and jigsaw technique in culinary arts with set criteria. The sample group consisted of 18 eleventh-grade students at Rachineeburana School, Mueang District, Nakhon Pathom Province, derived by simple random sampling. The research instruments were: 1) lesson plans, 2) an ability test on problem solving process, and 3) an evaluation form about problem solving practice in culinary arts. Data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test.

The results showed that: 1) the students' problem solving process after learning by using psychomotor skills learning management with problem solving process and jigsaw technique in culinary arts was higher than that of before with statistical significance at .05; 2) the student's problem solving practice in culinary arts after learning by using psychomotor skills learning management with problem solving process and jigsaw technique was higher than the set criteria of 80 % with statistical significance at .05.

Keywords: process of problem solving, jigsaw technique, psychomotor skill

บทนำ

การดำเนินชีวิตของเรานั้นมักพบปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่เสมอทั้งปัญหาจากการทำงาน ปัญหาส่วนตัว หรือแม้แต่ปัญหาทางสังคม กระบวนการคิดแก้ปัญหาจึงมีบทบาทสำคัญกับบุคคลที่นำมาใช้ในการจัดการปัญหาในชีวิต ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมักมีลักษณะที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการคิดเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาจึงถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญและยังช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด และความเข้าใจในสถานการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับที่ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ และคณะ (2558: 123-124) ได้อธิบายความสามารถในการคิดแก้ปัญหาซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นระบุในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ต้องพัฒนานักเรียนเนื่องจากความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดการวัดการประเมินผลของ PISA ซึ่งเป็นการประเมินผลการเรียนรู้จากการทดสอบระดับนานาชาติของ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) ทำให้ทักษะการแก้ปัญหาเป็นหนึ่งในผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญของหลักสูตร อีกทั้ง สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ (2555: 138)

ได้กล่าวถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นการนำเอาประสบการณ์เดิมที่เกิดจากการเรียนรู้มาเป็นพื้นฐาน สำหรับการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ โดยมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการแก้ปัญหาให้บรรลุ เป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การจัดกระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2560: 105) จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนจึงส่งผลให้ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการออกแบบ การเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดแก้ปัญหา โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ในทุกรายวิชารวมถึงรายวิชา งานประกอบอาหาร เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติ โดยสามารถแบ่งประเภทของการทำอาหาร ตามลักษณะการหุงต้ม เช่น ประเภทต้ม ประเภทผัด ประเภทแกง ประเภททอด และประเภทนึ่ง เป็นต้น ซึ่งอาหารแต่ละประเภทมีขั้นตอนการเตรียมและการปรุงที่แตกต่างกันออกไป โดยต้องใช้ทักษะต่าง ๆ ในการเลือก คุณภาพของวัตถุดิบ การเตรียมวัตถุดิบ การประกอบอาหารตามตำรับ การใช้เครื่องมือช่าง ตวง วัด การใช้เตา หุงต้ม การจัดตกแต่งอาหารและการเก็บรักษาอาหาร ล้วนขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้ประกอบอาหาร ซึ่งใน การประกอบอาหารมักประสบปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาหารอยู่เสมอ ผู้สอนจึงควรพัฒนา ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนในรายวิชางานประกอบอาหารซึ่งผู้สอนสามารถใช้การพัฒนาทักษะ ปฏิบัติได้ ตามที่ทิสนา แชมมณี (2554: 246-247) ได้นำเสนอแนวคิดของเดวิส เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ ไว้ว่าทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วจึงค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและเร็วขึ้น โดยมี กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ และขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ และผลจากการวิจัยของอัญชลี สุขศรี (2554: 93) และ แสงจันทร์ หนองหารพิทักษ์ (2555: 76-80) ที่ใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนตาม แนวคิดของเดวิสที่มีต่อทักษะกระบวนการซึ่งช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้ดีขึ้น สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ รวมทั้งนักเรียนสามารถคิดหาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีทักษะใน การจัดการ ทักษะการทำงานร่วมกันรู้จักแก้ปัญหาในการทำงานรู้จักนำเสนอผลงานและให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากการเรียนการสอนด้วยทักษะปฏิบัติแล้วการจัดการเรียน การสอนด้วยกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา ตนเองให้มีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี อีกทั้งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การสร้าง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลและการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้เป็นทีมจึงเป็น ทางเลือกที่เหมาะสม และงานวิจัยของกนิษฐา จิถัม (2550: 9) ที่กล่าวถึงเทคนิคการต่อความรู้หรือเทคนิคจิ๊กซอว์

เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดคล้ายกับการต่อภาพ โดยผู้เรียนจะถูกแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แล้วผู้สอนจะมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มศึกษาเนื้อหาคนละตอนแตกต่างกัน จากนั้นผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มจึงกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งของเรื่อง แต่ต้องหาเนื้อหาในส่วนอื่นจากสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้รู้และเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดในการทำงานที่มอบหมายให้สำเร็จหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์จึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเอาใจใส่ รับผิดชอบตัวเองและกลุ่มร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ มีการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำเพื่อส่งเสริมให้มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยตรง นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยที่พบว่า จิกซอร์ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดีของการเรียนได้เป็นอย่างดี

จากทฤษฎีที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยใช้รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถด้านทักษะปฏิบัติของผู้เรียนในรายวิชาการประกอบอาหารร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ที่เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และเสริมกระบวนการแก้ปัญหาที่สังเคราะห์มาจากแนวคิดของเวียร์ เพื่อพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการคิด การตัดสินใจ ในการพัฒนาความสามารถการแก้ปัญหา และปฏิบัติการแก้ปัญหาของผู้เรียนจากประสบการณ์ตรงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ใช้ข้อมูลในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทั้งช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเอาใจใส่ รับผิดชอบตัวเอง ผู้เรียนมีความสามารถต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน มีการผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ และให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยตรง

วัตถุประสงค์

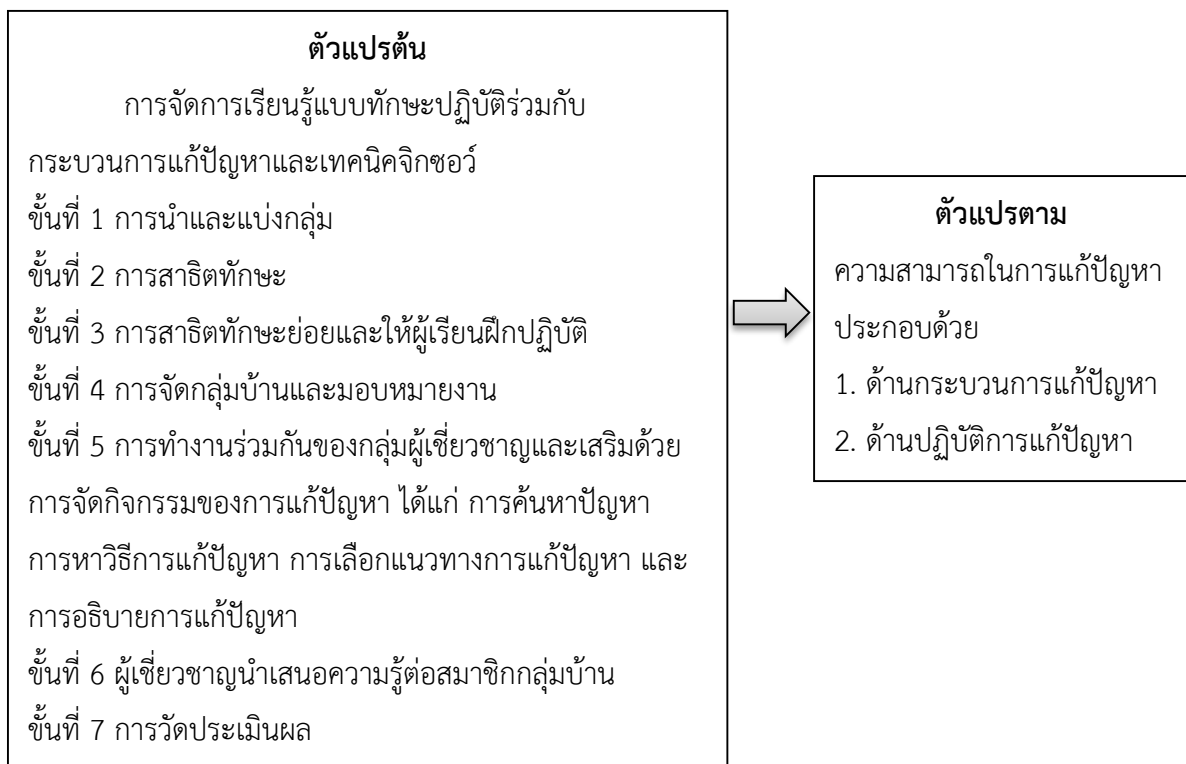
1. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ในรายวิชาการประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการแก้ปัญหาในรายวิชาการประกอบอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ในรายวิชาการประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถด้านการปฏิบัติการแก้ปัญหาในรายวิชาการประกอบอาหารโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติของ Davies (1971 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2558: 243-247) กระบวนการคิดแก้ปัญหาของ Weir (1974) และเทคนิคจิกซอร์วของทิศนา แคมมณี (2554) ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การนำและแบ่งกลุ่ม ขั้นที่ 2 การสาธิตทักษะ ขั้นที่ 3 การสาธิตทักษะย่อยและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มบ้านและมอบหมายงาน ขั้นที่ 5 การทำงานร่วมกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเสริมด้วยการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา ขั้นที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอความรู้ต่อสมาชิกกลุ่มบ้าน และ ขั้นที่ 7 การวัดประเมินผล โดยมีตัวแปรตามคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาประกอบด้วย ด้านกระบวนการแก้ปัญหา และด้านปฏิบัติการแก้ปัญหา แสดงรายละเอียดตามกรอบแนวคิดดังนี้

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนอังกฤษ-สังคม โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 36 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนอังกฤษ-สังคม โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก จำนวน 18 คน

เนื้อหาและระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาในรายวิชางานประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการประกอบอาหารประเภทต้ม หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการประกอบอาหารประเภทผัด และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องการประกอบอาหารประเภททอด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รวมจำนวน 3 แผน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลาจำนวน 6 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาประกอบด้วย ด้านกระบวนการแก้ปัญหาและด้านปฏิบัติการแก้ปัญหา

แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 199)

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

กำหนดให้ T₁ คือ การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้

X คือ การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์

T₂ คือ การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสอนแบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ โดยมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การนำและแบ่งกลุ่ม ครูให้นักเรียนดูรูปภาพอาหารแต่ละประเภทแล้วตอบคำถามครู จากนั้นแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 4 คน โดยตั้งเป็นกลุ่มบ้าน

ขั้นที่ 2 การสาธิตทักษะ เป็นขั้นที่ครูอธิบายพร้อมสาธิตขั้นตอนการการปฏิบัติงานทั้งหมด ในภาพรวม

ขั้นที่ 3 การสาธิตทักษะย่อยและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นที่ครูสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นทักษะย่อย ๆ ให้ผู้เรียนสังเกตรายละเอียดต่าง ๆ แล้วลงมือปฏิบัติที่ละขั้นตอนโดยมีครูให้คำชี้แนะเทคนิค ตลอดจนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการลงมือปฏิบัติประกอบอาหาร

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มบ้านและมอบหมายงาน เป็นขั้นที่ครูกำหนดเรื่องการประกอบอาหารไว้ 4 หัวข้อ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 1 หัวข้อ ซึ่งในหนึ่งหัวข้อแบ่งออกเป็น 4 เรื่อง ให้สมาชิกคนละ 1 เรื่อง จากนั้นสมาชิกในกลุ่มบ้านแยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นที่ได้เรื่องเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group)

ขั้นที่ 5 การทำงานร่วมกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญร่วมกันศึกษาค้นคว้าข้อมูล และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองได้รับมอบหมายในเนื้อหาสาระนั้น โดยครูตั้งโจทย์ปัญหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่นักเรียนได้รับมอบหมายตามกระบวนการแก้ปัญหาได้แก่ การค้นหาปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา และการอธิบายการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอความรู้ต่อสมาชิกกลุ่มบ้าน เป็นขั้นที่สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปสู่กลุ่มบ้านแต่ละคนถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกฟัง

ขั้นที่ 7 การวัดประเมินผล เป็นขั้นที่ทำแบบทดสอบความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา โดยนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

2. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติจริงระหว่างการจัดการเรียนการสอนในรายวิชางานประกอบอาหาร แล้วนำความรู้และประสบการณ์มาคิดหาวิธีการในการแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วย กระบวนการแก้ปัญหาและปฏิบัติการแก้ปัญหามีความหมายดังนี้

2.1 กระบวนการแก้ปัญหา หมายถึง การแก้ปัญหามีขั้นตอนโดยการนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติการประกอบอาหาร และการร่วมกันสืบค้นข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ คิดหาวิธีในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และเลือกวิธีการที่ดีที่สุด แล้วนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหาการประกอบอาหารที่เกิดขึ้นจริง วัดได้โดยการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาแบบเขียนตอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบสถานการณ์ปัญหาให้เขียนกระบวนการแก้ปัญหาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาปัญหา เป็นขั้นของการนำเสนอปัญหาและหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยการสืบค้นข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง

ขั้นที่ 2 การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา เป็นขั้นของการศึกษา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ อย่างหลากหลายวิธีโดยที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกโดยทันที

ขั้นที่ 3 การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา เป็นขั้นของการตัดสินใจเลือกแนวทางที่คิดว่าดีที่สุดเหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การอธิบายการแก้ปัญหา เป็นขั้นการเขียนอธิบายขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาจากการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

2.2 ปฏิบัติการแก้ปัญหา หมายถึง การแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนที่เกิดขึ้นเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ในการประกอบอาหาร จากการใช้วัตถุดิบหรือวัตถุดิบทดแทน การเตรียมอุปกรณ์ การเลือกใช้อุปกรณ์ การเตรียมวัตถุดิบส่วนผสม การลงมือประกอบอาหารตามขั้นตอนและความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยวัดจากแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในการประกอบอาหารทั้งอาหารประเภทต้ม ผัด และทอด กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบบูรบริค

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีการพัฒนาเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา และ 3) แบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในการประกอบอาหาร มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร

1.2 ศึกษาเอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหา

1.3 วิเคราะห์ เลือกและกำหนดเนื้อหา เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชางานประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ รวม จำนวน 24 ชั่วโมง โดยประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.6 นำแผนที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

1.7 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 แผนการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน และปรับปรุงข้อบกพร่องในการนำแผนไปใช้ ได้แก่ เวลาการจัดเตรียมสื่อ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์ การเรียนรู้

2.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา โดยใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบเป็นสถานการณ์ปัญหาจำนวน 3 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 12 ข้อ รวม 36 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (rubrics scoring) มีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ได้แก่ 0 1 2 และ 3 แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การค้นหาปัญหา เป็นขั้นของการนำเสนอปัญหาและหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยการสืบค้นข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจว่าจะอะไรคือปัญหาที่แท้จริง

ขั้นที่ 2 การหาวิธีการแก้ปัญหา เป็นขั้นของการศึกษา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ อย่างหลากหลายวิธีโดยที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกโดยทันที

ขั้นที่ 3 การเลือกแนวทางการแก้ปัญหา เป็นขั้นของการตัดสินใจเลือกแนวทางที่คิดว่าดีที่สุดเหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การอธิบายการแก้ปัญหาเป็นขั้นการเขียนอธิบายขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาจากการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหาที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องกับเนื้อหา (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แสดงว่า แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแก้ปัญหามีความเหมาะสม

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา โดยใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบเป็นสถานการณ์ปัญหาจำนวน 3 สถานการณ์ รวม 36 คะแนน ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ผ่านการเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว จำนวน 18 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.7 นำผลการทดสอบจากการทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) เพื่อหาเพื่อหาค่าดัชนีความยาก (P_E) และค่าอำนาจจำแนก (D) โดยการวิเคราะห์ข้อสอบแบบอัตนัย มีคุณภาพตามเกณฑ์ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2541: 199-201) ผลพบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแก้ปัญหา มีค่าความยากระหว่าง 0.20-0.65 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.50 แสดงว่าแบบทดสอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

2.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหาไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน โดยนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's product moment correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

3. แบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน แนวการวัดผลประเมินผลของทักษะปฏิบัติจากทฤษฎี และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2 สร้างแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร โดยกำหนดสถานการณ์ จำนวน 3 สถานการณ์ ประกอบด้วยรายการประเมินสถานการณ์ละ 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 18 ข้อ รวม 54 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (rubrics scoring) มีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ได้แก่ 0, 1, 2 และ 3

3.3 นำแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหารที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำข้อเสนอแนะไปแก้ไข จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของคำถาม นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า แบบประเมินภาคปฏิบัติการประกอบอาหารมีค่าดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แสดงว่า แบบประเมินภาคปฏิบัติการประกอบอาหารมีความเหมาะสม

3.4 นำแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหารที่ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร โดยนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's product moment correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน โรงเรียนราชินีบูรณะ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา รายวิชางานประกอบอาหาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ แผนละ 8 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง และใช้แบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร จำนวน 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 6 ข้อ 18 คะแนน รวม 54 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (rubrics scoring) มีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ได้แก่ 0, 1, 2 และ 3

3. ทดสอบหลังเรียน (posttest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา รายวิชางานประกอบอาหาร จำนวน 12 ข้อ คะแนนเต็ม 36 คะแนน ฉบับเดียวกับกับแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร

4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา และแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหารมาตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อน-หลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา รายวิชางานประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านกระบวนการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ในรายวิชางานประกอบอาหาร ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test)

3. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาในรายวิชางานประกอบอาหารกับเกณฑ์ ที่กำหนดหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one sample t-test)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติโดยใช้สูตร Kolmogorov-Smirnov พบว่าคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหาและคะแนนแบบประเมินภาคปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร มีการกระจายข้อมูลเป็นโค้งปกติ จึงได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ผลการวิจัยด้วยการทดสอบที เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านกระบวนการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชาการประกอบอาหาร

(n = 18)

ความสามารถ ด้านกระบวนการ แก้ปัญหา	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	\bar{D}	$S_{\bar{D}}$	t	p - value
ก่อนเรียน	36	16.89	5.05	3.44	0.49	6.98*	0.00
หลังเรียน		20.33	4.81				

* p < .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการแก้ปัญหาก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชาการประกอบอาหาร พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.89 (S.D.= 5.05) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.33 (S.D.= 4.81) และค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับ 3.44 (S.D.= 2.09) จากการทดสอบที่ พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านกระบวนการแก้ปัญหาด้านกระบวนการแก้ปัญหาลงเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

(n = 18)

ผลสัมฤทธิ์	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t	p - value
โดยรวม	54	43	47.38	3.85	4.83*	.00

* p < .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหารโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับเทคนิคจิกซอว์กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม พบว่า จากคะแนนเต็ม 54 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.38 (S.D.= 3.85) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งเท่ากับ 43 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์วในรายวิชาการประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ว ในรายวิชาการประกอบอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน (\bar{X} = 20.33, S.D. = 4.81) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{X} = 16.89, S.D. = 5.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ว เป็นการจัดกิจกรรมที่มีกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในรายวิชาการประกอบอาหารได้ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ว จำนวน 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การนำและแบ่งกลุ่ม ครูให้นักเรียนดูรูปภาพอาหารแต่ละประเภทแล้วตอบคำถามครู จากนั้นแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 4 คน โดยตั้งเป็นกลุ่มบ้าน ขั้นที่ 2 การสาธิตทักษะ เป็นขั้นที่ครูอธิบายพร้อมสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติงานทั้งหมดในภาพรวม ขั้นที่ 3 การสาธิตทักษะย่อยและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นที่ครูสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นทักษะย่อย ๆ ให้ผู้เรียนสังเกตรายละเอียดต่าง ๆ แล้วลงมือปฏิบัติทีละขั้นตอน โดยมีครูให้คำชี้แนะเทคนิค ตลอดจนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการลงมือปฏิบัติประกอบอาหาร ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มบ้านและมอบหมายงาน เป็นขั้นที่ครูกำหนดเรื่องการประกอบอาหารไว้ 4 หัวข้อ โดยแบ่งเป็นกลุ่มละ 1 หัวข้อ ซึ่งในหนึ่งหัวข้อแบ่งออกเป็น 4 เรื่อง ให้สมาชิกคนละ 1 เรื่อง จากนั้นสมาชิกในกลุ่มบ้านแยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่นที่ได้เรื่องเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (expert group) ขั้นที่ 5 การทำงานร่วมกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญร่วมกันศึกษาค้นคว้าข้อมูล และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองได้รับมอบหมายในเนื้อหาสาระนั้น โดยครูตั้งโจทย์ปัญหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่นักเรียนได้รับมอบหมายตามกระบวนการแก้ปัญหา ได้แก่ การค้นหาปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การเลือกแนวทาง การแก้ปัญหา และการอธิบายการแก้ปัญหา ขั้นที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอความรู้ต่อสมาชิกกลุ่มบ้าน เป็นขั้นที่สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้าน แต่ละคนถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกฟัง ขั้นที่ 7 การวัดประเมินผล เป็นขั้นที่ทำแบบทดสอบความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหา โดยนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม จากขั้นตอนการพัฒนาตามแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า การดำเนินการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน โดยการฝึกทักษะประสบการณ์ในการประกอบอาหารและใช้กิจกรรมเทคนิคจิกซอร์ว ที่เสริมขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหามากระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการคิด การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถการแก้ปัญหา และปฏิบัติการแก้ปัญหาแก้ปัญหาได้ดีขึ้นจากประสบการณ์ตรงด้วยวิธีการที่หลากหลาย และทำให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ว เป็นการจัดกิจกรรมที่มีกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในรายวิชาการประกอบอาหารได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ดวงพร ผกามาศ (2554: 48-53) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากที่ได้รับ การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย สอดคล้องกับนูซอซันต์ อีรนนันทกร (2560: 384-390) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่าความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาหลังจัดประสบการณ์ประกอบอาหารในภาพรวมเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Lee & Kim (2005: 273-293) ได้ศึกษาผลของการใช้เครื่องมือที่สนับสนุนแบบอาศัยความร่วมมือ (collaborative representation) ในกระบวนการแก้ปัญหาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานผ่านเว็บไซต์ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานผ่านเว็บไซต์สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ และทักษะในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ Ross (1995: 125-140) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลย้อนกลับของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับการเรียนแบบปกติในวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีผลย้อนกลับในด้านการให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่ม เกิดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้ตนเองและเพื่อนเพิ่มขึ้นและส่งเสริมให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในตนเองด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม พบว่า จากคะแนนเต็ม 54 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 47.38$, S.D. = 3.85) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งเท่ากับ 44 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ เป็นการจัดกิจกรรมที่มีกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการลงมือปฏิบัติประกอบอาหาร จากการเลือกใช้วัตถุดิบหรือวัตถุดิบทดแทน การเตรียมอุปกรณ์ การเลือกใช้อุปกรณ์ การเตรียมวัตถุดิบส่วนผสม การลงมือประกอบอาหารตามขั้นตอนดังจะเห็นได้จากขั้นที่ 2 การสาธิตทักษะ เป็นขั้นที่ครูอธิบายพร้อมสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติงานทั้งหมดในภาพรวม ขั้นที่ 3 การสาธิตทักษะย่อยและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นที่ครูสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติงานปฏิบัติงานที่เป็นทักษะย่อย ๆ ให้ผู้เรียนสังเกตรายละเอียดต่าง ๆ แล้วลงมือปฏิบัติทีละขั้นตอนโดยมีครูให้คำชี้แนะเทคนิค ตลอดจนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการลงมือปฏิบัติประกอบอาหารจากขั้นตอนการพัฒนาตามแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการประกอบอาหาร สามารถปฏิบัติการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการลงมือปฏิบัติประกอบอาหารได้ดีขึ้น มีความรับผิดชอบและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี สุขศรี (2554: 94-99) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนตามแนวคิดของ Davies ที่มีต่อทักษะกระบวนการ เรื่อง การทำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากผักผลไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนตามแนวคิดของ Davies ที่มีต่อ

ทักษะกระบวนการเรื่อง การทำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากผักผลไม้มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น มีกิจนิสัยในเรื่องรักความสะอาดและความประณีตในการปฏิบัติงาน รวมทั้งนักเรียนสามารถคิดหาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ บุปผา กัตติย (2557: 81-88) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะปฏิบัติการทำขนมในท้องถิ่นสงขลาและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติการทำขนมในท้องถิ่นสงขลาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 จากงานวิจัยทักษะปฏิบัติของ Davies ที่กล่าวมานั้นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา งานประกอบอาหาร ของกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติจริงจึงเหมาะกับการนำทักษะปฏิบัติของ Davies มาใช้และพบว่า สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบทักษะปฏิบัติของ Davies

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การเตรียมการวางแผนก่อนนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนของกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนที่จะปฏิบัติ หรือสาธิตให้นักเรียนดู พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ปรีกษา เมื่อผู้เรียนพบอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติ และควรบันทึกหลังสอนเพื่อให้ทราบปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการแก้ไขเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรจัดกลุ่มความสามารถนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน และมอบหมายหน้าที่ สลับสับเปลี่ยนกันในแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถและหาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกันได้อย่างเต็มที่

1.3 ในขั้นตอนทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนแสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้คำอธิบายของปัญหา โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องมีความเข้าใจปัญหาที่ถูกต้องตรงกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรใช้คำถามที่มีความหลากหลายทางความคิดมากระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบที่มีเหตุผลและ ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา และเทคนิคจิกซอร์ ไปใช้ในรายวิชาที่เน้นการฝึกทักษะการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะ ปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอร์ โดยเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น

การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเผชิญสถานการณ์ เป็นต้น

สรุป

ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์ในรายวิชางานประกอบอาหาร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการแก้ปัญหาด้านปฏิบัติการแก้ปัญหาในงานประกอบอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิกซอว์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา จีถม. (2550). กิจกรรมต่อชิ้นส่วนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน การพูดภาษาอังกฤษและทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับก้าวหน้า. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงพร ผกามาศ. (2554). ความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตินา แคมมณี. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2558). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชอนงค์ ธีรนนทนากร. (2560). การพัฒนาความสามารถในการคิดและแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร. เอกสารการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 13 (วันที่ 3-4 มิถุนายน, 384-390). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุปผา กัตติยง. (2557). ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะปฏิบัติการทำขนมในท้องถิ่นสงขลาและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2560). ทักษะ 7 C ของครู 4.0 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, สุมน อมรวิวัฒน์, ทิศนา แคมมณี, สิริภักตร์ ศิริโท, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, อุทัย ดุลยเกษม, พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรรณี เกษกมล. (2558).

ศาสตร์การคิด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2541). **เทคนิคการสร้างข้อสอบความถนัดทางการเรียน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สุคนธ์ สีนธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรรณี สีนธพานนท์. (2555). **พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

แสงจันทร์ หนองหารพิทักษ์. (2555). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ของใช้จากเศษวัสดุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อัญชลี สุขศรี. (2554). **การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนตามแนวคิดของเดวิส (Davies) ที่มีต่อทักษะกระบวนการ เรื่อง การทำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากผักผลไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Lee, M. & Kim, D. S. (2005). The effects of the collaborative representation supporting tool on problem-solving processes and outcomes in web-based collaborative problem-based learning (PBL) environments. **Journal of Interactive Learning Research**, 16 (3), 273-293.

Ross, J. A. (1995). Effect of feedback on student behaviors in cooperative learning groups in grade7 math class. **Journal of The Elementary School**, 96, 125 -140.

Weir, J. J. (1974). Problem solving is everybody's problem. **Journal of the Science Teacher**, 41 (4), 16-18.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT AND CREATIVE PROBLEM
SOLVING ABILITY OF FIFTH GRADE STUDENTS
USING SCIENTIFIC LEARNING MANAGEMENT
BASED ON STEM EDUCATION

อารยา แก้วบัวดี/ ARAYA KAEUBUADI ¹

จินตนา ศิริธัญญารัตน์/ CHINTANA SIRITHANYARAT ²

นันทน์ภัส นิยมทรัพย์/ NANNABHAT NIYOMSAP ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด และ 2) ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 4) แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The research aimed to compare: 1) the science learning achievement of fifth grade students before and after using STEM education learning management, as well as after using STEM education learning management and the set criteria; and 2) the creative problem-solving thinking ability of fifth grade students before and after using STEM education learning management, as well as after using STEM education learning management and the set criteria. The sample, derived by cluster sampling, consisted of 24 fifth grade students studying in the second semester of the academic year 2018 at Bannongkradi School, Song Phi Nong District, Suphan Buri Province. The research instruments were: 1) science lesson plans based on STEM education learning management; 2) a science achievement test; 3) a test on creative problem-solving thinking ability; and 4) an evaluation form about creative problem-solving thinking ability from the product. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The results of this research were as follows: 1) the students' science learning achievement after learning through STEM education learning management was higher than that of before, as well as higher than the set criteria of 70% with statistical significance at .05; and 2) the students' creative problem-solving thinking ability after learning through STEM education learning management was higher than that of before, as well as higher than the set criteria of 70% with statistical significance at .05.

Keyword: STEM education learning management, creative problem-solving thinking ability, learning achievement

บทนำ

มิติแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์ จึงทำให้แนวคิดในการจัดการศึกษานั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับผู้เรียนให้มีทักษะ

สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งทักษะหนึ่งที่ต้องเกิดกับผู้เรียนจากการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 (21st student outcome) คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์และ การแก้ปัญหา 2) การสื่อสาร 3) การร่วมมือ และ การคิดสร้างสรรค์ (Partnership for 21st Century Skills, 2009) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในช่วงที่ผ่านมายังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้มากนัก ในศตวรรษที่ 21 จึงมีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติจริง จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เข้าสู่สังคมโลกแห่งอนาคตที่ต้องการทั้งคนที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะที่สำคัญในการปฏิบัติงาน โดยใน ส่วนของผู้ปฏิบัติการเช่นครูอาจารย์ก็มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนสอนให้มีความสำคัญกับผู้เรียนและให้ ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ครูผู้สอนได้นำวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อ พัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นี้

แนวคิดสำหรับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) คือการสอนแบบบูรณาการข้ามกลุ่ม สารวิชา (interdisciplinary integration) ระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science: S) เทคโนโลยี (Technology: T) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering: E) และคณิตศาสตร์ (Mathematics: M) ทำให้ผู้เรียนมีโอกาส ถ่ายทอดหรือประยุกต์ใช้แนวคิดสำคัญ (concept) ด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการมากยิ่งขึ้น (Dejamette, 2012; Breiner et al., 2012) และจากนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นการใช้ ฐานความรู้และระบบคิดใน 5 ศาสตร์สำคัญที่ประกอบด้วย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะ และคณิตศาสตร์ ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้เป็นเชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อน ความคิด ทบทวนไตร่ตรอง (reflection) มีการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีผสมผสานในการเรียน (สำนักงาน คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 90-91) ปัจจุบันนี้ความสำคัญของสถานการณ์สะเต็มศึกษา ในประเทศไทยเริ่มเข้ามามีบทบาท โดยสถาบันทางการศึกษาได้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเข้ามา บูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้เห็นความสำคัญและศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษาให้ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 ได้ โดยเฉพาะทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์เป็นทักษะของผู้เรียนที่สำคัญ เพราะกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นกลยุทธ์ทางการคิด ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่ละเอียดซับซ้อน ใช้กระบวนการหลาย ๆ ประเภทผสมผสานกัน (Johnson, 2009) ในการจัดการเรียนรู้ทุกระดับ ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดนำไปสู่การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เป็นทักษะที่ใช้ในการค้นคว้าการแก้ปัญหา และการผลิตชิ้นงานเชิงสร้างสรรค์ สร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ สร้างผลผลิตที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคงในศตวรรษที่ 21 ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2557: 3-7) ซึ่งการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ สามารถทำให้คนและเยาวชนเป็นคนเก่ง ขึ้นมาได้ด้วยกระบวนการนี้

ถึงแม้ว่าในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์จะมุ่งส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ยังพบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของกลุ่ม

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนบ้านหนองกระดี่ ระหว่างปีการศึกษา 2557–2559 มีคะแนนเฉลี่ย 38.30 37.32 และ 45.50 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ จึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากทฤษฎีที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงเลือกการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนว สะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็น กระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ที่มีไปใช้ใน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

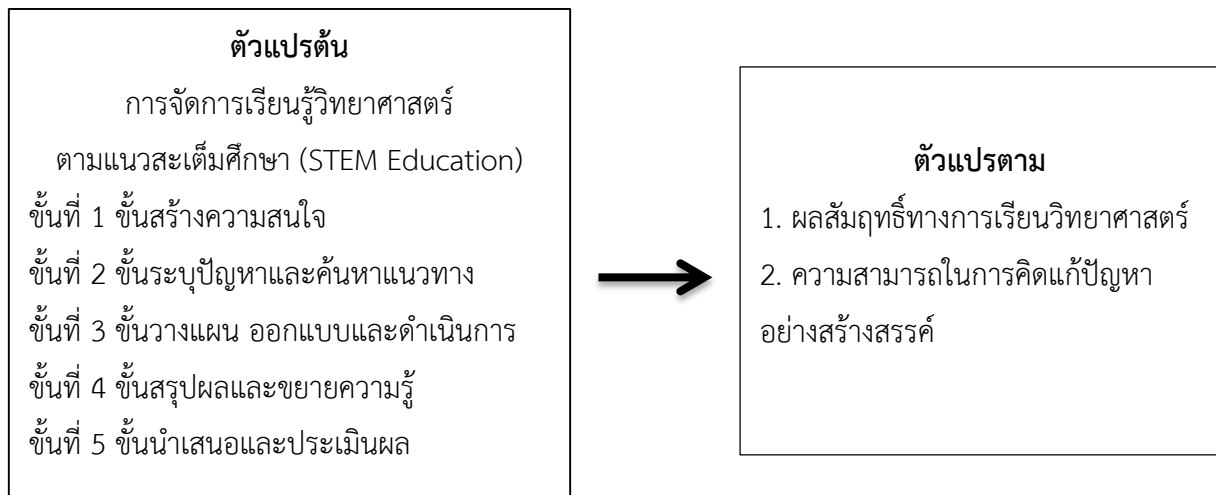
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตาม แนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ ที่กำหนด
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนและ หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา โดยสังเคราะห์ ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) (Bybee et al., 2006) ร่วมกับกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (National Research Council, 2012) และกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ Parnes (1992) จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบ แนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education)** หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการความรู้ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน โดยสอดแทรกกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม การเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานจริง มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถสร้างชิ้นงาน คิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตจริงได้ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่เตรียมความพร้อมของผู้เรียน 2) ขั้นระบุปัญหาและค้นหาแนวทาง เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดให้ โดยวิเคราะห์และทำความเข้าใจปัญหาของสถานการณ์ปัญหานั้น จากนั้นร่วมกันระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง 3) ขั้นวางแผน ออกแบบและดำเนินการ เป็นขั้นดำเนินการวางแผนออกแบบวิธีการในการสร้างชิ้นงานสร้างสรรค์จากแนวคิดที่แปลกใหม่ หรือดัดแปลง หรือพัฒนาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา 4) ขั้นสรุปผลและขยายความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้นำเสนอข้อค้นพบหรือแนวทางสำหรับการออกแบบสร้างชิ้นงาน และสรุปผลการทดลองใช้ชิ้นงาน อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อย แล้วสรุปเป็นแนวทางในการปรับปรุงชิ้นงานของกลุ่มตนเองให้ดีขึ้น และ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอชิ้นงานหรือผลงานในรูปแบบที่ตนเองสนใจและหลากหลาย ครูและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลชิ้นงานหรือผลงานที่สร้างขึ้น

2. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์** หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ จำแนกพฤติกรรมที่แสดงความรู้ 4 ด้าน ของ Bloom (1956) ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ความเข้าใจ 3) ด้านการนำไปใช้ และ 4) ด้านการวิเคราะห์ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ผลของการคิด การลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียน โดยการนำเอาความรู้ วิธีการและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ ซึ่งอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจในการออกแบบและสร้างผลงานทางวิทยาศาสตร์ที่แปลกใหม่ และนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การค้นหาปัญหา หมายถึง การทำความเข้าใจกับปัญหา วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่กำหนด รวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา หมายถึง การค้นหาแนวความคิด แนวทาง ทฤษฎีหรือวิธีการแก้ไขปัญหาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ รวบรวมวิธีการที่แปลกใหม่และหลากหลาย นำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ 3) การเลือกกลวิธีและออกแบบในการแก้ปัญหา หมายถึง การวิเคราะห์และเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาคือดีที่สุดอย่างมีเหตุผล แล้วนำมาสู่การวางแผนออกแบบสร้างชิ้นงานอย่างเป็นระบบและลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนของวิธีการแก้ปัญหามาตามที่ได้วางแผนไว้ และ 4) นำเสนอผลการแก้ปัญหาสู่การยอมรับ หมายถึง การที่ผู้เรียนนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาคือได้ทำตามรูปแบบที่สนใจ โดยมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน จากนั้นประเมินผลงานจากรูปแบบความคิดหรือวิธีการในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในงานวิจัยนี้วัดจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานที่มีลักษณะแปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้จริง

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มบ่อสุพรรณ-หนองบ่อ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีขนาดกลางและคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถเทียบเท่ากัน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ โรงเรียนหัววัง โรงเรียนบ้านหัวกลับ โรงเรียนวัดเขาพนมนาง และโรงเรียนวัดหนองพันทา จำนวน 5 โรงเรียน รวม 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 115 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 24 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และ 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีการพัฒนาเครื่องมือ 4 ฉบับ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ

4) แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ สาระที่ 4 เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง แรงและความดัน วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น จำนวน 6 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมเวลาดำเนิน 24 ชั่วโมง

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้ 2) ตัวชี้วัด 3) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด 4) การบูรณาการใน 4 สาระวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องแรง แรงลัพธ์ แรงเสียดทาน ความดันของน้ำ และความดันของอากาศ เทคโนโลยี เกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูล การจัดการกระทำข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล วิศวกรรมศาสตร์เกี่ยวกับการวางแผน การออกแบบและการสร้างแบบจำลอง และคณิตศาสตร์เกี่ยวกับการวัด มาตรฐาน และรูปทรงต่าง ๆ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) สาระการเรียนรู้ 7) ชิ้นงาน/ภาระงาน ได้แก่ ใบกิจกรรม และชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ 8) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา 9) สื่อ/แหล่ง การเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล และ 11) บันทึกหลังสอน

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของคำถาม ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์ การเรียนรู้ (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขด้านความยากง่ายของภาษา เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

2.1 ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการสร้างข้อสอบวิชาวิทยาศาสตร์ และวิเคราะห์ จุดประสงค์และเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.2 วิเคราะห์ข้อสอบตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและความดัน โดยครอบคลุมพฤติกรรมตามการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ และเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

โดยวัดตามพฤติกรรมของ Bloom (1956) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ และการวิเคราะห์

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและความดัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของคำถาม ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแบบทดสอบมี ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60–1.00 แสดงว่า ข้อคำถามในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิทยาศาสตร์ ที่ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนที่ผ่านการเรียนบทเรียนนี้มาแล้ว จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.37-0.73 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.33-0.67

2.6 คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ (ข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป) ได้ข้อสอบวัดด้านความรู้ จำนวน 9 ข้อ ด้านความเข้าใจ จำนวน 9 ข้อ ด้านการนำไปใช้ จำนวน 7 ข้อ และด้านวิเคราะห์ จำนวน 5 ข้อ ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน ภายหลังจากทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder & Richardson (1937: 151-160) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบเป็นการจำลองสถานการณ์ปัญหา จำนวน 2 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 8 ข้อ รวม 24 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค (rubrics scoring) มีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ได้แก่ 0, 1, 2 และ 3

3.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของคำถาม ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) มีค่า 1.00 แสดงว่า ข้อคำถามในแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและนำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนที่ผ่านการเรียนบทเรียนนี้มาแล้ว มาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) เพื่อหาค่าดัชนีความยาก (P_E) และค่าอำนาจจำแนก (D) โดยการวิเคราะห์ข้อสอบแบบอัตนัย มีคุณภาพตามเกณฑ์ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2541: 199-201) พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีค่าความยากระหว่าง 0.37-0.62 และ ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34-0.47 แสดงว่าแบบทดสอบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

3.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยนำคะแนนของผู้ประเมิน 2 คน ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's product moment correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

4. แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานสร้างสรรค์

4.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ผลงาน การสร้างชิ้นงาน จากเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินภาคปฏิบัติ

4.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงาน เป็นแบบกำหนดสถานการณ์ปัญหาให้สร้างผลงานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา จำนวน 2 ผลงาน แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วยรายการประเมิน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 14 ข้อ รวม 42 คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค (rubrics scoring) 3 ระดับ ได้แก่ 1, 2 และ 3 ซึ่งใช้ประเมินหลังการเรียนเสร็จสิ้น

4.3 นำแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของรายการการประเมิน ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องของคำอธิบายคุณภาพกับรายการประเมิน (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า คำอธิบายคุณภาพในแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานมีความสอดคล้องกับรายการประเมิน

4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานที่ตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงาน โดยนำคะแนนของผู้ประเมิน 2 คน ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's product moment correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน โรงเรียนบ้านหนองกระดี่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2562
2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้เวลาในการสอน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 24 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2562
3. ทดสอบหลังเรียน (post-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน ทั้งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงาน ในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2562
4. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อน-หลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent samples t-test) และหลังเรียนกับเกณฑ์ โดยใช้การทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one sample t-test)
2. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) และหลังเรียนกับเกณฑ์ โดยใช้การทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one samples t-test)
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนกับเกณฑ์ โดยใช้โดยใช้การทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one sample t-test)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการกระจายข้อมูลของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงาน เมื่อพิจารณาการแจกแจงแบบปกติด้วยสถิติ โดยใช้สูตร Kolmogorov-Smirnov พบว่า ผลการทดสอบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ข้อมูลมีการกระจายข้อมูลเป็นโค้งปกติ จึงทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที่ได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนกับหลังเรียน

(n = 24)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	$S_{\bar{D}}$	t	p-value
คะแนนก่อนเรียน	14.88	2.69	7.71	0.59	13.17*	.00
คะแนนหลังเรียน	22.58	1.59				

* p < 0.05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 14.88 (S.D.= 2.69) ค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 22.58 (S.D.= 1.59) และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

(n = 24)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p - value
หลังเรียน	30	21	22.58	1.59	4.89*	.00

* p < 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.58 (S.D.= 1.59) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนกับหลังเรียน

(n = 24)

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	S_D	t	p-value
คะแนนก่อนเรียน	24	11.79	1.96	6.29	0.43	14.71*	.00
คะแนนหลังเรียน	24	18.08	1.59				

* p < 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 11.79 (S.D.=1.96) ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 18.08 (S.D. = 1.59) และคะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

(n = 24)

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p - value
หลังเรียน	24	17	18.08	1.59	3.35*	.00

* p < 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงว่า คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า จากคะแนนเต็ม

24 คะแนน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.08 (S.D. = 1.59) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

(n = 24)

ความสามารถในการคิด แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ จากผลงาน	คะแนน เต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนน เต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p - value
หลังเรียน	42	30	33.00	3.99	3.68*	.00

* p < 0.05

จากตารางที่ 5 แสดงว่า คะแนนการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงาน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า จากคะแนนเต็ม 42 คะแนน คะแนนการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.00 (S.D. = 3.99) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน (\bar{x} = 22.58, S.D. = 1.59) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{x} = 14.88, S.D. = 2.69) และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนบูรณาการด้านเนื้อหาวิชาเข้าร่วมกันกับกระบวนการทางความคิด การออกแบบและการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และก่อให้เกิดทักษะต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) ประกอบด้วย 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ชั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่เตรียมความพร้อมของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการคำนวณ ทักษะการทดลอง เป็นต้น และทักษะทางด้านการคิด เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น จากนั้นครูผู้สอนกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยใช้การตั้งคำถาม

ให้คิดด้วยภาพ และวิดีโอการศึกษา เพื่อทบทวนความรู้เดิมและนำไปสู่การระบุปัญหา นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการตอบคำถาม มีการซักถามความรู้ใหม่ ซึ่งทำให้นักเรียนได้แสดงออกในความคิดริเริ่มและคิดอย่างมีเหตุผล ขั้นที่ 2 ขั้นระบุปัญหาและค้นหาแนวทาง เป็นขั้นที่ผู้เรียนศึกษาสถานการณ์ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ โดยวิเคราะห์และทำความเข้าใจปัญหาของสถานการณ์ปัญหานั้น อภิปรายและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง จากนั้นรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา แล้วสรุปเป็นแนวคิดหรือองค์ความรู้ของกลุ่ม ผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย มีการร่วมมือร่วมใจกันในการระบุปัญหา เพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มตนเองได้เป็นอย่างดี ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผน ออกแบบและดำเนินการ เป็นขั้นการสำรวจจากข้อมูลที่รวบรวมได้ และดำเนินการวางแผน ออกแบบวิธีการหรือลำดับขั้นตอนในการสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา จากนั้นนำวิธีการหรือชิ้นงานไปทดลองใช้ในการแก้ปัญหาและสรุปผลการทดลองที่ได้ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา และมีบางกลุ่มที่ไม่สามารถหาได้ ก็จะมีการซักถามและขอความช่วยเหลือจากครูและเพื่อนในกลุ่มอื่น ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผลและขยายความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้นำเสนอข้อค้นพบ หรือแนวทางสำหรับการออกแบบสร้างชิ้นงาน และสรุปผลการทดลองใช้ชิ้นงาน โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ และนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับผลการนำชิ้นงานไปใช้ในการแก้ปัญหา นำมาวิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อยของชิ้นงานที่สร้างขึ้น แล้วสรุปเป็นแนวทางในการปรับปรุงชิ้นงานของกลุ่มตนเองให้ดีขึ้น ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกในการนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง สามารถระบุข้อดีข้อเสียของชิ้นงานที่ได้สร้างขึ้นและนำมาทดลองใช้ได้อย่างมีเหตุผล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนเพื่อนำข้อบกพร่องของชิ้นงานไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอและประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอชิ้นงานหรือผลงานในรูปแบบที่ตนเองสนใจและหลากหลาย ผู้เรียนนำเสนอผลงานในรูปแบบโปรแกรมนำเสนองาน (PowerPoint) แผ่นพับ และป้ายนิเทศ ครูและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลชิ้นงานหรือผลงานที่สร้างขึ้น ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างชิ้นงานและมีการนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองที่หลากหลาย มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น จากการที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา พบว่าจากกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ ได้อย่างเสรี โดยครูผู้สอนทำหน้าที่เพียงเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดจากการสร้างชิ้นงาน ซึ่งการนำเสนอผลงานของผู้เรียน พบว่านักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีการนำเสนองานที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอผลงานผ่านโปรแกรม PowerPoint ป้ายนิเทศ และแผ่นพับ ยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการสร้างชิ้นงานมาใช้ในการแก้ปัญหา ก่อให้เกิดการสร้างชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตยา พูนเรือง (2559: 62-72) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($p < .05$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cox et al. (2016: 22-30) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ

การแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากนักเรียนที่ใช้ความรู้คณิตศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังพัฒนาความรู้จากหลายวิชา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีกระบวนการคิดและเข้าใจปัญหามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพลศักดิ์ แสงพรมศรี (2558: 73-78) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ และเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ Chung et al. (2014: 24-29) เนื่องจากการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษานักเรียนต้องการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด นักเรียนจึงต้องศึกษาความรู้พื้นฐาน เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ชาวลุ่มบัว (2558: 145-150) ได้พัฒนาหลักสูตรตามแนวสะเต็มศึกษาโดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทำให้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร ($p < .01$) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียน ($\bar{x} = 18.08$, S.D. = 1.59) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 11.79$, S.D. = 1.96) และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และคะแนนแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากผลงานหลังเรียน ($\bar{x} = 33.00$, S.D. = 3.99) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังจะเห็นได้จากกระบวนการการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น มี 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การค้นหาปัญหา เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจกับปัญหา วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่กำหนด รวบรวมข้อมูลที่ได้ เพื่อระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 2 การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาแนวความคิด แนวทาง ทฤษฎีหรือวิธีการแก้ไข ปัญหาจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ รวบรวมวิธีการที่แปลกใหม่และหลากหลาย ขั้นที่ 3 การเลือกกลวิธีและออกแบบในการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์เลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดอย่างมีเหตุผล แล้วนำมาสู่การวางแผนออกแบบสร้างชิ้นงานอย่างเป็นระบบและลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนของวิธีการแก้ปัญหาตามที่ได้วางแผนไว้ เช่น รถแข่งจิวพลังแจ้ว โดยมีการดัดแปลงจากเศษวัสดุเหลือใช้มาประกอบกันเป็นชิ้นงาน ผู้เรียนจะมีการปรับปรุงชิ้นงานจนกระทั่งสามารถนำไปใช้งานได้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม เพื่อลองผิดลองถูกในสิ่งที่ได้วางแผนไว้ เพื่อนำมาแก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ และขั้นที่ 4 นำเสนอผลการแก้ปัญหาสู่การยอมรับ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้ทำตามรูปแบบที่สนใจ โดยมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน จากนั้นประเมินผลงานจากรูปแบบความคิดหรือวิธีการในการสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ที่กำหนด ผู้เรียนมีการนำความรู้จากเรื่องใกล้ตัวมาประยุกต์ใช้ในการประดิษฐ์ชิ้นงานได้ดี จากกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จึงทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์ และทำให้ผู้เรียนมีแนวทางในการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ อีกต่อไป ทั้งนี้

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีกระบวนการและขั้นตอนที่สามารถฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น จึงทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนระบุปัญหา สามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาตามความสามารถและความถนัด ผู้เรียนคิดวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาบูรณาการกับความรู้ทางเทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ มีการวางแผนการทำงานในด้านการออกแบบและสร้างชิ้นงาน ปรับปรุงแก้ไขชิ้นงานหรือวิธีการในการแก้ปัญหาให้ดีกว่าเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของดาร์ธัน ซัยพิลลา (2558: 77-85) พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างเรียนร้อยละ 88.35 ซึ่งอยู่ในระดับดี เนื่องจากนักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบขั้นตอนด้วยการทำโครงการ ได้ใช้ความรู้จากศาสตร์สาขาทั้ง 4 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นตามลำดับ และนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจกาญจน์ ไส้ละม้าย (2558: 137-139) พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองและมีพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของราวรณ ทิลาพันธ์ (2558: 106-111) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสะเต็มศึกษา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 33.77 คะแนน คะแนนด้านความคิดสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ย 13.77 คะแนน ด้านความคิดยืดหยุ่น มีคะแนนเฉลี่ย 10.77 คะแนน และด้านความคิดริเริ่ม มีคะแนนเฉลี่ย 9.23 คะแนนตามลำดับ ดังนั้นกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้มากขึ้นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fang (2013: 8-13) พบว่า นักเรียนมีแนวคิดทางฟิสิกส์มากถึง 50 แนวคิดและนักเรียนยังใช้การอธิบายที่ดี เข้าใจง่ายในการนำเสนอประสบการณ์ของนักเรียน การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวทางสะเต็มศึกษายังช่วยให้นักเรียนระดมความคิดสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และควรเตรียมตัวให้พร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น การวางแผนในการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนควรให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อให้ทราบข้อบกพร่อง ปัญหาที่พบ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด และได้ใช้จินตนาการอย่างสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนากิจกรรมสะเต็มศึกษาโดยการร่วมมือกันของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสะเต็มศึกษาเพื่อช่วยกันออกแบบกิจกรรมสะเต็มศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษากับตัวแปรอื่นเช่น ความสามารถในการคิดขั้นสูง การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

สรุป

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- ดรรรัตน์ ชัยพิลา. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการตามแนวคิด STEM Education ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่องปฏิกิริยาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- เบญจกาญจน์ ใสละม้าย. (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลศักดิ์ แสงพรหมศรี. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง และเจตคติต่อการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมีศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รวรรณ ฑิลานันท์. (2558). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2541). **เทคนิคการสร้างข้อสอบความถนัดทางการเรียน.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579).** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ศิริลักษณ์ ชาวลุ่มบัว. (2558). **การพัฒนาหลักสูตรตามแนวสะเต็มศึกษาเรื่องอ้อย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาทิตยา พูนเรือง. (2559). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เรื่องเคมีที่เป็นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Breiner, J. M., Carla, C. J., Harkness, S. S. & Koehler, C. M. (2012). What is STEM? A discussion about conceptions of STEM in education and partnerships. **School Science and Mathematics, 112** (1), 3-11.
- Bloom, B. S. (1956). **Taxonomy of education objective handbook I: Cognitive domain.** New York: David Mackey.
- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Van Scotter, P., Powell, J. C., Westbrook, A. & Landers, N. (2006). **The BSCS 5E instructional model: Origins effectiveness and applications.** Colorado Springs, CO: BSCS.
- Chung, C. J., Cartwright, C. & Cole, M. (2014). Assessing the impact of an autonomous robotics competition for STEM education. **Journal of STEM Education, 15** (2), 24-29.
- Cox, C., Reynolds, B., Schunn, C. & Schuchardt, A. (2016). Mathematics and Engineering to solve problems in secondary level biology. **Journal of STEM Education, 17** (1), 22-30.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing** (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Dejarnette. N. K. (2012). America's children: Providing early exposure to STEM (Science, Technology, Engineering and Math) Initiatives. **Education, 133** (1), 77-84.

- Fang, N. (2013). Increasing high school students interest in STEM Education through collaborative brainstorming with Yo-Yos. **Journal of STEM Education**, 14 (4), 8-13.
- Johnson, D. M. (2009). **Systematic introduction to the psychology of thinking** (2nd ed.). New York: Harper & Row.
- Kuder, F. G. & Richardson, M. W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. **Psychometrika**, 2, 151-160.
- National Research Council. (2012). **A framework for K-12 science education: Practices, crosscutting concept and core ideas**. Washington, DC: National Academy.
- Parnes, S. J. (1992). **Sources book in creative problem solving: A fifty year digest of proven innovation processes**. Buffalo, N.Y.: Creative Education Foundation Press.
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). **A state leader's action guide to 21st century skills: A new vision for education**. Tucson, AZ: Partnership for 21st Century Skills.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING EFFECTIVENESS OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

อุมาพร ธรรมประเสริฐ / UMAPORN THAMAPRASERT¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และ 3) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 492 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ คุณลักษณะทางสังคม บุคลิกภาพ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน คุณลักษณะทางกาย สติปัญญาและความสามารถ และภูมิหลังทางสังคม
2. ประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสติปัญญาและความสามารถ ด้านบุคลิกภาพร่วมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ได้ร้อยละ 99.10 สามารถเขียนเป็นสมการดังนี้

$$Y = -.046 + .197(X_3) + .057(X_4)$$

$$Z_Y = .238(X_3) + .051(X_4) - .245(X_2) + 0.454(X_5) - .929(X_6)$$

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง E-mail: owow.jung.0205@gmail.com

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร, ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการในสถานศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to study: 1) the characteristics of school administrators under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1; 2) the effectiveness of academic administration in schools under the office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1; and 3) the characteristics of school administrators affecting the effectiveness of academic administration in schools under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1. The sample was 492 school directors, head of academic department, teachers, and school committee, derived by stratified random sampling. The instrument used for data collection was a 5-scale questionnaire with the reliability of 0.97. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression.

The research findings were as follows:

1. Overall the characteristics of school administrators under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1 was at a high level. The aspects, in the descending order, were social characteristics, personality, task-related characteristics, physical characteristics, intellectual skill and ability, and social background and socio-economic status.

2. Overall the effectiveness of academic administration in schools under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1 was at a high level. The aspects, in the descending order, were defining the school mission, managing the instructional program, and promoting school climate.

3. The characteristics of school administrators in the aspects of intellectual skill and ability, and personality affected the effectiveness of academic administration in schools; and together predicted the effectiveness of academic administration at the percentage of 99.10.

The equation was as follows:

$$Y = -.046 + .197 (X_3) + .057(X_4)$$

$$Z_Y = .238(X_3) +.051(X_4) -.245(X_2) + 0.454(X_5) -.929(X_6)$$

Keywords: characteristics of school administrator, effectiveness of academic administration in school

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน สู่ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสภาพแวดล้อม การเมือง สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอื่น ๆ ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อจะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้คือการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (วันเพ็ญ มีชัย, 2554: 1) การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาคนให้สามารถมีคุณภาพอยู่ในสังคมได้ ต้องผ่านการเรียนรู้ และ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) การจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของประเทศ เพราะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งให้ประชากรของประเทศมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับนี้ จึงต้องพยายามศึกษาปัญหาและหาทางปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนถึงติดตามความเคลื่อนไหวและแนวโน้มต่าง ๆ ของสังคม เศรษฐกิจการเมืองและการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำความรู้ ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพของประชากรในประเทศ และจากสภาพปัจจุบันประเทศไทยกำลังมีการปรับปรุงพัฒนาด้านการศึกษาอย่างจริงจัง (อารี ภูมิพันธ์, 2555: 1) ผู้บริหารนับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ที่จะนำพาสถานศึกษาให้ไปเป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นผู้อำนวยความสะดวก ประสานงานกับคนในองค์กรรวมทั้งเป็นผู้กำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน ในฐานะเป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ (ภิญโญ สาร, 2519 อ้างถึงใน สุติมา ไชยบำรุง, 2556: 1) การที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะสามารถบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ให้ดำเนินไปสู่จุดหมาย ของการศึกษาให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อสังคมได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนถึงทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ ขอบเขตของงาน และผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน คือ ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนถึงทักษะการบริหารงาน (สร้อย ศิลปะอนันต์, 2542 อ้างถึงใน กุสุมา ยี่ภู่, 2553: 2) ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี ในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ

ผู้บริหารที่ดีต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม บุคลิกภาพที่ดี มีความสามารถที่จะโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (วารุณี โพธาสินธุ์,

2542: 3 อ้างถึงใน ทวีโชค วิไลพันธุ์, 2555: 2) คุณลักษณะของผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างทีมงาน การวางแผนปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผล ดำเนินการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมให้ความช่วยเหลือทีมงาน สามารถสื่อสารผลงานของหน่วยงานให้สาธารณชนเข้าใจได้ มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารยังจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และแรงขับเคลื่อนความสำเร็จให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ถ้าหากโรงเรียนใดได้เห็นความสำคัญของการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ให้เกิดขึ้นกับบุคลากร และตระหนักอยู่เสมอว่าความรู้สึกพึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลาตามสถานการณ์หรือตามเวลา จะช่วยให้ครูในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมาย (สุพจน์ ฐิติวรการณกุล, 2559: 3) คุณลักษณะของผู้บริหารจะช่วยในการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้ามีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ผู้บริหารมีคุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นแบบอย่างต่อผู้ร่วมงานในเรื่อง การวางเป้าหมายในการทำงาน เป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความรอบรู้ ริเริ่มเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ มีความกระตือรือร้น มีความอดทน ในการรับผิดชอบหน้าที่ มีบุคลิกภาพที่ดี กล้าคิดกล้าตัดสินใจ

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่ผ่านมา ดังเช่น ปันตดา ปิ่นทัศน์ (2556: 5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาล้วนมีเหตุมาจากการบริหารจัดการและลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ร่วมงานในสถานศึกษา รวมทั้งแรงจูงใจในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้บริหารบางคนไม่ให้ความสนใจในการปฏิบัติงานและปล่อยปละละเลยหน้าที่ของตน ทำให้บรรยากาศองค์การเงียบเหงา ครูและบุคลากรขาดการดูแลเอาใจใส่และไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับสัมมา รัตนชัย (2553 อ้างถึงใน อนุศรา โกงเหลง, 2556: 3) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการจะบริหารสถานศึกษาที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว ผู้บริหารย่อมมีบทบาทต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดองค์การ แม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์การถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่ผ่านมา ดังเช่น นันทิยา เอียนวิไล (2559: 4) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการควบคุมปัจจัยความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ผู้บริหารไม่ดำเนินงานตามแผนงานที่ตั้งไว้ จึงส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ถ้าผู้บริหารและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีการควบคุมปัจจัยความเสี่ยงที่ดี ครอบคลุมทุกด้าน จะส่งผลให้การการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาดีเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สอดคล้องกับอำภา บุญช่วย (2537 อ้างถึงใน อัฐพงศ์ จารุทรัพย์สดีใส, 2554: 4) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีภาระอื่นที่จะต้องทำมาก จึงไม่มีเวลาที่จะทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร และการบริหารงานวิชาการอย่างเต็มที่ อาจจะไม่เห็นความสำคัญของงานวิชาการหรือคิดว่ามีผู้ช่วยฝ่ายวิชาการอยู่แล้วจึงไม่สามารถควบคุมการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจงานวิชาการ เพราะว่าเป็นงานที่เห็นผลช้าการไปพัฒนางานทางด้านอื่นเห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดการติดตามประเมินผลวิชาการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้สะท้อนว่าผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการพัฒนาองค์กรหรือพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า และมีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านสวนผึ้ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับเสนอเขตพื้นที่การศึกษา ในมาตรการดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะที่ดี และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารวิชาการของผู้บริหารให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 180 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2560) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,596 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 123 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนรวม 492 คน ที่ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610) จากนั้นใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดแบ่งสถานศึกษาออกเป็นกลุ่มอำเภอ 6 อำเภอ
2. สุ่มสถานศึกษาตามที่ตั้งอำเภอ ตามสัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนประชากรทั้งหมด จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)
3. ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอน 1 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) รวมทั้งสิ้น 492 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	สถานศึกษา		ผู้ให้ข้อมูล				รวม ผู้ให้ข้อมูล
	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	หัวหน้าฝ่าย วิชาการ	ครูผู้สอน	คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	
เมืองราชบุรี	49	34	34	34	34	34	136
จอมบึง	38	26	26	26	26	26	104
ปากท่อ	47	32	32	32	32	32	128
วัดเพลง	7	5	5	5	5	5	20
สวนผึ้ง	21	14	14	14	14	14	56
บ้านคา	18	12	12	12	12	12	48
รวม	180	123	123	123	123	123	492

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

- 1) คุณลักษณะทางกาย (physical characteristics)
- 2) ภูมิหลังทางสังคม (social background and socio-economic status)
- 3) สติปัญญาและความสามารถ (intellectual skill and ability)

- 4) บุคลิกภาพ (personality)
- 5) คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related characteristics)
- 6) คุณลักษณะทางสังคม (social characteristics)

2.2 ตัวแปรตามได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

- 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน (defining the school mission)
- 2) การจัดการด้านการเรียนการสอน (managing the instructional program)
- 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (promoting school climate)

วิธีดำเนินการ

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ที่ตั้งอำเภอ และสถานภาพในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 42 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษา โดยมีตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบรวม 3 ตัวแปรย่อย มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 41 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (Likert's rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักรวมเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อมากำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะนำมาปรับปรุง
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาโดยให้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า 0.67 ขึ้นไป
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 1 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน รวมเป็นจำนวน 40 คน
6. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาต่าง ๆ ด้วยตนเองซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 492 ฉบับ จากทั้งหมด 123 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 จำนวน 123 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา

หรือผู้รักษาราชการแทน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนรวม 492 คน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจัดกระทำข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับคืนมา
2. จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบรวบรวมคะแนนแบบสอบถามที่สมบูรณ์
3. นำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามข้อมูลวัตถุประสงค์การวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน ที่ตั้งของสถานศึกษา และสถานภาพในปัจจุบัน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ได้นำค่าเฉลี่ยของน้ำหนักที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 121) ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation coefficient) และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย (Hinkle, William & Stephen, 1998: 118) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.51-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00-0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

4. การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ
ในสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple linear regression)

ผลการวิจัย

1. ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

(N = 492)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับ
1. ด้านคุณลักษณะทางกาย	4.33	0.34	มาก	4
2. ด้านภูมิหลังทางสังคม	4.22	0.31	มาก	6
3. ด้านสติปัญญาและความสามารถ	4.25	0.28	มาก	5
4. ด้านบุคลิกภาพ	4.48	0.20	มาก	2
5. ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน	4.46	0.22	มาก	3
6. ด้านคุณลักษณะทางสังคม	4.67	0.35	มากที่สุด	1
รวม	4.40	0.25	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.25) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน
พบว่าด้านคุณลักษณะทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.35) ส่วนด้านอื่น
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.20)
ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.22) ด้านคุณลักษณะทางกาย ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.34)
ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.28) และด้านภูมิหลังทางสังคม ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.31)

2. ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

(N = 492)

ประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.39	0.27	มาก	1
2. ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน	4.35	0.23	มาก	2
3. ด้านเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.33	0.24	มาก	3
รวม	4.36	0.24	มาก	

พบว่า ประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.27) ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.23) และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.24)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชนบุรี เขต 1

คุณลักษณะของผู้บริหาร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{tt}
ประสิทธิผลการบริหาร				
X ₁ ด้านคุณลักษณะทางกาย	0.695**	0.896**	0.711**	0.797**
X ₂ ด้านภูมิหลังทางสังคม	0.764**	0.903**	0.790**	0.852**
X ₃ ด้านสติปัญญาและความสามารถ	0.908**	0.796**	0.945**	0.923**
X ₄ ด้านบุคลิกภาพ	0.741**	0.749**	0.857**	0.815**
X ₅ ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน	0.739**	.946**	0.812**	0.864**
X ₆ ด้านคุณลักษณะทางสังคม	0.799**	.0874**	0.899**	0.892**
X _{tt} ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา	0.869**	0.971**	0.934**	0.962**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับมาก ($r = 0.962$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($r = 0.923$) ด้านคุณลักษณะทางสังคม ($r = 0.892$) ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ ($r = 0.864$) ด้านภูมิหลังทางสังคม ($r = 0.852$) ด้านบุคลิกภาพ ($r = 0.815$) และด้านคุณลักษณะทางกาย ($r = 0.797$) ตามลำดับ

4. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับการคัดเลือก	S.E.	สัมประสิทธิ์การถดถอย		t	Sig.
		B	Beta		
1. ด้านสติปัญญาและความสามารถ(X_3)	.015	.197	.238	13.147**	.000
2. ด้านบุคลิกภาพ(X_4)	.010	.057	.051	5.921**	.000
3. ด้านภูมิหลังทางสังคม(X_2)	.014	-.183	-.245	-12.738	.000
4. ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน(X_5)	.029	-.467	-.454	-16.010	.000
5. ด้านคุณลักษณะทางสังคม(X_6)	.016	-.615	-.929	-38.855	.000
ค่าคงที่	0.67	2.041	2.243	30.331	.000

$$R = .996 \quad R^2 = .991 \quad F = 9276.10$$

$$SE_{est} = .021 \quad a = -.046$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสติปัญญาและความสามารถ (X_3) และด้านบุคลิกภาพ (X_4) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .996 และค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .991 ซึ่งแสดงว่าสติปัญญาและความสามารถ และด้านบุคลิกภาพ ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณมศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้ร้อยละ 99.10 และมีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าร้อยละ 02.10 โดยสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยจากคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y = -.046 + .197(X_3) + .057(X_4)$$

$$Z_Y = .238(X_3) + .051(X_4) - .245(X_2) + 0.454(X_5) - .929(X_6)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประณมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ด้านคุณลักษณะทางกาย ด้านสติปัญญาและความสามารถ และด้านภูมิหลังทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี ดวงแก้ว (2553: 12) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและน่านโยบายของสถานศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดและติดตามผลการปฏิบัติงานการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษา ในสถานศึกษา เป็นผู้ที่ทำให้ภารกิจในสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถ การตัดสินใจ ความเฉลียวฉลาด ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเอาใจใส่งาน ความสามารถทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ มีความอดทนสูง และมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหาร ความชำนาญเฉพาะของผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ผลดีเยี่ยม ผู้บริหารที่จะบริหารงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นผู้บริหารอย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุติมา ไชยบำรุง (2556: 41) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้หน้าที่ดีขององค์กรที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้ คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงาน สามารถรองตน รองคน รองงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงาน ด้วยการบริหารงานแบบประชาธิปไตยมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมชี้ให้เห็นว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่จะต้องมีการจำแนก ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะใน 5 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3) ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร 4) ด้าน

มนุษย์สัมพันธ์ และ 5) ด้านความเป็นผู้นำในการทำงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภารดี คำโคตร (2555: 4-5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารที่จะช่วยให้การบริหารจัดการประสบผลสำเร็จจะต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็นหรือเป็นคุณลักษณะหลัก เช่น คุณลักษณะพื้นฐาน ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศ ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ คุณลักษณะเฉพาะ ความสามารถ และทักษะเฉพาะตัว ซึ่งมีภาวะผู้นำ ความรู้เท่าทันสถานการณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะในการแก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์ เป็นอย่างดี พฤติกรรมกล้าเสี่ยง ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะเชิงบูรณาการที่ผู้บริหารควรมี คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น ความเป็นผู้มีความรู้ที่ทันการศึกษาคือให้การยอมรับว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จต่อการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการบริหารวิชาการเป็นหัวใจหลักและสำคัญมากในการบริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คือมุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป สอดคล้องกับชัยวัฒน์ นนทยะโส (2557: 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการกำหนด นโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา การจัดการผสมผสานทรัพยากรและกิจกรรมทางการศึกษา ได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ เป็นเพราะการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยหลักในการบริหารการสร้างระบบการบริหารที่ผ่านการวางแผน การวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน มีระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพและนอกจากนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร การจัดองค์กรมีความยืดหยุ่นสูง ไม่ผูกยึดกับกรอบที่ตายตัวว่าองค์กรจะต้องเป็นแบบหนึ่งแบบใดมีการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เสริมสร้างบรรยากาศการทำงานบนความหลากหลายของวัฒนธรรม ผู้บริหารมีเหตุผล

และคุณธรรมโดยเฉพาะการประเมินผลงานนั้นต้องมีความเป็นธรรมไม่มีอคติแต่สิ่งที่สำคัญยิ่งคือลักษณะภาวะ
 ความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่พร้อมจะดำเนินกิจกรรมและพร้อมที่จะพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้าทันต่อ
 ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาจินต์ จรุงผล
 (2556: 60-61) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน
 มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน
 นอกจากจะหมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความพึงพอใจในการทำงาน แต่ยังหมายรวมถึง การบรรลุ
 เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มี
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับ
 สภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอก และรวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนจนทำให้เกิดความพอใจ
 ในการทำงาน ซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของสนธิ สถาพร (2558: 20)
 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารงาน
 วิชาการผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีหลักการในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิคกระบวนการ มีความเข้าใจ
 รวมถึงการมีเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร แซงฮวด
 (2555: 27) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี
 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์
 ในทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับปรุง
 เปลี่ยนแปลงพัฒนาและความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนเพื่อให้งานปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างเหมาะสม
 กับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมในโลกยุคปัจจุบัน มีการบูรณาการผสมผสานค่างานของโรงเรียน ให้เกิด
 ความพึงพอใจและผลสำเร็จของการทำงานให้โรงเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน
 และเกิดประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถาน ด้านสติปัญญาและความสามารถและ
 ด้านบุคลิกภาพ ร่วมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ ได้ร้อยละ 99.10
 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพ
 การบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ทั้งนี้เป็น
 เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการทำงาน
 มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีดุลยพินิจและการตัดสินใจที่ดี มีทักษะในการเจรจาอย่าง
 คล่องแคล่วในการประสานงาน มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มองโลกในแง่ดี สร้างความเชื่อมั่น
 ให้บุคลากรในสถานศึกษา เป็นผู้นำที่มีความมุ่งมั่นทำงานให้ประสบความสำเร็จ สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้
 บรรลุวัตถุประสงค์ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการบริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และรู้จักขอบข่ายหน้าที่
 ของงานที่จะปฏิบัติ ตลอดจนมีความสามารถในการทำงานและนำความรู้ไปปรับใช้ในงานที่ตนรับผิดชอบได้

เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานให้สำเร็จไปได้ด้วยดีสอดคล้องกับนฤชยา นนทยะโส (2556: 24) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันผู้บริหารนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต้องเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ เพราะจากความก้าวหน้าของโลกยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการบริหารการศึกษายังไม่เหมาะสม ขาดประสิทธิภาพดังนั้น เพื่อยกระดับการบริหารการศึกษา ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะสามารถเป็นผู้นำที่ดี และสร้างงานที่โดดเด่น การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบนำพาโรงเรียน ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ และความสามารถเลือกรูปแบบการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างชาญฉลาดของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ให้ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภูมิหลังทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่น้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาการศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับตำแหน่ง มีความสามารถในการปรับตัว แสวงหาความรู้ และทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ

2. ในเรื่องประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษาด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่น้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรตรวจเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถและทักษะ เปิดโอกาส และสนับสนุนให้ครูอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน เพื่อนำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. ในเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารและประสิทธิผลการบริหารวิชาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

สรุป

ผู้บริหารที่ดีต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม บุคลิกภาพที่ดี มีความสามารถที่จะโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจ เต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างทีมงาน การวางแผนปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผล ดำเนินการประชุมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมให้ความช่วยเหลือทีมงาน สามารถสื่อสารผลงานของหน่วยงานให้สาธารณชนเข้าใจได้ มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารยังจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ยี่ภู่. (2553). **คุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพที่พึงประสงค์ในทรศนะของครูโรงเรียนชุมชนวัดบางไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จารุณี ดวงแก้ว. (2553). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3**. วิชานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชัยวัฒน์ นนทยะโส. (2557). **รูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1**. วิชานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ทวีโชค วิไลพันธุ์. (2555). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี**. วิชานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- ทศพร จรุงพันธ์. (2553). **ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดตาก.**
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นฤชยา นนทยะโส. (2556). **คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์.
- นันทยา เอี่ยมวิไล. (2559). **การควบคุมปัจจัยความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- บ้งอร เสง้อวด. (2555). **ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี.**
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9).** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา ปิ่นทัศน์. (2556). **คุณลักษณะของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภารตี คำโคตร. (2555). **ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์มทรวงเทพ.
- วันเผด็จ มีชัย. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สนธิ สถาพร. (2558). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.**
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2555). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. (2560). **ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2560**. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1.
- สุติมา ไชยบำรุง. (2556). **การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ ฐิตวิกรมกุล. (2559). **คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุศรา โกงเหลง. (2556). **คุณลักษณะของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัฐพงศ์ จารุทรัพย์สดใน. (2554). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- อาจันต์ จรุงผล. (2556). **การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารี ภูมิพันธุ์. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Hinkle, D. E, William, W. & Stephen, G. J. (1998). **Applied statistics for the behavior sciences** (4th ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. *Education and Psychological Measurement*, 30 (3). 607-610.

การพัฒนา รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือ
โดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา
สาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

A DEVELOPMENT OF BLENDED LEARNING MODEL BASED ON
COOPERATIVE LEARNING USING RESOURCE-BASED LEARNING
TO DEVELOP MEDIA LITERACY SKILLS OF EDUCATION
PROGRAM STUDENTS OF NAKHON PATHOM
RAJABHAT UNIVERSITY

นภาพรณ์ ยอดสิน / NAPAPORN YODSIN¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาการศึกษา เกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนแบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน 2) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 3) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าที่

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน มีองค์ประกอบ 9 ด้าน คือ 1) เป้าหมายการเรียน 2) วิธีการเรียน 3) เนื้อหาการเรียน 4) บทบาทผู้เรียน 5) บทบาทผู้สอน 6) วิธีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ 7) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย 8) ปัจจัยสนับสนุนการเรียนบนเว็บ และ 9) การประเมินผลการเรียน ส่วนขั้นตอนการเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การปฐมนิเทศ 2) การดำเนินกิจกรรมบนเว็บและในห้องเรียน และ 3) การประเมินผล สำหรับกิจกรรมการเรียน มี 6 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกประเด็น 2) วางแผนการค้นคว้า 3) การสืบค้นและประเมินสารสนเทศ 4) การนำเสนอภายในทีม 5) การเตรียมนำเสนอผลงานของทีม และ 6) การประเมินผลงาน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. คะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยผู้ทรงคุณวุฒิแสดงว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบผสมผสาน, การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ทรัพยากรเป็นฐาน, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop a blended learning model based on cooperative learning using resource-based learning to develop media literacy skills of Education Program Students of Nakhon Pathom Rajabhat University. The sample of the research was 27 students of Nakhon Pathom Rajabhat University selected by purposive sampling method. The research instruments were: 1) a questionnaire about students' opinion on blended learning, cooperative learning, and resource-based learning; 2) a blended learning model based on cooperative learning using resource-based learning to develop media literacy skills; 3) a media literacy skills test; and 4) a questionnaire about experts' opinion on component and procedure of the model. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and t-test.

The findings of this research were as follows:

1. The blended learning model based on cooperative learning using resource-based learning comprises nine aspects. They were: 1) goal of learning, 2) method of learning, 3) learning content, 4) role of learners, 5) role of the teacher, 6) interactive method on the website, 7) computer technology and network systems, 8) learning support factors on the website, and 9) learning evaluation. The learning procedure consisted of 3 steps: 1) orientation, 2) activity conducting on the website and in the classroom, and 3) evaluation. The learning activities followed 6 steps. They were 1) selecting issue, 2) planning to search, 3) searching and evaluating information, 4) presenting within the group, 5) preparing to present the work, and 6) assessing the performance.

2. The students' average posttest score for media literacy skills was higher than pretest score at .05 level of significance. The result of evaluation by the experts showed that the blended learning model was appropriate at the highest level.

Keywords: blended learning, cooperative learning, resource-based learning, media literacy skills

บทนำ

ทักษะสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของประชาชนในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยเป็นทักษะที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อการเข้าถึง การประเมิน การวิเคราะห์ และการสร้างสื่อ เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกรับข่าวสารได้อย่างถูกต้อง จะเห็นได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยสามารถสร้างและพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และทัศนคติ และทักษะที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการวิเคราะห์ การประเมินและการใช้สื่อในการประกอบวิชาชีพและการดำเนินชีวิตของบุคคลได้

จากการศึกษางานวิจัยของอุษา จันทสนธิ (2536) พบว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่มและทำให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกันได้ นอกจากนี้งานวิจัยของวรารณ สีนถาวร (2553) ซึ่งศึกษารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานแบบร่วมมือโดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลักในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศ และทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า นักศึกษาครูระดับปริญญาตรีที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานแบบร่วมมือโดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลัก มีคะแนนความรู้ความเข้าใจทางสารสนเทศ และทักษะการเรียนรู้เป็นทีมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อประกอบด้วย

1) การเรียนแบบผสมผสาน เป็นการผสมผสานยุทธวิธีในการเรียนการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน ทั้งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า โดยใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นรูปแบบของการจัดการเรียนแบบผสมผสานจึงมีทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบดั้งเดิมกับการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งต้องออกแบบสิ่งแวดล้อมในการเรียนแบบเผชิญหน้าด้วยการประยุกต์การติดต่อสื่อสารผ่านการสนทนาแบบประสานเวลาและต่างเวลา (synchronous and asynchronous discussion) โดยผู้สอนเป็นคนกำหนดหัวข้อในการสนทนา คอยอำนวยความสะดวกในระหว่างสนทนา และจัดบรรยากาศในการเรียนให้เหมือนกับการสนทนามีระหว่างผู้เรียนในห้องเรียน

2) การเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือช่วยเหลือกันในการเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (Johnson & Johnson, 1987) การปฏิสัมพันธ์ (interaction) กระบวนการกลุ่ม (group process) การรับผิดชอบของบุคคล (individual accountability) และการช่วยเหลือพึ่งพาและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (positive interdependence) โดยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม และส่งผลต่อความรับผิดชอบของแต่ละคน มีการช่วยเหลือกัน ไว้วางใจกัน ทำงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถ ความสำเร็จของการเรียนแบบร่วมมืออาศัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันได้อย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มชื่อให้รายงาน เป็นต้น และการเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้

ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน การเรียนแบบร่วมมือสามารถสนับสนุนให้การจัดการเรียนแบบผสมผสานประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากกระบวนการกลุ่มจะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้การเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนแบบออนไลน์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เนื่องจากผู้เรียนสามารถใช้แหล่งเรียนรู้บนเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ของตนเองได้ตลอดเวลา

3) การเรียนรู้โดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเน้นการเรียนรู้ในบริบทของแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายและกว้างขวางทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และเรียนรู้เนื้อหาวิชาในขณะที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้งช่วยเน้นกระบวนการเรียนรู้ คือ การคิด และกระบวนการคิด เช่น การสังเกต การรวบรวมข้อมูล การจัดกลุ่ม การจัดระบบ การวิเคราะห์ การสรุปผลโดยเน้นการร่วมมือกันเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้และสื่อสารสนเทศออนไลน์จึงสามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการเข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมินและสร้างเนื้อหาสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย และสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจของตนเพื่อให้สามารถใช้สื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมได้ด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนที่นำแนวคิดการเรียนรู้อันสำคัญ 3 ลักษณะ มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) การเรียนแบบผสมผสาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมบูรณาการกับการเรียนบนเว็บ จึงมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาเป็นสื่อกลางในการสนับสนุนการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นการเรียนแบบผสมผสานจึงเน้นการปฏิสัมพันธ์ผ่านเว็บและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม

2) การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักให้ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้โดยพึ่งพากัน โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ผู้เรียนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียนของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม โดยยึดแนวคิดที่ว่าความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

3) การใช้ทรัพยากรเป็นฐาน หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนรู้กระบวนการเรียนและเนื้อหาวิชาจากการแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งสิ่งพิมพ์และไม่ใช้สิ่งพิมพ์ ใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาและใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทั้งนี้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย ระบุคำถามหรือปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา วางแผนกำหนดวิธีการแสวงหาข้อมูลสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งข้อมูล เลือกและประเมินสารสนเทศ สรุปและนำเสนอความรู้ ประเมินกระบวนการและผลงาน และนำความรู้ไปใช้

2. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจ ตีความประเมินและสร้างเนื้อหาสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ โดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ และสามารถเสริมสร้างแนวคิดของตนเองเพื่อให้อ่านสื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ประกอบด้วยความสามารถของผู้เรียนในด้านต่อไปนี้ 1) ความสามารถในการเข้าถึง (ability to access) 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ (ability to analyze) 3) ความสามารถในการประเมินคุณค่าสื่อ (ability to evaluate) 4) ความสามารถในการสร้างสรรค์หรือสื่อสาร (ability to create or communicate information in a variety of form)

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาการศึกษา เกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนแบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

2. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
3. แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา
4. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

การพัฒนาการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการของนักศึกษาสาขาการศึกษา เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 664 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2551: 132-133) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน จากนั้นดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยสุ่มตัวอย่างประชากรจากนักศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน ตามที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐานโดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น โดยศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบข่ายข้อความและออกแบบข้อความ โดยให้ครอบคลุมทั้งสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของนักศึกษาสาขาการศึกษา และครอบคลุมทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งให้ผู้เรียนทำเครื่องหมายถูกลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นโดยการพิจารณาจากสภาพจริงในปัจจุบัน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรง (content validity) ของเนื้อหาและภาษาของข้อความแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.67 และ 1.00 ขึ้นไป หลังจากนั้น

ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง จำนวน 32 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเรื่อง การขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมแล้วจึงจัดส่งแบบสอบถามความคิดเห็น ไปให้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืน และนำแบบสอบถามที่ตอบคำถามสมบูรณ์จากแบบสอบถามที่ส่งไปมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนแบบร่วมมือ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ที่ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนแบบผสมผสาน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนแบบร่วมมือ จำนวน 3 คน การใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 3 คน โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญคือ เป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์เกี่ยวกับด้านนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการให้ผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมายถูกลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็น โดยการพิจารณาความเหมาะสมของร่างรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยพิจารณาจากค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดไว้ว่าหากค่าร้อยละตั้งแต่ 75 ขึ้นไปแสดงว่าสามารถนำข้อมูลนั้นมาพิจารณาจัดองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบการเรียนได้ จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและความต้องการของนักศึกษามายกร่างเป็นรูปแบบการเรียนแบบผสมผสาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2560

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 27 คน ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติ คือ มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานและมีคอมพิวเตอร์พกพาและสามารถ

เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้เนื่องจากรูปแบบการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย สื่อวีดิทัศน์การสอนที่มีองค์ประกอบตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1. สื่อวีดิทัศน์การสอน ผู้วิจัยสร้างสื่อวีดิทัศน์การสอนตามองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยนำไปตรวจสอบคุณภาพของวีดิทัศน์การสอนตามรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ ในด้านความเหมาะสมของโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบ การเรียน และการประเมินสื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ในการสอน ในด้านลักษณะเฉพาะตามประเภทสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหาสาระผ่านเว็บ มาตรฐานทางเทคนิคของสื่อวีดิทัศน์ มาตรฐานการออกแบบสื่อวีดิทัศน์ แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข

การทดสอบคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์การสอนด้วยการทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง โดยให้นักศึกษา 3 คน ที่มีผลการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน เรียนกับสื่อวีดิทัศน์โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงดำเนินการทดสอบกลุ่มเล็กโดยให้นักศึกษา จำนวน 9 คน โดยเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน เรียนกับสื่อวีดิทัศน์โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และดำเนินการทดสอบภาคสนาม โดยให้นักศึกษา จำนวน 30 คน โดยเป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 10 คน เรียนกับสื่อวีดิทัศน์โดยการสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ต่อไป

2. การสร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Likert scale) ซึ่งวัดความสามารถของผู้เรียนในด้าน 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) ความสามารถในการวิเคราะห์วิพากษ์ 3) ความสามารถในการประเมินคุณค่าสื่อ และ 4) ความสามารถในการสร้างสรรค์หรือสื่อสาร จำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตรวจสอบ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดของ Rovinelli & Hambleton (1977) กับจุดประสงค์ของข้อคำถามที่ต้องการวัดทักษะ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตลอดจนพิจารณาความครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของคำถามที่มุ่งวัดทั้งหมดในการวิจัย โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีเท่ากับ 0.67 และ 1.00 ขึ้นไป แล้วจึงนำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยเป็นนักศึกษาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อคำถามและหาค่าความเที่ยง (reliability) ของ

เครื่องมือด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) ซึ่งได้เท่ากับ 0.98 จากนั้นจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อก่อนการทดลอง และดำเนินการทดลองตามแผนกำกับกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น โดยเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการในการเรียนแต่ละขั้นตอน ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน เมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรมครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่า t โดยใช้สถิติ dependent t-test ในการเปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง จากนั้นนำผลการทดลองมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับการใช้และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินภาพรวมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 3 คน ประเมินรับรองรูปแบบ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุดเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

ผลการวิจัย

ผลวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาสาขาการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการวางแผนร่วมกันให้ประสบความสำเร็จเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลและกลุ่มย่อย มีค่าร้อยละ 81.05 ซึ่งเป็นความต้องการของนักศึกษาที่อยู่ในระดับสูงที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรพื้นฐาน

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่างค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาร้อยละ 77.78 และไม่แน่ใจร้อยละ 22.22 ส่วนขั้นตอนการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ดังนี้ ขั้นตอนการเรียนรู้ในขั้นนำ (ปฐมนิเทศ) มีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาร้อยละ 77.78 และไม่แน่ใจร้อยละ 22.22 ขั้นตอนการเรียนรู้บนเว็บมีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาร้อยละ 77.78 และไม่แน่ใจร้อยละ 22.22 ขั้นตอนการเรียนรู้ ในขั้นประเมินผล (ปัจฉิมนิเทศ) มีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาร้อยละ 77.78 และไม่แน่ใจร้อยละ 22.22 สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมในห้องเรียนมีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาร้อยละ 88.89 และไม่แน่ใจร้อยละ 11.11 และกิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บมีความเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาร้อยละ 77.78 และไม่แน่ใจร้อยละ 22.22

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ เป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียน เนื้อหาการเรียน บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน วิธีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้บนเว็บ และการประเมินผลการเรียน และขั้นตอนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การปฐมนิเทศ 2) การดำเนินกิจกรรมบนเว็บและในห้องเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเลือกประเด็น วางแผนการค้นคว้า การสืบค้นและประเมินสารสนเทศ การนำเสนอภายในทีม การเตรียมนำเสนอผลงานของทีม และ 3) การประเมินผลงาน

ตอนที่ 3 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรพื้นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษาการศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบผสมผสาน

(n = 27)

คะแนนกลุ่มตัวอย่าง	ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					
	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	$S_{\bar{D}}$	t - test	p-value
ก่อนเรียน	3.91	0.83				
หลังเรียน	4.24	0.79	4.20	1.08	3.89	0.000

P<.05

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษาหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียน $\bar{X} = 4.24$ สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 3.91$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวทางการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ภาพรวมทั้งหมดของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวทางการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวทางการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกิจกรรม พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ขั้นตอนการเรียนรู้ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.67) และด้านองค์ประกอบ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาวิจารณ์และอภิปรายผลได้ ดังนี้

การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการใช้ทรัพยากรเป็นฐาน พบว่า การวางแผนร่วมกันให้ประสบความสำเร็จเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลและกลุ่มย่อย มีค่าร้อยละ 81.05 ซึ่งเป็นความต้องการของนักศึกษาที่อยู่ในระดับสูงที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนแบบร่วมมือที่สามารถส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ในด้านทักษะในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จที่ดีและการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคมได้ โดยการเรียนแบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและส่งผลให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน (อุซาวดี จันทสนธิ, 2536; Arends, 1994 อ้างถึงใน วรนุช เนตรพิศาลวิษ, 2544)

นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียน ($\bar{X} = 4.24$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 3.91$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ สีนถาวร (2553) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานแบบร่วมมือโดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลัก ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศ และทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า นักศึกษาครูระดับปริญญาตรี ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนความรู้ความเข้าใจทางสารสนเทศ และทักษะการเรียนรู้เป็นทีมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของเยาวภา บัวเวช และมาริษา สุจิตวนิช (2558) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ประโยชน์และการนำไปใช้ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งพบว่า นักศึกษามีความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.84 อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 88.38 ความเข้าใจเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.45 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 86.63 และประโยชน์ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการนำไปใช้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกิจกรรม พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.70) ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีองค์ประกอบของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ คือความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ ความสามารถในการประเมินคุณค่าสื่อ และความสามารถในการสร้างสรรค์หรือสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยนุช สาทิ, อรัญ ชูยกระเดื่อง และอาทิตย์ อาจหาญ (2559) ซึ่งได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 จากการวิเคราะห์ได้จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรับสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การเข้าใจสื่อ 4) การประเมินค่าสื่อ และ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผู้สอนควรดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนเว็บไซต์สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนทั้งในด้านทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

1.2 ผู้เรียนควรค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน สำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐาน

สรุป

รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 9 ด้าน ได้แก่ เป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียน เนื้อหาการเรียน บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน วิธีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย ปัจจัยสนับสนุนการเรียนบนเว็บ และการประเมินผลการเรียน สำหรับขั้นตอนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การปฐมนิเทศ 2) การดำเนินกิจกรรมบนเว็บและในห้องเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเลือกประเด็น วางแผนการค้นคว้า การสืบค้นและประเมินสารสนเทศ การนำเสนอภายในทีม การเตรียมนำเสนอผลงานของทีม และ 3) การประเมินผลงาน โดยผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยทักษะ

การรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่น่าเสนอ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ปิยนุช สาทิ, อรัญ ชูยกระเดื่อง และอาทิตย์ อัจหาญ. (2559). คุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21* (28 กรกฎาคม 2559 หน้า 495-503). กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- เยาวภา บัวเวช และมาริษา สุจิตวนิช. (2558). การรู้เท่าทันสื่อ: ประโยชน์และการนำไปใช้ *กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธนู ศรีไสย. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณุช เนตรพิศาลวนิช. (2544). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บด้วยการเรียนแบบร่วมมือ *กรณีศึกษาเพื่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับวิชาชีพพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ สีนถาวร. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานแบบร่วมมือโดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลักในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศและทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษาครู *ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Johnson, D. & Johnson, R. (1987). *Learning together and alone* (2nd ed.). Englewood: England.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดจากความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันออก 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เปิดรับบทความในสาขาที่เกี่ยวกับครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดตีพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม วารสารสังคมศาสตร์วิจัยเน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือแนบส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนเองและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

การเรียงลำดับเนื้อหา จัดรูปแบบ และการพิมพ์ขนาดอักษร สำหรับบทความวิจัยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. ชื่อเรื่อง (Title) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย ควรมีความยาว 15-20 บรรทัด (300-350 คำ) โดยให้สรุปเนื้อหาของบทความทั้งหมดให้เข้าใจที่มาของการทำวิจัย วิธีการโดยย่อ ผลที่ได้จากการวิจัย และนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร และได้ผลลัพธ์อย่างไร

4. คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 5 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) แปลจากคำสำคัญภาษาไทย
7. บทนำ (Introduction) ชี้ให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่ทำ และขอบขอบเขตของปัญหาวิจัย
8. วัตถุประสงค์ (Objective) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย หรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่นำเสนอในบทความวิจัยนี้

9. วิธีดำเนินการ (Material and Method) อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยในสาระสำคัญที่จำเป็น โดยกล่าวถึงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูล การใช้เครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

10. ผลการวิจัย (Result/Finding) แสดงผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยโดยตรง ซึ่งอาจมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตารางหรือการสื่อในลักษณะอื่น ๆ ที่เข้าใจได้ง่าย

11. อภิปรายผล (Discussion) อภิปรายและอ้างอิงให้เห็นว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ในส่วนใด และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดจากผลการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากผลการวิจัยอื่น ๆ

12. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) แนะนำการนำไปใช้ และแนะนำเพื่อนำไปต่อยอดการวิจัย

13. สรุป (Conclusion) สรุปประเด็นข้างต้นทุกข้อให้ได้ความกะทัดรัด ประมาณ 1 ย่อหน้า

14. เอกสารอ้างอิง (Reference) ให้ดูการลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความประกอบข้างต้น

การพิมพ์ ขนาดตัวอักษร และความห่างระหว่างบรรทัด

ให้พิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word มีความยาวรวมทุกรายการ (ชื่อเรื่อง-เอกสารอ้างอิง และตาราง) ไม่เกิน 20 หน้า ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร Thai Sanabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) โดยมีรายละเอียดแต่ละรายการดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง (Title) ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author) และหัวข้อ “บทคัดย่อ” และ “ABSTRACT” ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3. คำสำคัญ (Keywords) และ หัวข้อหลัก (Heading) ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา เนื้อหาของคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดชิดขอบกระดาษด้านขวา
4. ชื่อหัวข้อรอง (Sub-heading) และชื่อตารางขนาด 16 จุด/หนา ข้อความในตารางขนาด ตัวอักษร 14 จุด จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
5. ความห่างระหว่างข้อความ เมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแล้วขึ้นหัวข้อหลักเคาะ 2 ครั้ง เนื้อหาบรรทัดใหม่ ถัดจากหัวข้อให้เคาะ 1 ครั้ง ตามปกติ

การลงรายการเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องของบทความ (Citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ ใช้การอ้างแบบนาม-ปี (Author-year) ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทความ (In-text Citation) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การอ้างอิงมี 2 แบบ คือ แบบที่ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ และที่ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ

แบบที่ 1 ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ข้อความที่อ้างถึง...(ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าอ้างอิง)/ ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ ใช้เฉพาะนามสกุล เช่น

...ชาวเขามีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ประไพ อุดมทัศน์, 2530: 20)

...จึงค้นหาข้อมูลโดยใช้ห้องสมุดอื่น ๆ (Taylor, 1968: 181-182)

แบบที่ 2 ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง)/ ข้อความที่อ้าง... ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ เมื่อนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียนนามสกุลของผู้แต่ง เป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย เช่น

ประไพ อุดมทัศนีย์ (2530: 20) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการดำเนินงาน...

เทเลอร์ (Taylor, 1968: 181-182) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า เมื่อบุคคลต้องการซื้อสนเทศ...

2. การอ้างอิงที่ไม่ระบุหมายเลขหน้า ให้เรียงเลียนตามข้อ 1 ต่างเพียงตัดหมายเลขหน้าออกเท่านั้น

3. การลงรายการอ้างอิง

3.1 ให้ตัดยศ ตำแหน่งทางวิชาการ วิชาชีพ ฐานะการสมรสออก **เช่น** ศาสตราจารย์ ดร.เปลื้อง ณ นคร ให้เขียนว่า (เปลื้อง ณ นคร, 2536: 42)

3.2 กรณีผู้แต่งใช้นามแฝง ให้ใช้นามแฝงตามที่ปรากฏจริง **เช่น** (หยก บุรพา, 2525: 41-45)

3.3 กรณีผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ใช้เฉพาะนามสกุลเท่านั้น **เช่น** Douglas Cockerell ให้เขียนว่า (Cockerell, 1985: 56-60) หากนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียนนามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย **เช่น** ค็อกเกอร์เรลล์ (Cockerell, 1985: 56-60) อธิบายว่า...

3.4 กรณีผู้แต่งคนไทย เขียนเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ชื่อและนามสกุล **เช่น** เกษม สุวรรณกุล ให้เขียนว่า (Kasem Suwanagul, 1982: 60-75)

3.5 กรณีผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ หรือเป็นองค์กร หน่วยงาน ให้คงไว้ตามเดิม **เช่น** (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, 2516: 16-25), (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ [จวน อุฏฐายี], 2512: 95), (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2540: 27)

3.6 กรณีผู้แต่งหลายคน

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยมีคำว่าและคั่นระหว่างกลาง **เช่น** (ชุตินา สัจจามันท์ และนันทิพา มีแต่้ม, 2530: 17-25), (Marks and Neilwson, 1991: 26-29)

ผู้แต่ง 3-6 คน ให้ระบุผู้แต่งทุกคน โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน ยกเว้นคนสุดท้ายให้คั่นด้วยคำว่า “และ” **เช่น** (เจือ สตะเวทิน, ฐะประนีญ์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ, 2519: 98-100)

ผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ระบุเฉพาะชื่อแรก และตามด้วยคำว่า “และคณะ” ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศให้ตามด้วยคำว่า “and other” หรือ “et al” (กอบแก้ว โชติบุญขร และคณะ, 2540: 42), (Sarton et al., 1982: 67)

3.7 อ้างเอกสารของผู้แต่งคนเดียวกัน และมีหลายเรื่อง แต่มีปีที่พิมพ์เดียวกัน ให้ใส่ ก ข ค กำกับ หรือ a b c ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศ **เช่น** (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ก: 64-75), (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ข: 52-55)

3.8 กรณีอ้างอิงเนื้อหาที่เหมือนกัน สอดคล้องกัน หรือ มีความหมายเดียวกัน ของผู้แต่งหลายคน ให้ระบุผู้แต่งและรายละเอียดทุกคนโดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่น **เช่น** (ธงชัย สันติวงษ์, 2533: 45-47; นิพนธ์ จิตต์ภักดี และทิพาพันธ์ สังฆพงษ์, 2547: 15)

3.9 กรณีที่เอกสารไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ลงรายการว่า ม.ป.ป. หรือ n.d. ในกรณีภาษาต่างประเทศ **เช่น** (นริศรา ฐิตะธรรมานนท์ และคณะ, ม.ป.ป.: 12)

3.10 กรณีอ้างอิงเอกสารต่อจากเอกสารอื่น

1) หากให้ความสำคัญกับเอกสารต้นฉบับเดิมมากกว่า ให้ลงรายการของเอกสารต้นฉบับตามด้วยคำว่า “อ้างถึงใน” หรือ “quoted in” หรือ “cited by” ในกรณีเอกสารภาษาอังกฤษ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารรอง **เช่น** (ม.ล.จ้อย นันทิวชิรินทร์, 2514: 110 อ้างถึงใน วิลลภ สวัสดิวัลลภ, 2534: 171), (Felix, 1993: 17 quoted in Rampel, 1994: 94)

2) หากให้ความสำคัญกับเอกสารรองมากกว่า ให้ลงรายการเอกสารรองตามด้วยคำว่า “อ้างจาก” หรือ “quoting” หรือ “citing” ในกรณีภาษาต่างประเทศ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารต้นฉบับเดิม **เช่น** (วิลลภ สวัสดิวัลลภ, 2534: 171 อ้างจาก ม.ล.จ้อย นันทิวชิรินทร์, 2514: 110), (Rampel, 1994: 94 citing Felix, 1993: 17)

3.11 กรณีเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่ปรากฏชื่อบรรณาธิการ (ed.) ผู้รวบรวม (comp.) หรือ ผู้แปล (trans.) ให้ลงชื่อบรรณาธิการ ผู้รวบรวม หรือผู้แปล **เช่น** (สัมพัทธ์ มนัสไพบูลย์, บรรณาธิการ, 2541: 25), (Normans, ed., 1999: 68-72)

การลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Reference)

ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ และให้เรียงเอกสารปฐมภูมิไว้ก่อนเอกสารทุติยภูมิ แสดงการลงรายการเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

1. หนังสือทั่วไป ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือ**.// ชื่อชุดหนังสือและลำดับที่ (ถ้ามี).// เล่มที่ใช้อ้าง (ถ้ามี).// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. **เช่น**

เทพนารินทร์ ประพันธ์พัฒน์. (2548). **วิศวกรรมเครื่องมือ (Tool engineering)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. Longman, S. V. (2004). **Page and stage: An approach to scrip analysis**. Boston, MA: Pearson.

2. หนังสือรวมเรื่อง ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อบทความ**.// ใน/ชื่อบรรณาธิการ, ตำแหน่ง (ถ้ามี).// **ชื่อหนังสือรวมเรื่อง**.// (หมายเลขหน้าบทความ).// ชื่อจังหวัดที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์. **เช่น**

สุปราณี แจ้งบำรุง. (2546). ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน. ใน สุปราณี แจ้งบำรุง และคณะ, บรรณาธิการ. **ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546** (พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 21-26). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

3. หนังสือแปล ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อหนังสือแปล.**// แปลจาก/
ชื่อหนังสือต้นฉบับ.// (พิมพ์ครั้งที่).// โดย/ชื่อผู้แปล.// สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. เช่น
พาร์กินสัน, ซี บอร์โทคท และรัสตอมจิ, เอ็ม เค. (2536). **การบริหารยุคใหม่.** แปลจาก **Rarlities in
management.** โดย เร็งศักดิ์ ปานเจริญ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
4. วิทยานิพนธ์และคุณิพนธ์ ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่วิจัยสำเร็จ).//
ชื่อวิทยานิพนธ์.// วิทยานิพนธ์(ชื่อปริญญา)/ชื่อสาขาวิชา/สังกัดของสาขาวิชา/มหาวิทยาลัย. เช่น
อรรวรรณ เอกมหาชัย. (2561). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
5. รายงานการวิจัย ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้วิจัย.// (ปีที่พิมพ์).// **รายงานการวิจัยเรื่อง./...//**
สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์. เช่น
ชวนพิศ สุทัศนเสนีย์. (2534). **รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้และไม่ใช้บริการกฤตภาคของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
6. วารสาร ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์,/เดือน).// **ชื่อบทความ./**
ชื่อวารสาร.//ปีที่/(ฉบับที่),เลขหน้าบทความ. เช่น
ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2544, เมษายน). **อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540.
รัฐสภาสาร,** 49 (4), 1-16.
7. หนังสือพิมพ์และกฤตภาค ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์,/เดือน/
วันที่).// **ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้าบทความ.** เช่น
ทีมข่าวเศรษฐกิจ. (2545, กันยายน 18). **ผลพวงแห่งการพัฒนา 4 ทศวรรษ บทเรียนแผน 9 – ก้าวอย่าง
ยั่งยืน. มติชน,** 7.
8. อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้จัดทำเว็บไซต์.// (ปีที่เผยแพร่).// **ชื่อเรื่อง./**
ค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี/จาก/URL แหล่งที่อยู่ที่สามารถเข้าถึงได้ เช่น
มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2548). **ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด.** ค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2557, จาก
<http://library.nu.ac.th>
International Organization for Standardization. (2006). **Big benefits.** Retrieved 4 December
2014, from <http://www.iso.org/iso/en>

การจัดทำบทวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์

การพิมพ์ต้นฉบับวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์ ให้พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word มีความยาวรวมทุกรายการ ไม่เกิน 20 หน้า ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร TH Sarabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) ชื่อเรื่องใช้ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ ชื่อผู้เขียนใช้ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ หัวข้อหลักใช้ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย เนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดข้อความกระจายแบบไทย

บทวิจารณ์หนังสือ

การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ให้ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ บทวิจารณ์ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง โดยเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสื่อความหมายได้ชัดเจน โดยอาจตั้งตามชื่อหนังสือที่วิจารณ์ ตั้งชื่อตามตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง หรือตั้งชื่อด้วยการให้ประเด็นชวนคิด

2. ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ความเป็นมาของหนังสือ และอธิบายเหตุจูงใจที่ทำให้วิจารณ์หนังสือนั้น

4. บทวิจารณ์ เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยเสนอแนะจุดเด่นและจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อ ควรเขียนเล่าอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ต่อหนังสือเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไรมายังผู้อ่านหนังสือ และสื่อสารชัดเจนหรือไม่ อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็นควรนำเสนอตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่มีจุดเด่นและจุดด้อยควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติและแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือการสร้างสรรค์ ไม่ใช่การทำลาย

5. บทสรุป เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์

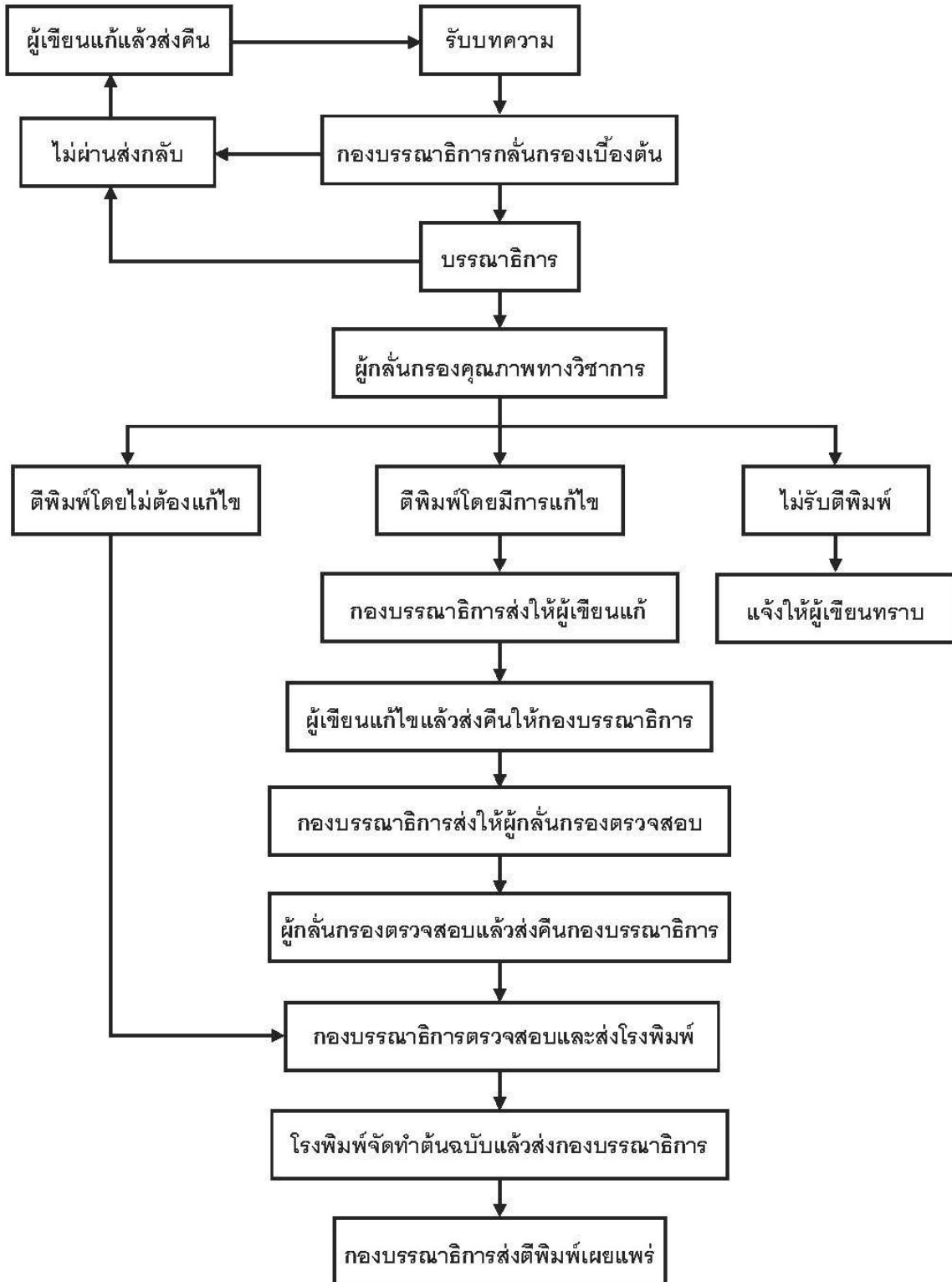
6. เอกสารอ้างอิง ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงตามลำดับอักษรและเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

บทความปริทัศน์

องค์ประกอบและรูปแบบการพิมพ์บทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ บทปริทัศน์ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

1. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสื่อความหมายได้ชัดเจน
2. ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทนำ กล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่น่าเสนอ และเป็นการเขียนนำไปสู่เนื้อหาแต่ละประเด็น
4. บทปริทัศน์ เป็นการเขียนวิพากษ์งานวิชาการ ที่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป
5. บทสรุป เป็นการเขียนสรุปเรื่องที่น่าเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว
6. เอกสารอ้างอิง ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงตามลำดับอักษรและเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาบทความทุกเรื่องที่จะรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย โดยพิจารณาเนื้อหาและควบคุมคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสารนี้
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบการคัดลอกผลงานในบทความ หากตรวจสอบพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นหรือมีความซ้ำซ้อนของผลงานเกินเกณฑ์มาตรฐานที่วารสารกำหนด บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความเพื่อขอคำชี้แจง ประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น
3. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำบทความไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
5. บรรณาธิการต้องไม่เปลี่ยนแปลงผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่แทรกแซงข้อมูลระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความ
6. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนของวารสาร รักษามาตรฐานของวารสาร และพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและทันสมัยเสมอ

บทบาทหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. บทความที่ขอตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัยต้องเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ได้มาก่อน ไม่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ที่อื่น และไม่ส่งบทความไปขอตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นในระหว่างรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย รวมถึงเมื่อได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์วิจัยแล้ว ผู้เขียนบทความต้องไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์ที่อื่นโดยเด็ดขาด
2. ผู้เขียนบทความต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่น รวมถึงรูปภาพและตารางมานำเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาบทความของตนเอง เพื่อไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ทั้งนี้หากมีการฟ้องร้องใด ๆ เกิดขึ้น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบแต่อย่างใด
3. ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบผลงานของตนเองให้มีการดำเนินการตามหลักจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
4. ชื่อผู้เขียนบทความที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนั้น ๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องพิจารณาบทความ โดยคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นสำคัญ ภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการ ปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
3. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมินมีการคัดลอกผลงานอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที
4. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้

หนังสือนำส่งบทความวิจัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

เรื่อง นำส่งบทความวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ไฟล์บทความ (พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft word)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว (ชื่อ และ นามสกุล)

I, Mr./Mrs./Miss Name & Surname

(ชาวไทยระบุทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชาวต่างชาติระบุเฉพาะชื่อภาษาอังกฤษ)

ที่อยู่เพื่อการติดต่อโดยละเอียด บ้านเลขที่.....ถนน..... แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอจังหวัดรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์..... โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรสาร Email:

ขอส่งบทความ ซึ่ง ไม่เป็น หรือ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร.....

สาขา..... มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชื่อบทความภาษาไทย

2. ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

3. เจ้าของผลงาน (ระบุคำนำหน้าชื่อ นาย นาง นางสาว พระมหา เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ)

คนที่ 1 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

คนที่ 2 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

คนที่ 3 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้เป็นผลงานของข้าพเจ้าจริง ไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา นอกจากนี้ ผลงานดังกล่าวยังไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่อื่น และจะไม่ส่งเพื่อเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน และข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

จึงขอส่งบทความมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ..... (ผู้ส่งบทความ)

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพทางวิชาการของบทความ
วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ที่ 10 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562)**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3. รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลพร วรจิตตานนท์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต จันทร์ฉาย	ข้าราชการบำนาญ
6. รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน บางท่าไม้	มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ ชนะสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญภา ยืนยาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถวุฒิกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน
เนื้อหาในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ซึ่งผู้ประเมิน ที่ปรึกษา บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และ
คณะกรรมการบริหารวารสาร ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

วารสารสังคมศาสตร์วิจัยอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2

ติดต่อกองบรรณาธิการ : งานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 85 หมู่ 3 ถ.มาลัยแมน
ต.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์/โทรสาร 034261069 E-mail: gradnpru@hotmail.com และ jssrnpru@gmail.com
เว็บไซต์ <http://dept.npru.ac.th/jssr> และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/ssr>

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

Journal for Social Sciences Research

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562 / Vol.10 No.2 July - December 2019

- P Phetchaburi Rajabhat University
- M Muban Chom Bueng Rajabhat University
- N Nakhon Pathom Rajabhat University
- K Kanchanaburi Rajabhat University